

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI XX WIEKU

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski

Część I

**DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE
(1919-1939)**

2008

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI XX WIEKU

INDEKS NAZWISK

Część I – Dwudziestolecie międzywojenne

kompozytorzy, autorzy tekstów, wykonawcy

(w nawiasie podano znak zodiaku i datę urodzenia, pod którą można znaleźć biogram danego artysty)

Adam Aston (Panna, 17 września 1902)
Zygmunt Białostocki (Lew, 15 sierpnia 1897)
Jerzy Boczkowski (Byk, 24 kwietnia 1882)
Eugeniusz Bodo (Koziorożec, 29 grudnia 1899)
Andrzej Bogucki (Skorpion, 11 listopada 1904)
Jerzy Braun (Panna, 1 września 1901)
Władysław Daniłowski (Byk, 26 kwietnia 1902)
Tadeusz Faliszewski (Waga, 20 października 1898)
Mieczysław Fogg (Bliźnięta, 30 maja 1901)
Artur Gold (Ryby, 17 marca 1897)
Fanny Gordon (Koziorożec, 23 grudnia 1904)
Stefania Górską (Koziorożec, 6 stycznia 1910)
Wiera Gran (Baran, 20 kwietnia 1918)
Albert Harris (Strzelec, 28 listopada 1911)
Marian Hemar (Baran, 6 kwietnia 1901)
Jerzy Jurandot (Ryby, 19 marca 1911)
Adam Karasiński (? 1868)
Zygmunt Karasiński (Byk, 2 maja 1898)
Szymon Kataszek (Rak, 4 lipca 1898)
Jan Kiepura (Byk, 16 maja 1902)
Feliks Konarski Ref-Ren (Koziorożec, 9 stycznia 1907)
Jerzy Koszutski Jurand (Wodnik, 30 stycznia 1905)
Wiktor Adam Krupiński (Koziorożec, 24 grudnia 1879)
Adam Lewandowski (Skorpion, 15 listopada 1889)
Zygmunt Lewandowski (Wodnik, 11 lutego 1908)
Zbigniew Maciejowski (Bliźnięta, 14 czerwca 1912)
Tola Mankiewiczówna (Byk, 8 maja 1900)
Lucyna Messal (Waga, 16 października 1886)
Tadeusz Olsza (Strzelec, 3 grudnia 1885)
Hanka Ordonówna (Waga, 25 września 1902)
Roman Palester (Koziorożec, 28 grudnia 1907)
Jerzy Petersburski (Baran, 20 kwietnia 1897)
Zula Pogorzelska (? 1898)
Emanuel Schlechter (Baran, 26 marca 1906)
Ludwik Sempoliński (Lew, 18 sierpnia 1899)
Ludwik Starski (Ryby, 1 marca 1903)
Władysław Szlengel (? 1911)
Władysław Szpilman (Strzelec, 5 grudnia 1911)
Jerzy Lawina Świętochowski (Strzelec, 6 grudnia 1906)
Zofia Terne (Wodnik, 3 lutego 1909)
Konrad Tom (Baran, 9 kwietnia 1887)

Artur Tur (Baran, 7 kwietnia 1894)
Julian Tuwim (Panna, 13 września 1894)
Henryk Wars (Kozioróżec, 29 grudnia 1902)
Zygmunt Wiehler (Wodnik, 10 lutego 1890)
Stefan Witas (Bliźnięta, 21 czerwca 1908)
Andrzej Włast (Ryby, 17 marca 1895)
Mira Zimińska-Sygietyńska (Ryby, 22 lutego 1901)
Aleksander Żabczyński (Lew, 24 lipca 1900)

ANTOLOGIA POLSKIEJ PIOSENKI XX WIEKU

ALFABETYCZNY SPIS PIOSENEK

Część I – Dwudziestolecie międzywojenne

(w nawiasach podano w kolejności nazwiska kompozytora, autora tekstu, wykonawcy, podkreślono nazwiska, na czyjej stronie w *Gwiazdozbiórze Polskiej Piosenki* znajduje się tekst piosenki)

Ach, jak przyjemnie (Wars, Starski)
Ach, śpij, kochanie (Wars, Starski)
Ada to nie wypada (Wiehler, Jurandot)
Baby (Palester, Nel)
Bał na Gnojnjej (*Bał u Grubego Joska*, Gordon, Krzewiński-Brodziński)
Carissima (*Stary walc*, A. Lewandowski, Drabik)
Chryzantemy złociste (Maciejowski)
Co nam zostało z tych lat (Daniłowski, Tuwim)
Czarne oczy (Gold, Hemar)
Czerwone maki (Schütz, Konarski)
Czy pani mieszka sama? (Z. Karasiński, Kataszek, Włast, Jurand)
Dobranoc, oczka zmrzuż (Wars, Schlechter)
Francois (A. Karasiński, Włast)
Gdy w ogrodzie botanicznym (Gold, Włast)
Ja nie mam co na siebie włożyć (Petersburski-Gold, Włast, Pogorzelska)
Ja się boję sama spać (Petersburski, Włast, Pogorzelska)
Ja śpiewam piosenki (?, Tuwim, Ordonówna)
Jak trudno jest zapomnieć (Wars, Jurandot, Aston)
Jak za dawnych lat (Wars, Jurandot)
Jesienne róże (Gold, Włast, Fogg)
Już nie zapomnisz mnie (Wars, Starski, Żabczyński)
Już nigdy (Petersburski, Włast)
Każdemu wolno kochać (Z. Karasiński-Kataszek, Schlechter)
Kiedy będziesz zakochany (Horowicz, Terne)
Kochana (Daniłowski, Fogg)
Malowana lala (Z. Lewandowski, Rościszewski)
Mały biały domek (Z. Lewandowski, Gen)
Miłość ci wszystko wybaczy (Wars, Tuwim, Ordonówna)
Młodym być (Petersburski, Schlechter-Starski, Messal)
Moja gitara (*Rozśpiewany Lwów*, Tychowski-Landowski, Schlechter)
Morze (J. Lawina Świątchowski)
My dwaj – obacwaj (Wars, Schlechter)
Nasza jest noc (Górska, Tuwim)
Nie kochać w taką noc to grzech (Wiehler, Jurandot)
Nie ma szczęścia bez miłości (Szpilman, Harold)
Niebieska chusteczka (Petersburski, Tur)
Odrobinę szczęścia w miłości (Petersburski, Schlechter, Mankiewiczówna)
Pamiętam twoje oczy (Z. Karasiński, Stach)
Panna Andzia ma wychodne (B. Mucman, W. Szlengel)
Pierwszy znak (Wars, Tuwim, Ordonówna)
Pieśń o matce (Białostocki, Wrzos)
Piosenka o mojej Warszawie (Harris)
Piosenka przypomni ci (Maciejowski)
Płonie ognisko i szumią knieje (Braun)
Pokoik na Hożej (Daniłowski, Tuwim, Zimińska)
Przeminęło z wiatrem (A. Lewandowski, Sewer, Gran)
Przy kominku (Gold, Włast)
Przytul, uściśnij, pocałuj (Krupiński, Włast)
Rebeka (Białostocki, Włast)
Serce batara (Wars, Schlechter)
Serce matki (Karasiński, Szmaragd)
Szkoda lata (A. Lewandowski, Schlechter, Bogucki)
Szkoda twoich łez (Gold, Włast, Faliszewski)
Szumiały mu echa kawiarni (Boczkowski)
Ta mała piła dziś (Gold, Włast, Pogorzelska)
Tango andrusowskie (Petersburski, Włast)
Tango milonga (Petersburski, Włast)
To ostatnia niedziela (Petersburski, Friedwald, Fogg)
To się zwykle tak zaczyna (Front-Ferszko, Ryba-Schlechter, Olsza)
To tango jest dla mojej matki (Kataszek, Friedwald)
Tomasz, skąd ty to masz? (Wiehler, Orlan, Sempoliński)
Tyle miłości (Gold, Tom)
Tylko we Lwowie (Wars, Schlechter)
Umówiłem się z nią na dziewiątą (Wars, Schlechter)
Upić się warto (Hemar-Aslanowicz, Hemar)
W małym kinie (Szpilman, Starski)
Zagubione serce (Wars, Swinarski, Ordonówna)
Zimny drań (Wars, Nel-Starski, Bodo)

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

17 września

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

ADAM ASTON

(wł. **Adolf Loewinsohn**, używał także nazwiska *Adam Stanisław Lewinson* i pseudonimów *Adam Wiński*, *J. Kierski*, *Ben-Levi*, ur. 17 września 1902 roku, Warszawa, zm. 10 stycznia 1993 roku, Londyn), aktor rewiowy i piosenkarz, uczył się śpiewu u **Ludwika Heintza** (gimnazjum im. M. Reja w Warszawie) i prywatnie u **Wacława Brzezińskiego** (1927-1929). Po maturze rozpoczął studia prawnicze (1921), ale ukończył kurs stomatologii. Pracował w holenderskiej wytwórni likierów *Hulstkamp* (1928-1939).

Śpiewał w zespole rewelersów *Chór Warsa* (z **Tadeuszem Faliszewskim** i **Tadeuszem Sas-Jaworskim**, 1930-1933). Pseudonim *Aston* (*as tonu*), wymyślony przez **Henryka Warsa**, przyjął ostatecznie jako nowe nazwisko (w 1935 roku). Występował jako solista w warszawskich kabaretach i teatrach ogródkowych (*Morskie Oko*, *Stara Banda*, *Hollywood*). Nagrał około tysiąca utworów.

Był popularnym wykonawcą sentymentalnych tang: *Ach zostań*, *Był zakochany złodziej* (muz. **Henryk Wars**, sł. **Emanuel Schlechter** i **Ludwik Starski**) z filmu *Robert i Bertrand*, *Graj skrzypku*, *Grzech*, *Jesienne róże* (muz. **Artur Gold**, sł. **Andrzej Włast**), *Jest jedna jedyna* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Marian Hemar**), *Każdemu wolno kochać* (muz. **Zygmunt Karasiński** i **Szymon Kataszek**, sł. **Emanuel Schlechter**), *Nie pytaj mnie o nic* (muz. **Tadeusz Górczyński**, sł. **Jerzy Jurandot**, 1937), *Serce matki* (muz. **Zygmunt Karasiński** i **Szymon Kataszek**, sł. **Ludwik Szmaraagd**), *Spójrz, W błękitach oczu twych* (muz. **Zygmunt Karasiński**, sł. **Wacław Stępień**), *Dziękuję ci, Kawiarenka*, *Maruszka*, *Tango korsarzy*, *To nie była miłość*.

Inne piosenki: *Bez przerwy śmieję się* z filmu *Jadzia*, walc angielski *Ani ty ani ja*, foxtrot *Jo-jo* (muz. **Zygmunt Karasiński**, sł. **Andrzej Włast**) i *Zbudujemy mały domek*, słowfox *W siódmym niebie*, paso doble *Senor gra, donna tanczy* i *Terosina*.

Spopularyzował pierwszą polską rumbę *Czy pani tańczy rumbę* (muz. **Henryk Wars**, sł. **Andrzej Włast**). Śpiewał w duecie z **Lucyną Szczepańską** (*Ta jedna noc*, *Wieczorny dzwon*). Wziął udział w Międzynarodowym Konkursie Śpiewaczym Polskiego Radia (1935).

Wystąpił w filmach: *Manewry miłosne* (*Jak trudno jest zapomnieć*, muz. **Henryk Wars**, sł. **Jerzy Jurandot**, 1935), *Bezimienni bohaterowie*, *Puszcza*, *Szyb L-23*, *Dwie Joasie*, *Ordynat Michorowski*.

W czasie wojny występował we Lwowie w orkiestrze **Henryka Warsa** (1940-1941), zespole **Feliksa Konarskiego** *Ref-Rena*, w Teatrze Wojskowym II Korpusu w Iranie, Iraku, Palestynie, Egipcie i we Włoszech. Nagrał w Mediolanie *Czerwone maki na Monte Cassino* (1946).

Po wojnie pozostał na emigracji, mieszkał w Johannesburgu, był dyrektorem fabryki papieru. W 1960 roku przeniósł się do Londynu, grał w teatrze polonijnym, występował z własnymi recitalami.

Poljazz wydał płytę *Adam Aston śpiewa stare piosenki* z nagraniami archiwalnymi (1984).

JAK TRUDNO JEST ZAPOMNIEĆ

Muzyka: **Henryk Wars**, słowa: **Jerzy Jurandot**
romans cygański z filmu *Manewry miłosne* (1935)

Czy chcesz, czy nie,
Coś nagle w piersi drgnie,
Słodczą spadnie w serce twoje,
Pożarem w krew.

I już w twój świat
Na zawsze ktoś się wkradł
I wiesz, że musisz kochać wiecznie,
Że na nic gniew.

Tylko raz spotkasz kogoś,
Tylko raz spojrzysz w twarz,
Pójdiesz znów swoją drogą,
Lecz już cię w sercu masz.

Jak trudno jest zapomnieć,
Gdy ktoś ci serce skradł,
Jak trudno jest zapomnieć,
Gdy ktoś przesłonił świat.

Tęsknota jest zawzięta,
Przez wiele dręczy dni,
Jak smutno jest pamiętać,
Jak trudno zwalczyć sny.

Gdy miłość mocna krwią tętniąca,
Złączy serca dwa,
W dwa serca wniesie promień słońca,
Obu szczęście da.

Jak trudno jest zapomnieć,
Gdy ktoś ci szczęście skradł,
Jak smutno jest ogromnie
Samotnie iść przez świat.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

15 sierpnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ZYGMUNT BIAŁOSTOCKI

(ur. 15 sierpnia 1897 roku, Białystok, zm. w 1942 lub 1943 roku), pianista, dyrygent i kompozytor muzyki rozrywkowej, był kierownikiem muzycznym i dyrygentem Teatru Miejskiego w Łodzi (1925-1930), teatrów rewiowych (*Perskie Oko*, *Morskie Oko*, *Nowy Momus*, *Nowy Ananas*), dyrygował również zespołami dancingowymi.

Skomponował piosenki: *Choć goło lecz wesolo* (sł. Aleksander Jellin), tango *Jesiennie marzenia*, *Katiusza*, *Nasze kawalerskie* i *Noc jesienna* (obie sł. Zbigniew Drabik *Argus*, 1936), *Na dnie serca*, *Nie wierzę ci*, *Nie można zmuszać do miłości* (wyk. Eugeniusz Bodo), *Pieśń o matce* (sł. Tadeusz Żeromski *Jerzy Wrzos*, wyk. Stefan Witas, 1933), tango andrusowskie *Pomalutku, po cichutku* (sł. Andrzej Włast), tango *Rebeka*, oparte na tradycyjnym motywie chasydzkim (sł. Andrzej Włast, wyk. Dora Kalinówna, kabaret *Morskie Oko*, rewia *Yo-Yo*, 1933, pierwsze nagranie Zofia Terne, 1932), *Szczęście trzeba rwać jak świeże wiśnie* i *Zosiu* (obie sł. Walery Jastrzębiec), popularny za granicą fokstrot *Andrusza*.

Skomponował operetkę *Miłość i złoto* (razem z Józefem Hartmanem, prem. 30 grudnia 1933 roku, Teatr 8.30, Warszawa) oraz muzykę do filmu *Biała trucizna* (reż. Alfred Niemirski, 1932).

Zginął w czasie likwidacji białostockiego getta.

PIEŚŃ O MATCE

Muzyka: Zygmunt Białostocki
słowa: Tadeusz Żeromski (*Jerzy Wrzos*)
tango z rep. Mieczysława Fogga i Stefana Witas (1933)

O matce pieśń, to pieśń przez łzy, to pieśń bez słów,
To cały świat dziecinnych lat wskrzeszonych znów.
To matko sny, że jesteś znów tak blisko,
Jak wówczas gdy klęczałaś nad kołyską.

Za serce twe i świętość warg i dobroć rąk,
Miał śpiewać pieśń, u twoich nóg bym cicho kląkł.
I wybrałbym najświętsze z wszystkich słów
I rzekłbym: Matko!
I zmiłkłbym znów, o Tobie pieśń, to pieśń bez słów.

Przychodzą w życiu dni powodzi,
Gdy wszystko zdradza nas i zawodzi,
Gdy pociąg szczęścia w dal odchodzi,
Gdy wraca zło do wiary twierdzi.

Gdy grunt usuwa się jak kładka,
Jest wtedy ktoś, kto trwa do ostatka,
Ktoś kto nie umie zdradzić: matka
I serce jej najczystsze z serc.

O matce pieśń...

REBEKA

Muzyka: Zygmunt Białostocki, słowa: Andrzej Włast
tango z rep. Dory Kalinówny
(kabaret *Morskie Oko*, rewia *Yo-Yo*, 1933)

1.

Widziałam cię po raz pierwszy w życiu
I serce me w ukryciu
Cicho szepnęło: *To jest On!*
I nie wiem skąd, przecież jesteś obcy,
Są w mieście inni chłopcy,
Ciebie pamiętam z wszystkich stron.

Kupiłeś *Ergo* i w moim sklepiu,
Zawsze tak pełnym krzyku,
Wszystko zamilkło, nawet ja!
Mówiąc *Adieu*, ty się śmiałeś do mnie,
Ach, jak mi żal ogromnie,
Że cię nie znałam tego dnia...

Refren:

O, mój wymarzony, o, mój wytęskniony,
Nie wiesz o tym przecież ty,
Że w małym miasteczku za tobą ktoś
Wypłakał z oczu łzy...
Że biedna Rebeka w zamyśleniu czeka,
Aż przyjedziesz po nią sam
I zabierzesz ją, jako żonę swą,
Hen, do pałacu bram.

Ten krzyk, ten gwałt, ten cud
Ja sobie wyobrażam, Boże mój!
Na rynku cały lud,
A na mnie błyszczą białe, weselne stroje.

O, mój wymarzony, o, mój wytęskniony,
Czy ktoś kocha cię, jak ja?
Lecz ja jestem biedna i to mój sen,
Co całe życie trwa.

2.

Pamiętam dzień, było popołudnie,
Szłam umyć się pod studnię,
Tyś samochodem przybył raz.
A koło ciebie siedziała ona,
Żona czy naręczona,
Przez mgłę widziałam razem was.

Coś zakręciło się w mojej głowie,
Mam takie słabe zdrowie,
W sercu ścisnęło coś na dnie.
Padłam na bruk, tobie wprost pod nogi,
Cucąc mnie, pełen trwogi,
Co pani jest? – spytałeś mnie.

Refren: O, mój wymarzony...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

24 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JERZY BOCZKOWSKI

(pseudonim *Old Goy*, ur. 24 kwietnia 1882 roku, Włocławek, zm. 5 kwietnia 1953 roku, Warszawa), kompozytor i recenzent teatralny, studiował na Politechnice Warszawskiej, w Berlinie i Pradze. Debiutował w kabarecie *Momus* (1909). Był kierownikiem muzycznym teatrów *Żywa Mucha* (1915) i *Miraż* (1917), dyrektorem i kierownikiem artystycznym kabaretów: *Qui pro quo* (1919-1931), *Melodram* (1931), *Morskie Oko* (1933), *Male Qui Pro Quo* (1939). Był redaktorem *Nowej Gazety*, recenzentem teatralnym *Ilustrowanego Kuriera Codziennego*.

Jest twórcą piosenek: *Szumiały mu echa kawiarni* (śl. własne, wyk. Stanisław Ratold, po II wojnie Józef Kondrat), *Na Czerniakowskiej* (śl. Konrad Tom, wyk. Jan Pawłowski, kabaret *Momus*), *A on wciąż buzi, Chcę mieć męża, Do szczęścia brak mi ciebie, maleńka* i *Zaspiewam ci piosenkę* (wszystkie śl. Jerzy Jurandot), *Jest jedna jedyna* (wyk. Andrzej Bogucki), *Legenda walca* i *Mam chłopczyka na Kopernika* (śl. Julian Tuwim, wyk. Hanka Ordonówna, rewia *Puść go kantem*, teatr *Qui pro Quo*), *Letnia przygoda* (śl. Janusz Odrowąż, wyk. Marta Mirska, 1948), *Wiosna* (śl. Marian Hemar, wyk. Renata Bogdańska), *Czy pani ma w niedzielę czas, Ewentualnie może pani ze mną*.

Komponował operetki i wodewile (*Na jasnym brzegu, Pudelko z zabawkami*). Był szefem ZAiKS-u (1937-1939). W czasie wojny prowadził we Lwowie teatr *Złoty Ul*.

QUI PRO QUO

Legendarny warszawski teatr rewiowy rozpoczął swoją działalność 4 kwietnia 1919 w *Galerii Luksemburga* przy ul. Senatorskiej 29. Założycielem, dyrektorem i kierownikiem artystycznym był Jerzy Boczkowski, współpracowali: Andrzej Włast, Marian Hemar, Konrad Tom oraz Zygmunt Wiehler i Iwo Wesby (kierownictwo muzyczne).

W teatrze występowali: Karol Hanusz, Zula Pogorzelska (debiut 23 lipca 1919 roku), Hanka Ordonówna (od 21 lipca 1920 roku), Mira Zimińska (1920-1931), Eugeniusz Bodo (1921-1927), Kazimierz Krukowski *Lopek* (1924), Mieczysław Fogg, chór *Dana, Zofia Terne* (od 1928 roku). Konferansjerem był Fryderyk Jarosy (debiut 27 września 1924 roku).

Teatr działał 13 lat (do 24 kwietnia 1932 roku). Wystawił kilkaset programów, m.in. rewie: *Uj, wiosna ta* (prem. 21 kwietnia 1920), *To warto zobaczyć* (prem. 2 maja 1923), *Kupa śmiechu* (prem. 9 grudnia 1924, debiut Hemara), *Halo ciotka* (prem. 31 stycznia 1925), *Powolutku aż do skutku* (1925), *Siedem krów tłustych, Grunt się nie przejmować* (prem. 16 października 1925), *Ostatnia nagość* (prem. 21 lutego 1926, przebój: *Gdy Petersburski razem z Goldem gra*), *Czy Anna jest panna, Czysta wyborowa, Podwójny nelson, Typki z Qui pro Quo* (1927), *Czy pani Marta* (1928), *Gabinet figur wo(j)skowych* (maj 1928), *Coś wisi w powietrzu* (październik 1928), *MSZ czyli pamiętaj o mnie* (1929, przebój *Czarne oczy*, muz. Artur Gold, śl. Hemar), *Dookoła Bartel, Zjazd centro-śmiechu* (1930), *W murowanej piwnicy, Nos do góry* (1931), ostatni program: *Mile złego początki* (1932).

SZUMIAŁY MU ECHA KAWIARNI

Muzyka i słowa: Jerzy Boczkowski
(kabaret *Czarny kot*, rewia *Wiwat wolność*, 1918)
piosenka z rep. Stanisława Ratolda i Karola Hanusza

1.

W kawiarni stałym gościem był,
Cel życia miał utarty.
Zwyczajnie, ot, bezmyślnie żył:
Kobietki, wino, karty!
Kawiarnia domem była dlań,
Tam oddychał piersią całą,
Przy boku Helek, Zosiek, Mań
Wcale spać mu się nie chciało.
A rankiem w biurze, jak przez mgły,
Złociste roił sny...

Szumiały mu echa kawiarni,
Całunem się kładły na skroń,
Antośki, Maniuśki, koledzy tak gwarni
Zza mgły uśmiechali się doń.
Całusy pieściły mu usta,
Muzyki upajał go czar
I wrzała zabawa tak miła, choć pusta,
W korowód spletając się mar.

2.

Wtem wojny grom znieńcka spadł,
Na czapkach orły błysły.
Nasz lalusz kawiarniany zbladł,
Lecz wnet wahania przysły.
I gdy mu pierwszych bitew dym
Osmalił twarz pobladłą,
Humorem wszystkich dziwił swym,
Plół, co na język wpadło!
I tylko czasem nocne mgły,
Wskrzeszały dawne sny...

Refren: Szumiały mu echa kawiarni...

3.

W wichurze, deszczu, nocie, dnie,
Przepędzał pod okopem,
Ostatnim kęsem dzielił się
Z żołnierzem, prostym chłopem.
I stwardniał w ogniu niby stal
I nie krył się już w kącie,
W ataku pierwszy, jak na bal,
Porucznik szedł na frontie.
Aż kula, gdy na przedzie biegł,
Przecięła życia ścieg...

Szumiały mu echa kawiarni,
Szumiały gałęzie brzoź,
Postacie się jakieś skradały po darni
Z moczarów, wikliny i łoż.
Całusy mu kładły na skronie
Usteczka Antosiek i Mań,
Przyjaciół uściski padały na dłońe...
Kawiarnia spleciła swą dań!

KOZIOROŻEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

29 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

EUGENIUSZ BODO

(wł. **Bohdan Eugeniusz Junod**, ur. 29 grudnia 1899 roku, Genewa, zm. 7 października 1943 roku), aktor rewiowy i operetkowy, pieśniarz, tancerz i reżyser, był synem aktorki **Jadwigi Doroty Dylewskiej** i szwajcarskiego impresaria **Teodora Junoda** (otworzył w Łodzi pierwsze kino *Urania*, 1903). Debiutował 11 stycznia 1917 roku (teatr *Apollo* w Poznaniu), występował w Łodzi (teatr *Colosseum*) i Lublinie. Pseudonim **Bodo** jest skrótem imion: własnego (**Bogdan**) i matki (**Dorota**).

Występował w kabaretach i rewiach warszawskich: *Sfinks* w Dolinie Szwajcarskiej (1919), *Bagatela* (1920), *Qui pro quo* (1921-1927), *Stańczyk* (1922, 1924), *Perskie Oko* (1925-1927), *Morskie Oko* (1928-1933), *Banda* (1932), *Cyganeria* (1933), *Hollywood* (1935), *Cyrulik Warszawski* i *Wielka rewia* (1937-1938), *Tip top* (1939). Gościnnie występował w Teatrze Polskim (komedia *Jim i Jill C. Greya* i *G. Newmana*, 1932), Teatrze Letnim w Warszawie, teatrze *Lutnia* w Wilnie. Był ulubieńcem publiczności, filmowym amantem i bożyszcem przedwojennej Warszawy, uchodził za króla mody (1936).

Kariere filmową rozpoczął w 1925 roku (*Rywale*, reż. Seweryn Steinwuzl). Wystąpił w 32 filmach: *9.25* (1929), *Niebezpieczny romans* (reż. Michał Waszyński, 1930), *Uroda życia*, *Czy Lucyna to dziewczyna*, *Jego ekscelencja subiekt* (1933), *Czarna perła* (1934), *Pieśniarz Warszawy* (prem. 22 lutego 1934 roku), *Zabawka* (1934), *Jaśnie pan szofer* (1935), *Piętro wyżej* (1937), *Paweł i Gawel* (reż. Mieczysław Krawicz, 1938), *Uśmiech losu*, *Strachy* (1938).

Zdobył tytuł *króla ekranu* (1932). Był scenarzystą, reżyserem, producentem filmowym, współwłaścicielem wytwórni *B.W.B.* (Bodo-Waszyński-Brodzisz, 1931) i *Urania* (1933). Wyreżyserował *Królową przedmieścia* wg wodewilu *Kazimierza Krumłowskiego* (1937) i dramat *Za winy niepopelnione* wg *Michała Bałuckiego* (prem. 29 grudnia 1938 roku).

Wylansował piosenki: fokstrot *Ach te baby* (muz. Roman Palester, sł. Jerzy Nel) z filmu *Zabawka*, *Sex appeal* i *Umówiłem się z nią na dziewiątą* z filmu *Piętro wyżej*, *Zakochany złodziej* (muz. Henryk Wars, sł. Emanuel Schlechter), *Zimny drań* (muz. Henryk Wars, sł. Jerzy Nel i Ludwik Starski) z filmu *Pieśniarz Warszawy*, *Tyle miłości* z filmu *Jego ekscelencja subiekt*, *Całuję twoją dłoń*, *madame* (muz. Ralph Erwin, 1928).

W kwietniu 1939 roku otworzył w Warszawie kawiarnię *Cafe Bodo*. Po wybuchu wojny i ucieczce do Lwowa, występował w kinoteatrze *Stylowym*, odbył tournee z zespołem jazzowym *Henryka Warsa Tea Jazz* jako konferansjer i piosenkarz (marzec-czerwiec 1940 roku). Aresztowany przez *NKWD* (26 czerwca 1941 roku), był więziony w Moskwie i Ufa, zmarł z wycieńczenia w łagrze w Kotłasiu koło Archangielska.

Autorem filmu biograficznego *Eugeniusz Bodo - za winy niepopelnione* jest Stanisław Janicki (1997).

ZIMNY DRAŃ

Muzyka: Henryk Wars, słowa: Jerzy Nel, Ludwik Starski
fokstrot z filmu *Pieśniarz Warszawy* (1934)

1.

Posłuchajcie mej piosenki
I o litość błagam was,
Rzewne tony, rzewne dźwięki
Wzruszą marmur, beton, gład,
Czy do wyciągniętej ręki
Wpadnie grosz, czy złotych sto,
Mnie nie zależy, bądźmy szczerzy,
Grunty, by jakoś szło.

Refren:

Już taki jestem zimny drań
I dobrze mi z tym, bez dwóch zdań,
Bo w tym jest rzeczy sedno,
Że jest mi wszystko jedno,
Już taki jestem zimny drań.

2.

Moja niania nad kołyską
Tak śpiewała mi co dzień,
Że zdobędę w życiu wszystko
I usunę wszystkich w cień.
No i prawdy była blisko,
Ale w tym jest właśnie sęk,
Że chodzę sobie, nic nie robię
I to jest mój wdzięk.

Refren: Już taki jestem zimny drań...

3.

Kto mi z państwa tu zazdrości
Mej rodzinie, wujków, cioć,
Powieм krótko i najprościej:
Gwizdżę na nich do stu kroć!
Choć mnie brak ich uczuć złości,
Swoje zdanie o nich mam
I jeśli chcecie, to w komplecie
Wszystkich oddam wam...

Refren: Już taki jestem zimny drań...

SKORPION

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

11 listopada

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ANDRZEJ BOGUCKI

(ur. 11 listopada 1904 roku, Warszawa zm. 29 lipca 1978 roku, Warszawa), aktor dramatyczny i filmowy, śpiewak operetkowy i piosenkarz o charakterystycznym głosie, nazywany był *polskim Chevalierem*.

Był potomkiem aktorskiego rodu **Rapackich** (syn **Stanisława Boguckiego**, wicedyrektora Teatru Wielkiego, wnuk **Wincentego Rapackiego** i cioteczny brat **Jerzego Leszczyńskiego**). Jako dziecko wystąpił w filmie *Tajemnica Alei Ujazdowskich* (1917).

Był zawodowym oficerem kawalerii (Szkola Podchorążych w Grudziądzu), ale został zwolniony ze służby ze względu na stan zdrowia (1929).

Występował w teatrach, operetkach, rewiach i kabaletach Warszawy (debiut, Teatr Polski, 1930, kabaret *Banda*, 1931), także w filmach i audycjach radiowych. Wystąpił w filmach *Manewry miłosne*, *Niedorajda*, *Spieg w masce*, *Śluby ulańskie*, *Włóczęgi*.

Zdobył ogromną popularność, śpiewając liryczne piosenki: *A ja nic tylko ty*, muz. **A. T. Muller**), *Czy ty wiesz moja mała* (muz. **Fritz Rotter** i **Walter Jurmann**, teatr *Banda*, 1931), *Mnie się żadna tak nie podoba jak ty*, *Nie będziesz ty, to będzie inna* (wszystkie sł. **Marian Hemar**), *A tu jest Warszawa* (muz. **Tadeusz Sygietyński**, sł. **Artur Bartels**), *Jest jedna jedyna* (muz. **Jerzy Boczkowski**, wyk. **Andrzej Bogucki**), *Szczęście jest blisko* (sł. **Jerzy Jurandot**), *Szkoda lata* (muz. **Adam Lewandowski**, sł. **Emanuel Schlechter**, teatr *Male Qui pro quo*, 1938).

Po wojnie występował w Teatrze Wojska Polskiego w Lublinie, w Łodzi i w Warszawie (od 1947 roku), śpiewał z *Chórem Czejanda* i w radiowym teatryku *Eterek*. Śpiewał piosenki: *Autobus czerwony* (muz. **Władysław Szpilman**, sł. **Kazimierz Winkler**), *Trzej przyjaciele z boiska* (sł. **Artur Międzyrzecki**), *Warszawska piosenka* (muz. **Franciszka Leszczyńska**, sł. **Roman Sadowski**).

Otrzymał nagrodę państwową (1959) za popularyzowanie muzyki w programach radiowych dla dzieci (*Śpiewamy piosenki* i *Zabawa przy muzyce*).

Był mężem piosenkarki **Janiny Godlewskiej**.

SZKODA LATA

muzyka: **Adam Lewandowski**, słowa: **Emanuel Schlechter**
tango z repertuaru **Andrzeja Boguckiego**
(teatr *Male Qui pro Quo*, 1938)

1.

Moja żona mnie dzisiaj skrzyczała,
Powiedziała, żem mazgaj, żem głupi,
Że się za mnie ze wstydu rumieni,
Kiedy wreszcie zmądrzeję już raz!
A na śmiesznym tle sprawa powstała,
Poprosiłem, poziomek niech kupi.
Zdziecinniałeś? – powiada, w jesieni?
To już jesień? Jak leci ten czas!

I westchnąłem: No patrz, już po lecie,
Po wakacjach, po słońcu, mój Boże,
Już się robi szaruga na świecie,
Jasnych spodni już chyba nie włożę.
Wkrótce zaczną się deszcze i ślota.
Na to ona, przepraszam, „idiota”!
Uśmiechnąłem się: mów sobie zdrowo
Ty wiesz swoje, a ja swoje wiem.

Refren:

A mnie jest szkoda lata i letnich, złotych wspomnień,
Niech mówią „głupi” o mnie, a mnie jest żal...
Za oknem szaro, smutno, a jeszcze przed miesiącem
Wesoło, zieleń, słońce... Naprawdę żal.

To tak jak gdyby ktoś najdroższy nagle odszedł
I zabrał radość, uśmiech, a zostawił łzy.
Dlatego żal mi lata i ludzi, żal mi nieba,
Po którym płyną smutne jesienne mgły.

2.

Człowiek pensję ma gorzej, niż marną,
Pięćset złotych miesięcznie, niewiele,
Ale w lecie tych pięćset to suma,
Można za nią, jak król jakiś żyć.
Słońce grzeje, opala za darmo,
Wisłę gratis masz w każdą niedzielę,
Ptaki dają bezpłatne koncerty,
Nawet nie chce się jeść ani pić!

Jesień, owszem, jest piękna, bogata,
Bardzo strojna i pełna kolorów,
Ale skąd, skąd jesieni do lata,
I lipcowych, sierpniowych wieczorów.
Jeszcze trochę i zima przyleci,
Pełna śniegu, zawieie, zamieci,
A mnie w głowie poziomki i głupstwa,
Jakaś Wisła i koncert i las...

Refren: A mnie jest szkoda lata...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

1 września

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

JERZY BRAUN

(ur. 1 września 1901 roku, Dąbrowa Tarnowska, zm. 17 października 1975 roku, Rzym), poeta, filozof, publicysta, działacz katolicki, harcmistrz, był uczniem II Gimnazjum im. Jana Hetmana Tarnowskiego. Wstąpił do *Związku Wolnych Polaków* i *ZHP*, był drużynowym 3 Tarnowskiej DH im. Michała Wołodyjowskiego, później komendantem hufca w Tarnowie.

Studiował polonistykę na Uniwersytecie Jagiellońskim (1919-1923). Ochotniczo wziął udział w wojnie 1920 roku, został odznaczony *Krzyżem Walecznych*.

Mając 17 lat, napisał słowa i muzykę popularnej harcerskiej piosenki *Płonie ognisko i szumią knieje* (drużynowym był Władysław Wodniecki *Bajdała*, pierwodruk: *Piosenki harcerskie, Czuwaj*, nr 1, Tarnów, 1920, przedruk w śpiewniku *Nasze harce*, 1922, pierwsze oficjalne wykonanie: Ogólnopolski Zlot Narodowy w Świdrze, 1924).

Jest autorem słów piosenki *Defilada* (muz. Stanisław Bugajski, kolonia 1 DH im. Królowej Jadwigi, Skrudzina, 1922) oraz kompozytorem i autorem tekstów piosenek: *Marsz harcerek*, *Nasze harce*, *O harcerzu piosenka wesola*, *Śpiew żalosny czatownika*. Skomponował *Pieśń braterstwa* (razem z matką, Henryką Braunową), z okazji VIII Międzynarodowej Konferencji Skautowych Organizacji Żeńskich (Bucz, sierpień 1932 roku).

Działal w kołach artystyczno-literackich *Helion*, *Sympozjon* i *Litart*. Wydał tomik poetycki *Najazd centaurów* (1922), redagował *Gazetę Literacką* (1926-28), dwutygodnik *Zet* (1929).

Pisał wiersze, powieści, scenariusze filmowe, dramaty (*Europa*, prem. 8 maja 1931 roku, Teatr *Ateneum*).

Po wybuchu wojny, brał udział w obronie stolicy. Poszukiwany przez gestapo zbiegł do Krosna, współtworzył organizację podziemną *Nowa Polska*.

W Warszawie stanął na czele konspiracyjnej organizacji *Unia* (1940), w Krakowie uczestniczył w powołaniu *Teatru Rapsodycznego* (1942), redagował *Kulturę Jutra*, walczył w Powstaniu Warszawskim.

Po wojnie był przewodniczącym *Rady Jedności Narodowej* oraz Delegatem Rządu RP na Kraj, redagował *Testament Polski Walczącej*. Ukończył studia filozoficzne na *KUL* (tytuł magistra filozofii, 1948).

Aresztowany i oskarżony o zdradę narodu polskiego w latach wojny, został skazany na dożywocie i więziony (1948-1956, zrehabilitowany w 1958 roku).

Drukował poezję i rozprawy filozoficzne. Został wiceprezesem Warszawskiego Oddziału *Związku Literatów Polskich* i *Klubu Inteligencji Katolickiej*, współpracował z Prymasem Stefanem Wyszyńskim.

W latach 1965 – 1975 przebywał w Rzymie, brał udział w IV Sesji Soboru Watykańskiego jako nieoficjalny ekspert do spraw ekumenicznych, współpracował z Radiem Watykańskim, uczestniczył w międzynarodowych kongresach i konferencjach filozoficznych, odbywał liczne podróże, wygłaszając odczyty na temat kultury polskiej i jej wkładu w rozwój myśli filozoficznej Europy.

Zmarł podczas trwania Kongresu Filozoficznego poświęconego Mądrości Krzyża. Został pochowany na warszawskich Powązkach (1976).

PŁONIE OGNISKO I SZUMIĄ KNIEJE

Słowa i muzyka: Jerzy Braun (1918)

(po rozpaleniu ogniska)

Płonie ognisko i szumią knieje,
Drużynowy jest wśród nas,
Opowiada starodawne dzieje,
Bohaterski wskrzesza czas.
O rycerstwie spod kresowych stanic,
O obrońcach naszych polskich granic,
A ponad nami wiatr szumi, wieje
I dębowy huczy las.

(na zakończenie ogniska)

Już do odwrotu głos trąbki wzywa,
Alarmując ze wszech stron!
Staje wiara w ordynku szczęśliwa,
Serca biją w zgodny ton.
Każda twarz się uniesieniem płoni,
Każdy laskę krzepko dzierży w dłoni
A z młodzieńczej się piersi wyrывa
Pieśń potężna, pieśń jak dzwon.

BYK

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

26 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

WŁADYSŁAW DANIŁOWSKI

(pseudonim *Dan*, ur. 26 kwietnia 1902 roku, Warszawa, zm. 4 marca 2000 roku, Miami Beach, USA), pianista, kompozytor i śpiewak, był synem pisarza **Gustawa Daniłowskiego**. Ukończył Konserwatorium warszawskie (klasa fortepianu pod kierunkiem **Henryka Melcera-Szczawińskiego** i teoria muzyki pod kierunkiem **Piotra Rytla**).

Założył chór *Dana* (1928), był twórcą muzyki filmowej (*Pieśń flisaków*, sł. **Stanisław Biernacki**, *Sardinienfisch*, sł. **Konrad Tom**, z filmu *Sto metrów miłości*, scenariusz **Adolf Dymśa**, *Może kiedyś innym razem*, sł. **Marian Hemar**, wyk. **Adam Wysocki**, z filmu *Dwanaście krzeseł*, reż. **Michał Waszyński**, 1933), *Dzieje grzechu*, *Parada rezerwistów*, *Ułani, ulani*, *Wacuś*.

Kierował działem Muzyki Lekkiej Polskiego Radia.

Skomponował piosenki: *Barbara* (sł. **Jan Brzechwa Szer-Szeń** i **Emanuel Schlechter**), *Bo szkoda żyć* z rep. **Tadeusza Olszy**, *Chodź kolego na jednego* (1936), *Dlaczego właśnie ja*, *Murzynek Jim* i słynne *Kuplety warszawskie* (sł. **Aleksander Jellin**, 1937), *Co nam zostało z tych lat*, *Czerwony kapturek*, *Melodia*, *Nie igraj Signorito*, *Pokoik na Hożej*, *Telefony* (wszystkie sł. **Julian Tuwim**), *Blade usta*, *Gdy tańczysz ze mną*, *Kochana*, *Miłość stęskniona*, *Sukienka* (wszystkie sł. **Mieczysław Fogg**), *Nie umiem zapomnieć* (sł. **Tadeusz Stach**), *Oj, dana* (sł. **Jerzy Jurandot**), *Pilem*.

Po wybuchu wojny znalazł się we Włoszech, gdzie komponował muzykę filmową, następnie wyemigrował do Nowego Jorku (1940).

Tam reaktywował *Chór Dana* jako *Dana Ensemble* w nowym składzie (**Stanisław Jaworski**, **Eddie Kertz**, **Allen Miller** i **Allan Werner**) i nagrywał płyty dla polonijnych firm fonograficznych (*Harmonia*, *RCA Victor*).

Piosenki *Wesoły marynarz* i *W niedzielę* (sł. **Julian Tuwim**, wyk. **Janina Godlewska**, **Andrzej Bogucki**, *Chór Czejanda* i orkiestra **Jana Cajmera**), były pierwszymi utworami nagranyymi na płyty w powojennej Polsce (1948).

CO NAM ZOSTAŁO Z TYCH LAT

Muzyka: **Władysław Daniłowski**, słowa: **Julian Tuwim**
tango z repertuaru *Chóru Dana* (Teatr *Qui pro Quo*)

1.

Dawne dni, czule dni, wonią bzów przepojone,
Wiosna we krwi, szumiął złoty nasz śpiew.
Dziś jesień lka, lecą dziś zwiędłe liście z drzew
I bolesny sen mi się śni, z nocy i dni minionych.

Refren:

Co nam zostało z tych lat,
Miłości pierwszej,
Zeschnięte liście i kwiat
W tomiku wierszy,
Wspomnienia czule i szept
I jasne łzy, co nie schną,
I anioł smutku, co wszedł
I tylko westchnął.

2.

W jeden cień, w jeden dźwięk, w jedną pieśń melancholii
Złączył nas los, płynmy razem w tę dał,
Czy szczęście to, czy to śmierć, czy serdeczny żal
To na zawsze nasze już jest, nasze już jest, choć boli.

Refren: Co nam zostało...

CHÓR DANA

założony przez **Władysława Daniłowskiego** *Dana* był najpopularniejszym męskim zespołem wokalnym lat 30., porównywanym do amerykańskiego *Mills Brothers*. Skład: **Jerzy Bielenia**, **Wacław Szczepny Brzeziński**, **Mieczysław Fogg**, **Tadeusz Jasłowski** oraz lwowianin **Adam Wysocki**.

Debiutował w teatrze *Qui pro quo* (1928) jako *Coro Argentino V. Dano* (tango *Plegaria*), na mocy trzydniowego kontraktu, ale zdobył tak wielką popularność i uznanie publiczności, że umowę przedłużano aż do wybuchu wojny.

Występował w teatrze *Qui pro quo*, koncertował w całej Europie, w 31 stanach USA, na Broadwayu i w Hollywood, odbył triumfalne tournée po Związku Radzieckim (1934), został zaangażowany w Berlinie do musicalu *Scala*, w którym odniósł ogromny sukces, nagrał kilkanaście płyt i niezliczoną ilość audycji radiowych.

Wystąpił w kilkunastu filmach (*Dodek na froncie*, *Dzieje grzechu*, *Dziesięciu z Pawiaka*, *Niebezpieczny romans*, *Palac na kółkach*, *Panienka z poste-restante*, *Parada Warszawy*, *Prokurator Alicja Horn*, *Straszna noc*, *Ułani, ulani*, *Wacuś*, *Wiatr od morza*), nagrał z **Janiną Godlewską** i **Aleksandrem Żabczyńskim** polską wersję piosenek do filmu **Walt Disneya** *Królowna Śnieżka* (muz. **Frank Churchill**, sł. polskie **Marian Hemar**, 1938).

Najbardziej znane przeboje: *Ameryka* (muz. **Friend**, sł. polskie **Aleksander Jellin**, **Ludwik Szmaraagd**), *Malowana lala* i *Mały biały domek* (muz. **Zygmunt Lewandowski**), *Nasza jest noc* (muz. **Stefania Górską**, sł. **Julian Tuwim**), *Nietoperze* (sł. **Jan Brzechwa Szer-Szeń**), *Pamiętam twoje oczy* (muz. **Zygmunt Karasiński**, sł. **Tadeusz Stach**), *Polowanie na tygrysa*, *Tango Łyczakowskie* (muz. **Zygmunt i Poli Haarowie**, sł. **Leon Haber**, 1936), *Upić się warto* (muz. **Paweł Aslanowicz** i **Marian Hemar**).

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

20 października

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

TADEUSZ FALISZEWSKI

(herbu *Pobóg*, pseudonimy artystyczne używane przy nagraniach płytowych *Jerzy Nowogródzki*, *Jerzy Orowski*, *Jan Pobóg*, *Jan Saskowski*, ur. 20 października 1898 roku, Żywiec, zm. 2 września 1961 roku, Chicago), reżyser, aktor rewiowy i operetkowy, był jednym z najbardziej popularnych piosenkarzy kabaretowych przedwojennej Warszawy, prawdziwym mistrzem w interpretacji piosenek o zróżnicowanym charakterze.

Studiował w Szkole Politechnicznej we Lwowie, służył w Legionach Polskich (I pułk ułanów *W. Beliny-Prażmowskiego*), był oficerem łącznikowym Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Debiutował w krakowskiej operetce objazdowej *Nowości* (1922), występował w operetce warszawskiej (1924), teatrze *Nowości* w Poznaniu (obok *Lucyny Messal*, 1925), w Kaliszu, Radomiu i Częstochowie.

Występował w operetkach i komediach muzycznych *Cnotliwa Zuzanna*, *Dolly* (rola barona Theo von Hellingena), *Księżniczka czardasza* (rola Edwina), *Naręczona zginęła*, *Panna Wodna* (muz. *Jerzy Lawina Świętochowski*, prem. 2 sierpnia 1939 roku, teatr 8.15).

Grał w filmach *Parada Warszawy* (reż. *Konrad Tom*) i *Królowa przedmieścia* (reż. *Eugeniusz Bodo*, 1938).

Śpiewał w chórze rewelersów *Chór Warsa* (z *Adamem Astonem* i *Tadeuszem Sas-Jaworskim*), dokonywał nagrań płytowych, występował w teatrzykach rewiowych i kabaretach warszawskich *Eldorado*, *Mignon*, *Morskie Oko*, *Nowy Ananas*, kierował kinoteatrem *Hollywood* (1929-1930), założył kabaret literacki *Rajski Ptak*.

Porównywany był z *Al Jolsonem* z filmu *Sonny boy*.

W konkursie Polskiego Radia na najpopularniejszego piosenkarza zajął III miejsce (obok *Mieczysława Fogga*, *Janusza Popławskiego* i *Stefana Witasa*, 1937).

Śpiewał sentymentalne tanga: *Gdzie twoje serce i Szkoda twoich łez* (obie muz. *Artur Gold*, sł. *Andrzej Włast*), *Kiedy przemykam oczy*, *Zapomnisz o mnie i Zatańczmy tango* (wszystkie muz. *Henryk Wars*, sł. *Andrzej Włast*), *Kochaj* (1930) i *Nie będziesz ty to będzie inna* (obie muz. i sł. *Marian Hemar*), *Przytul, uściśnij, pocałuj* (muz. *Wiktor Krupiński*, sł. *Andrzej Włast*), *Ramona* (muz. *Mabel Wayne*, sł. *Andrzej Włast*), *Śpiewaj, Tango andrusowskie*, *Ty, miłość i wiosna*, *Wanda* (wszystkie muz. *Jerzy Petersburski*, sł. *Andrzej Włast*), *To tango jest dla mojej matki* (muz. *Szymon Kataszek*, sł. *Zenon Friewald Fox*, 1935), *Tylko z tobą i dla ciebie* (muz. *Henryk Wars*, sł. *Jerzy Nel*, *Ludwik Starski*), *Za tyle pięknych dni* (muz. *Adam Lewandowski*, sł. *Konrad Tom*), *Czarowna noc*, *Tak smutno mi bez ciebie*, walcze: *Bal na Gnojnej* (muz. *Fanny Gordon*, sł. *Julian Krzewiński & Leopold Brodziński*), passodoble *Terezina*.

Miał w swoim repertuarze piosenki satyryczne: *Ach Ludwiko* (muz. *Ralph Benatzky*, sł. *Julian Tuwim*), *Jestem młody wdowiec*, *Szczęście trzeba rwać jak świeże wiśnie* i *Zosiu* (obie muz. *Zygmunt Białostocki*, sł. *Walery Jastrzębiec-Rudnicki*), *U cioci na imieninach* (muz. *Bolesław Mucman*, sł. *Andrzej Włast*) i filmowe (*Jak całować to ulana*, muz. i sł. *Marian Hemar*, *Śluby ulańskie*, 1934).

Był więźniem obozu koncentracyjnego w Gusen, gdzie śpiewał w chórze i prowadził zespół artystyczny. Po wojnie występował w Teatrze Polskim w Londynie, kabarecie *Feliksa Konarskiego Ref-Rena* i *Teatryku pod Anteną* w Chicago.

SZKODA TWOICH ŁEZ

tango z repertuaru *Tadeusza Faliszewskiego*
Muzyka: *Artur Gold*, słowa: *Andrzej Włast*
(*Morskie Oko* rewia *Cała Warszawa*
prem. 31 października 1929 roku)

Siedzimy razem w tej tawernie, ja i ty,
A z twoich oczu niespokojnych płyną łzy
I płyną słowa pełne żalu, pełne skarg
Z twoich jeszcze wczoraj uśmiechniętych warg.

No, nie bądź taka smutna, nie bądź na mnie zła,
Posłuchaj, stary Jozę na gitarze gra,
A goście, z fajek swych puszczając dym,
Pytają, czy zatańczysz im.

Szkoda twoich łez, dziewczyno,
Wszystko ma swój kres, dziewczyno,
Żar miłości szczył
I tylko płonie w szklankach wino.

Szkoda próżnych słów, dziewczyno,
Nie zabłyśnię znów, dziewczyno,
Tęczę barwnych snów,
Co dziś powstają, jutro giną.

Więc napijmy się
Za miłość, której nie ma już,
Zapomnijmy się,
Pójdź do mnie, szczęście mi stwórz.

Szkoda twoich łez...

BLIŹNIĘTA

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

30 maja

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

MIECZYSLAW FOGG

(prawdziwe nazwisko: **Fogiel**, ur. 30 maja 1901 roku, Warszawa, zm. 3 września 1990 roku, Warszawa) był jednym z najpopularniejszych piosenkarzy polskich XX wieku.

Matka **Anna** (1877-1967) prowadziła sklep w domu na rogu Długiej i Freta, ojciec **Antoni** był kolejarzem i chciał, aby syn został inżynierem, budującym szlaki kolejowe, ale mały Mieczysław, od dziecka marzył o karierze śpiewaka operowego. Jako chłopiec, śpiewał w chórze w kościele Świętej Anny na Krakowskim Przedmieściu. Tam usłyszał go **Ludwik Sempoliński** i skierował na naukę śpiewu do profesora **Jana Lysakowskiego** na Wydziale Wokalistyki Szkoły Muzycznej im. Fryderyka Chopina.

Po maturze i służbie wojskowej, przez 14 lat (1921-1935), **Fogg**, pracując jako kasjer kolejowy, kształcił głos pod kierunkiem znakomitych śpiewaków (**Stefan Belina – Skupniewski**, baryton **Wacław Brzeziński**, **Adam Didur**, **Ignacy Dygas**, **Stanisław Kopf**, **Eugeniusz Mossakowski**).

Debiutował 29 marca 1929 roku, śpiewając tanga argentyńskie *La Plegaria* i *Sempre cerida* w *Chórze Dana* (**Władysława Daniłowskiego**), z którym występował przez 10 lat (do 1938 roku), był solistą w kabarecie *Qui pro Quo*, nagrywał płyty (w firmach *Parlofon*, *Syrena Rekord* i *Odeon*), grał w filmie (*Biała trucizna* ze **Stefanem Jaraczem**).

Po nagraniu w Berlinie piosenki *Flisacy* z filmu *Dziesięciu z Pawiaka*, został wraz *Chórem Dana* zaangażowany do musicalu *Scala*, w którym odniósł ogromny sukces. Tournée po Niemczech, Austrii, Francji, Włoszech, Czechosłowacji, Rumunii, Skandynawii, Estonii, Łotwie, ZSRR i Ameryce przyniosły mu ogromną popularność. Był pierwszym Polakiem, który wystąpił za granicą w telewizji (1939).

Pisał teksty do swych piosenek: *Blade usta*, *Kochana*, *Miłość stęskniona*, *Sukienka* (wszystkie muz. **Władysław Dan**), *Zakochany księżyc* (muz. **T. Muter**).

Miał w swoim repertuarze ponad 3000 piosenek! Najpopularniejsze piosenki: *Co nam zostało z tych lat* i *Melodia* (obie muz. **Władysław Dan**, sł. **Julian Tuwim**), *Czy pamiętasz tę noc w Zakopanem* (muz. **Zygmunt Karasiński**, **Szymon Kataszek**, sł. **Aleksander Jellin**), *Francois* (muz. **Adam Karasiński**, sł. **Andrzej Włast**), *Jesienne róże* i *Szkoda twoich łez* (muz. **Artur Gold**, sł. **Andrzej Włast**), *Kiedy będziesz zakochany* (muz. i sł. **Bronisław Horowicz**), *Niebieskie róże* (muz. **Mieczysław Mierzejewski**, sł. **Kora Jaroszowa**), *Pamiętam twoje oczy* (muz. **Zygmunt Karasiński**, sł. **Stanisław Biernacki**), *Tadeusz Stach*, *Pieśń o matce* (muz. **Zygmunt Białostocki**, sł. **Tadeusz Żeromski**), *Jerzy Wrzos*, *Serce matki* (muz. **Zygmunt Karasiński** i **Szymon Kataszek**, sł. **Ludwik Szmaragd**), *To tango jest dla mojej matki* (muz. **Szymon Kataszek**, sł. **Zenon Friedwald Fox**), *Stary walc* (muz. **Adam Lewandowski**, sł. **Zbigniew Drabik Argus**), *To ostatnia niedziela* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Zenon Friedwald Fox**, 1936, przedwojenny rekord płytowy: ponad 100 tysięcy sprzedanych egzemplarzy!).

W teatrze *Ali Baba* wystąpił jako **Chamberlaine** w satyrycznym spektaklu *Orzeł czy rzeszka* (1939), a w przededniu wybuchu wojny, 31 sierpnia 1939 roku, wystąpił w premierowym spektaklu *Fakty i paki* (4 września zbombardowany teatr przestał istnieć).

W czasie wojny śpiewał w kawiarniach warszawskich: *U Aktorek*, w *Swanie* i *Cafe Bodo*, w szpitalach i na dworcu Gdańskim (wspólnie z **Hanką Ordonówną**) dla żołnierzy wyjeżdżających na front (piosenka *Ukochana, ja wrócę*, muz. **Tadeusz Miller**, sł. **Eugeniusz Żytomirski**).

Był żołnierzem Armii Krajowej, brał udział w Powstaniu Warszawskim jako starszy strzelec I Batalionu Szturmowego *Odwet*, dał ponad 100 koncertów dla żołnierzy, zyskując tytuł barda powstania warszawskiego. Śpiewał w schronach, szpitalach polowych i na barykadach (*Marsz Mokotowa*, muz. **Jan Markowski Krzysztof**, sł. **Mirosław Jezierski Karnisz**, *Bluzeczka zamszowa*, muz. **Jan Markowski**, sł. **Zbigniew Lipczyński**, *Czerwone maki na Monte Cassino*, muz. **Alfred Longin Schutz**, *Al Suito*, sł. **Feliks Konarski Ref-Ren).**

Trzykrotnie ranny, został odznaczony Krzyżem Walecznych i Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Osiadł we wsi Złotokłos koło Tarczyna (gdzie znaleźli schronienie po upadku Powstania **Mira** i **Tadeusz Sygietyński**) i powstała pierwsza kawiarnia **Cafe Fogg**.

Wrócił do Warszawy **18 stycznia 1945** roku. Niezwykle przedsiębiorczy, **4 marca** otworzył kawiarnię **Cafe Fogg** przy ulicy Marszałkowskiej 119 (zburzona pod budowę Pałacu Kultury, została reaktywowana przez prawnuka **Michała Fogg** przy ul. Niecałej 7 w **2007** roku). Rok później założył własną firmę fonograficzną **Fogg Records** (ul. Koszykowa 69, działała do **1951** roku).

W latach **50.** założył zespół instrumentalny **Klipsy**, później grupę wokálną **Karaty**. Zwany polskim **Bingiem Crosbym** i polskim **Mauricem Chevalierem**, był uwielbiany przez publiczność. Śpiewał na estradzie przez ponad **60** lat (po śmierci **Maurice'a Chevaliera** w **1972** roku, był najstarszym występującym piosenkarzem świata). Był pierwszym polskim artystą, który po wojnie wyjechał na tournee do Stanów Zjednoczonych. Śpiewał dla Polonii na wszystkich kontynentach.

Po wojnie wylansował piosenki: *Piosenka o mojej Warszawie* (muz. i sł. **Albert Harris**, **1945**), *Pierwszy siwy włos* (muz. **Henryk Jabłoński**, sł. **Kazimierz Winkler**, **1955**), *W kalendarzu jest taki dzień* (muz. **Adam Wiernik**, sł. **Ludwik Jerzy Kern**).

Jubileusz **60**-lecia urodzin obchodził programem *Z piosenką przez świat* z udziałem **Stefanii Grodzieńskiej**, **Stefana Wiecheckiego Wiecha** i **Jerzego Waldorffa** (**6** maja **1961** roku).

W latach **70.** występował z żeńskim zespołem muzycznym **Baby Jagi** (kier. **Ryszard Mieczkowski**), który towarzyszył mu w cyklu programów *Foggorama* z okazji **50**-lecia pracy artystycznej (rewia *50 lat dookoła świata*).

Koncert jubileuszowy z okazji **80**-lecia urodzin i **55** lat pracy artystycznej *Poletko pana Fogg* odbył się **30** maja **1981** roku. Do końca żywotny i popularny, ogółem dał ponad **16** tysięcy koncertów, nagrał kilkanaście płyt o łącznym nakładzie **25** mln egzemplarzy!

Zgromadził setki nagród i wyróżnień. Dwukrotnie zajmował I miejsce w ogólnopolskim plebiscycie Polskiego Radia na najpopularniejszego piosenkarza (**1937**, **1958**).

Polskie Nagrania przyznały mu honorową *Złotą Płytę* za całokształt działalności artystycznej (**1970**).

Otrzymał tytuł i nagrodę *Homo Varsoviensis*, przyznaną zasłużonym warszawiakom (**1977**), nadano mu honorowe obywatelstwa kilku miast.

Z okazji **85** urodzin i **60**-lecia pracy artystycznej (**1986**) został odznaczony *Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski*.

Za uratowanie w czasie wojny całej rodziny **Iwo Wesby'ego**, szefa orkiestry z kabaretu *Qui pro quo*, rząd Izraela uhonorował go tytułem *Sprawiedliwy wśród narodów świata*.

Wódz indiańskiego szczepu *Tuscarora* zawarł z nim przymierze krwi, nadając mu imię *Śpiewający Biały Orzeł*.

Jest autorem wspomnień *Od palanta do belcanta* (**1971**). **Ludwik Perski** zrealizował film o Mieczysławie Foggu *Sentymentalny Pan*, a **Ryszard Wolański** program TV *Na przekór modom, czyli M. Fogg i jego piosenki*.

Zdobył **8** miejsce w plebiscycie *Gazety Wyborczej* na warszawiaka XX wieku (**2000**).

Od **2004** roku, pod patronatem Ministra Kultury i Rodziny **Foggów** odbywają się *Ogólnopolskie Festiwale Piosenki Retro im. Mieczysława Fogg*.

JESIENNE RÓŻE

Muzyka: **Artur Gold**, słowa: **Andrzej Włast**
*tango z rewii **Przebój Warszawy** (Teatr **Morskie Oko**, 1932)*

1.

Tak niedawno był maj,
Byliśmy tak szczęśliwi,
Uśmiechnięci i tkliwi,
Kto nam czas ten ożywi?
Chłodną rękę mi daj,
Spójrz mi w oczy i powiedz,
Czy mnie kochasz? Ja wiem,
To jest złuda i snem.

Refren:

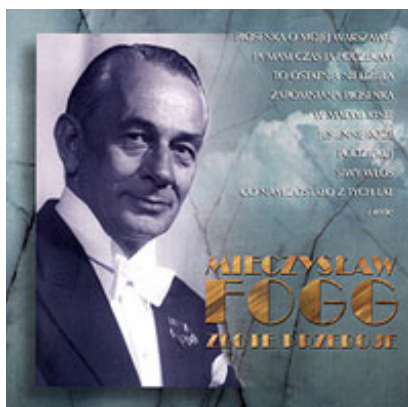
Jesienne róże, róże smutne, herbaciane,
Jesienne róże są jak usta twe kochane.
Drzewa w purpurze ostatni dają nam schron,
A serca biją jak dzwon na jeden ton.

Jesienne róże szepczą cicho o rozstaniu,
Jesienne róże mówią nam o pożegnaniu
I w liści chmurze idziemy przez parku głusz,
Jesienne róże więdną już.

2.

Ty nie kochasz już mnie,
Tak jak kiedyś to było,
Całą uczuć twych siłą
To się wczoraj skończyło.
Dzisiaj więdnie wśród róż
Nasza miłość gorąca,
Lecz nim zwiędnie jak kwiat,
Pozwól odejść mi w świat.

Refren: Jesienne róże...

TO OSTATNIA NIEDZIELA

Muzyka: **Jerzy Petersburski**
słowa: **Zenon Friedwald Fox** (1936)

1.

Teraz nie pora szukać wymówek,
Fakt, że skończyło się.
Dziś przyszedł inny, bogatszy
I lepszy ode mnie
I wraz z tobą skradł szczęście me!

Jedną mam prośbę, może ostatnią,
Pierwszą od wielu lat:
Daj mi tę jedną niedzielę,
Ostatnią niedzielę,
A potem niech wali się świat.

Refren:

To ostatnia niedziela,
Dzisiaj się rozstaniemy,
Dzisiaj się rozejdziemy na wieczny czas.
To ostatnia niedziela,
Więc nie żałuj jej dla mnie,
Spójrzjyż czule dziś na mnie ostatni raz.

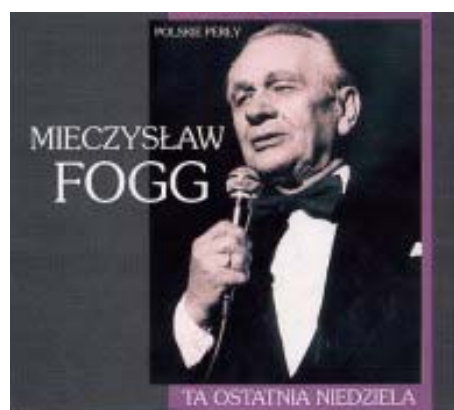
Będiesz jeszcze dość tych niedziel miała,
A co ze mną będzie, ktoś to wie?
To ostatnia niedziela,
Moje sny wymarzone,
Szczęście tak upragnione skończyło się.

2.

Pytasz, co zrobię i dokąd pójdę?
Dokąd mam iść? Ja wiem?
Dziś dla mnie jedno jest wyjście,
Ja nie znam innego,
Tym wyjściem jest... No, mniejsza z tem.

Jedno jest ważne, masz być szczęśliwą,
O mnie już nie martw się,
Lecz za nim wszystko się skończy,
Nim los nas rozłączy,
Tę jedną niedzielę daj mnie.

Refren: To ostatnia niedziela...

KOCHANA

Muzyka: **Władysław Daniłowski**
słowa: **Mieczysław Fogg (1938)**

1.

Pamiętasz, sankami jechaliśmy miła,
Śnieg padał wielkimi płatkami,
Przed nami się droga jak płótno biała,
Ułana srebrnymi kwiatami.
Tuliłem do serca najdroższe twe ręce,
A miłość paliła jak rana,
Tuliłem twe ręce maleńkie, dziewczęce,
Kochan, kochana, kochana.

Refren:

Odszedłem, bom musiał, bo los mnie tak goni
I każe wieść życie Cygana,
Lecz wszędzie na lądzie, czy morzu wciąż dzwoni
Najdroższe twe imię, kochana.

O, nie płacz, ja wrócę, scałuję twe łzy
I uśmiech zobaczę w twych oczach,
Uśmiechnij się, pomyśl, że życiem mym ty,
Że miłość nas znowu zjednoczy.

2.

Cichutko mówiłaś o szczęściu kochania,
O wielkiej szalonej miłości,
Że miłość dziś tobie świat cały przesłania,
Że żyć teraz łatwiej i prościej.
Przekwitły już kwiaty, powiędły już liście,
A miłość wciąż pali jak rana,
Ja wołam, ja czekam na twoje znów przyjście,
Kochana, kochana, kochana.

Refren: Odszedłem, bom musiał...

Mieczysław Fogg

w karykaturze **Władysława Kondora (1931)**

NAJWIĘTWOŃIEJSZY
cafe FOGG
LOKAL STOLICY

cafe FOGG

Warszawa, ul. Niecała 7 (dawniej Marszałkowska 119)

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

17 marca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ARTUR GOLD

(ur. 17 marca 1897 roku, Warszawa, zginął rozstrzelany w obozie koncentracyjnym w Treblince, 1943), skrzypek i kompozytor, pochodził z muzycznej rodziny: ojciec **Michał Gold** był muzykiem Opery Warszawskiej, brat **Henryk**, również muzykiem i kompozytorem. Przez wiele lat prowadził z **Jerzym Petersburskim** orkiestrę w teatryku *Qui pro quo* (1922) i w warszawskiej *Adrii* (1931-1939).

Skomponował wiele przebojowych piosenek do słów **Andrzeja Własta**: fokstrot *Gdy Petersburski razem z Goldem gra* (rewia *Ostatnia nagość*, 1926), tanga *Gdy w ogrodzie botanicznym*, *Jesienne róże*, *Nie odchodź ode mnie* (wyk. Stanisława Nowicka i Tadeusz Olsza, rewia *Uśmiech Warszawy*, *Morskie Oko*, 1930), *Jaśminy i Kwiaciarka z Barcelony* (wyk. Janusz Popławski), tango apaszowskie *Pragnę twoją być* (wyk. Stanisława Nowicka,

Loda Halama i Eugeniusz Bodo, *Morskie Oko*, 1928), *Przy kominku* i *Szkoda twoich łez* (wyk. Tadeusz Faliszewski, 1929), *Ta mała pila dziś* (wyk. Zula Pogorzelska, *Perskie Oko*, 1926), *Raz na lewo raz na prawo* (1932).

Inne piosenki: *Czarne oczy* (sł. Hemar, *Qui pro quo*, rewia *M.S.Z. czyli pamiętaj o mnie*, wyk. Marian Wawrzakowicz, 1929), *Płyną dźwięki mej gitary* i *Podaruj mi pąsowe róże* (obie sł. D. Winiarski, wyk. Stefan Witas), *Ach te cyganki*, *Nie wierzę ci*, *Opium*.

Nagrywał płyty z orkiestrami angielskimi (1924), a w latach 30. dla firmy fonograficznej *Odeon*. W czasie wojny grał z własną orkiestrą w getcie warszawskim.

Melodia piosenki *Chodź na Pragę* (sł. Stanisław Biernacki, wyk. Stanisława Nowicka, rewia *Uśmiech Warszawy*, 1930), jest obecnie grana w południe jako hejnał warszawskiej Pragi.

GDY W OGRODZIE BOTANICZNYM

Muzyka: Artur Gold, słowa: Andrzej Włast

1.

Słońce pieszczotliwe i gorące
Promieniste zsyła gońce
Na drzemiącej ziemi głusz.
Życie budzi nas o bladym świetle
I zwieramy się w zachwycie:
Oto wiosna przyszła już.
Warszawa w kwiatach pachnie jak czarowny park.
Na ust szkarłatach kładę czerwień moich warg.

Refren:

Gdy w ogrodzie botanicznym zakwitną bzy,
Śnię z chłopakiem moim ślicznym o szczęściu sny,
Na spacer idę wśród liliowych gron
I serce pełne złud nastrajam na wiosenny ton.
Gdy w ogrodzie botanicznym zakwitną bzy,
W tym nastroju idyllicznym me serce drży,
Znikają cienie trosk i zdrad,
Śmieje się do nas cały świat,
Gdy w ogrodzie botanicznym zakwitną wonne bzy.

2.

Oto słońca nas przeświecila złoto,
Wszystko zda się nam pieszczotą,
Wszystko płynie, wszystko gra.
Serce w kwiatów stroi się kobierce
I po długiej poniewierce
Wraca znowu miłość twa.
Warszawa w kwiatach nęci nas zapachem bzów,
W tych aromatach szczęście swe odnajdę znów.

Refren: Gdy w ogrodzie botanicznym...

PRZY KOMINKU

Muzyka: Artur Gold, słowa: Andrzej Włast
tango z repertuaru Tadeusza Faliszewskiego
i Mieczysława Fogga

1.

Spośród starych płyt gramofonowych
Jedną najpiękniejszą znam,
Czasem, kiedy wieczór jest zimowy
Tę niemożliwą płytę sobie gram.

Zdaje mi się wtedy, że wróciłaś
I wróciła młodość moja znów,
Snuje się za nami słowo *miłość*,
Najpiękniejsze spośród wszystkich słów.

Refren:

Przy kominku mrok zapadł szary jak mgła,
Przy kominku piosenkę starą ktoś gra,
Powracają wspomnienia z dawnych tych dni
Gdy po raz pierwszy *kocham cię* mówiłaś mi.

2.

Patrzę na poślódkę fotografie
I uśmiecham się wśród łez,
Dziś już wytłumaczyć nie potrafię,
Czemu mi tak źle bez ciebie jest.

Stara płyta kręci się i szumi,
Jest pęknięta tak jak serce me,
Serce, co zapomnieć cię nie umie
I z daleka pożegnanie śle.

Refren: Przy kominku...

KOZIOROŻEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

23 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazipiosenka.org

FANNY GORDON

(prawdziwe nazwisko **Fajga Jofe**, ur. 23 grudnia 1904, Petersburg, zm. w 1991 roku, Leningrad), kompozytorka, debiutowała foxtrotem *Pod samowarem* (sł. **Andrzej Włast**, wyk. **Zula Pogorzelska** i **Tadeusz Olsza**, 1929), będącym parodią modnych rosyjskich i cygańskich romansów.

Współpracowała z teatrami rewiowymi *Morskie Oko*, *Wesołe Oko*, *Ananas*. Komponowała operetki i komedie muzyczne: *Yacht miłości* (libretto **Julian Krzewiński** wł. **Maszyński** i **Leopold Brodziński** wł. **Trzebuchowski**, prem. 21 października 1933 roku, teatr 8.30), *Dziewczyna z Szanghaju* (1950), *Pod niebem Alabamy*, *Wojna i miłość*, dla dzieci *Kot i pingwin* (1965), także utwory symfoniczne (*Chińska fantazja*) i muzykę filmową (*Alarm*, 1934).

Skomponowała wiele popularnych przebojów: *Bal na Gnojnej* (*Bal u Starego Joska*, sł. **Julian Krzewiński** i **Leopold Brodziński**), *Czy pani chce być gwiazdą*, *Dlaczego mnie zdradziłaś* (sł. i wyk. **W. Budzyński**, rewia *Serce Warszawy*), tango *I tak mi ciebie żal* (sł. **Walery Jastrzębiec-Kozłowski**, wyk. **Stanisława Nowicka**, 1932), *Nostalgia*, *Ostatnia noc* i *Abdul Bej* (wszystkie sł. **Ludwik Szmargd**), *Miłość cię zgubiła* (sł. **Tadeusz Stach**, pierwodruk: ilustrowany przegląd przebojów *Wesoły tydzień*, nr 1/1931), *Nietoperze* (sł. **Jan Brzechwa Szer-Szeń**) z rep. *Chóru Dana*, *Tango piratów* i tango *Skrwawione serce* (sł. **Walery Jastrzębiec – Rudnicki**, 1888-1962, aktor, literat, prawnik, dyrektor teatrów i kabaretów, po wojnie dyrektor generalny ZAiKS-u) z rep. **Stanisławy Nowickiej**.

Przez pewien czas mieszkała w Nowym Jorku, uczyła śpiewu w *Chicago Conservatory of Music*.

Po wojnie publikowała felietony, utwory satyryczne i sztuki teatralne: *Pożegnanie Andrejkino*, *Jeżeli wszyscy chcemy* (1966), *Stacja spełnionej nadziei* (1969), jednoaktówka *Mały kwiat* (1978), *Maska*.

BAL NA GNOJNEJ (U GRUBEGO JOSKA)

Muzyka: **Fanny Gordon**

słowa: **Julian Krzewiński & Leopold Brodziński**

1.

Nieprzespanej nocy znojnej
Jeszcze mam na ustach ślad,
U *Grubego Joska* na ulicy *Gnojnej*
Spotkał się ferajny kwiat.
Bez jedzenia i bez spania,
Byle byłoby co pić,
Kiedy na harmonii Feluś zaiwania,
Trzeba tańczyć, trzeba żyć.

Refren:

Harmonia na trzy czwarte z cicha rżnie,
Ferajna tańczy, wszystko z drogi,
Z szaconkiem, bo się może skończy źle,
Gdy na *Gnojnej* bawimy się.

2.

Kto zna Antka, czuje mojrę,
Ale jeden nie znał jej
I dlatego się naraził na dintojrę,
Skończył się z przyczyny tej.
Jak latarnie ciemno świecą,
Smętnie gwizdzą nocny stróż,
A kat Maciejowski już pod szubienicą
Na Antosia czeka już.

Refren:

Harmonia na trzy czwarte z cicha łka,
Ferajna tańczy, ja nie tańczę,
Dlaczegoż bal na *Gnojnej* jak co dnia,
Gdy jednej pary dziś brak?

Piosenka *Bal na Gnojnej* (*Bal u Grubego Joska*) została wydana drukiem przez wydawnictwo **I. Rzepeckiego** w Warszawie (1935). Reprezentuje popularny przed wojną nurt warszawskich ballad podwórkowych i piosenek warszawskich przedmieść (*Czarna Mańka*, muz. **Ludwik Halpern**, sł. **Czesław Gumkowski**, pierwsze wykonanie **Karol Hanusz**, teatr *Miraż*, 1916, *Mańka*, muz. i sł. **Andy Kitschman**, ballada o *Felku Zdankiewiczzu*, *Panna Franciszka*, 1928, kuplety starowarszawskie *W Saskim Ogrodzie*).

Autorzy tekstu, **Julian Krzewiński** (wł. **Maszyński**) i **Leopold Brodziński** (wł. **Trzebuchowski**), twórcy pierwszych polskich komedii muzycznych: *Yacht miłości* i *Polowanie na lamparta*, prowadzili w Warszawie teatr operetkowy 8.30 i tam piosenka *Bal na Gnojnej* została wykonana po raz pierwszy.

Knapa, a oficjalnie herbaciarnia (herbatnia) u *Grubego Joska* (**Józefa Ładowskiego**) znajdowała się przy ulicy Rynkowej 7 w rejonie ulicy Grzybowskiej i Placu Żelaznej Bramy (do 1902 roku nosiła ona nazwę *Gnojnej*, ponieważ w XIX wieku składowano tam gnój, wywożony z koszar Wielopolskich). Otwierana była o godzinie drugiej w nocy. Pod koniec lat 20. i na początku 30. cieszyła się ogromną popularnością wśród mieszkańców Woli, handlarzy i tragarzy z Hali Mirowskiej, a także wśród gości luksusowych nocnych lokali (zwłaszcza *Adrii*), którzy po ich zamknięciu, przenosili się nad ranem do *Sielanki*, *Kasztelanki* i *Hrabiny* na Czerniakowie, *Narcyza* na Żurawiej, *Pod kogutem* na Woli lub *Grubego Joska*, ceniąc sobie niepowtarzalną atmosferę tych lokali i autentyczny warszawski folklor.

Częstym gościem knajpy u *Grubego Joska* byli oficerowie I Pułku Szwoleżerów, którym przewodził dowódca, generał **Bolesław Wieniawa - Długoszewski**, ulubieniec Marszałka **Józefa Piłsudskiego**, miłośnik koni i dobrych trunków, otoczony gronem wielbicieli i zaprzyjaźnionych artystów.

Piosenkę *Bal na Gnojnej* śpiewał przed wojną, **Tadeusz Faliszewski**, a po wojnie, wprowadził do swego repertuaru **Bogdan Łazuka** i popularny aktor komediowy **Jarema Stępowski**.

KOZIOROŻEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

6 stycznia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

STEFANIA GÓRSKA

(właśc. **Stefania Zadrozińska**, *Stefcia*, ur. 6 stycznia 1910 roku, Warszawa, zm. 3 sierpnia 1986 roku, Warszawa), kompozytorka, tancerka, aktorka rewiowa i piosenkarka, ukończyła warszawską Szkołę Muzyczną **Tacjanny Wysockiej** (1928).

Debiutowała w zespole baletowym *Tacjan Girls* w teatrzyku *Qui pro quo* (rewia *Ja lubię podglądać*). Była gwiazdą kabaretów *Banda*, *Cyrulik Warszawski*, *Morskie Oko* i *Hollywood*. Śpiewała solo i w tercecie (z **Ireną Różyńską** i **Zofią Terne**). Była żoną kompozytora **Leona Boruńskiego** (wł. nazwisko **Boruch**, 1909-1942).

Skomponowała piosenki: *Dziewczynka z zapalkami*, *Głos z daleka*, *Nasza jest noc* (rewia *Maj za pasem*, *Qui pro quo*, 1930) i *Rozstanie* (wszystkie sł. **Julian Tuwim**), *Kobieta anioł* (sł. **Jerzy Jurandot**), *Niech nikt o tym nie wie* (sł. własne), *Żoneczka* (sł. **W. Boniński**).

Wylansowała przeboje: *Publiczki* (muz. **G. Bogomazow**, sł. **Andrzej Włast**), *Czy pani Marta jest grzechu warta* (muz. **F. Raymond**), *Dla ciebie zrobię wszystko*, *Gdy zobaczysz ciotkę mą* (muz. **Rudolf Nelson**, sł. **Andrzej Włast**), *Pan Agapit* (w duecie z **Andrzejem Boguckim**), *Ukradła mi szantrapa*.

Występowała w filmach: *Zabawka* (tancerka Mela, 1934), *Antek policmajster*, *Córka generała Pankratowa*, *Papa się żeni*, *Parada Warszawy*.

Po wojnie występowała w Teatrze *Syrena* w Łodzi (program *Inne czasy*, 1945), Teatrze *Syrena* w Warszawie (od 1948 roku) i w filmach: *Cafe pod Minogą*, *Inspekcja pana Anatola*.

Brała udział w programach estradowych w kraju i za granicą (Czechosłowacja, ZSRR, Kanada, Stany Zjednoczone). Wystąpiła na *Old Jazz Meeting* (1974) z towarzyszeniem *Asocjacji HAGAW*.

NASZA JEST NOC

Muzyka: **Stefania Górską**, słowa: **Julian Tuwim**
piosenka z repertuaru *Chóru Dana* z rewii *Maj za pasem*
(*Qui pro quo*, prem. 14 marca 1930 roku)

1.

Innym dał los
Pieniędzy trzos,
Bogactwa i klejnoty.
Nam nie dał nic,
Nie mamy nic,
Prócz serca i tęsknoty.

Lecz my bez skarg
Płomieniem warg
Stopimy świat na złoto,
Gdy się pieśczołą
Ramiona spleta,
Nasz jest największy skarb.

Refren:

Nasza jest noc
I oprócz niej nie mamy nic,
Prócz tej nocy ciemnej,
Śród bzów, szeptów, marzeń
I mgły wiosennej.
Niech szał w naszych sercach
Obudzi moc.

Nasza jest noc
I oprócz niej nie mamy nic,
Więcej nam nie trzeba,
Ni skarbów ziemi
Ni cudów nieba,
Bo po to Bóg stworzył świat,
Żeby nam dać tę noc.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

20 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

WIERA GRAN

(wł. Weronika Grynberg, używała pseudonimów *Sylvia Green*, *Wiera Green*, *Mariol*, ur. 20 kwietnia 1916 roku, Rosja, zm. 19 listopada 2007 roku, Paryż), aktorka kabaretowa i piosenkarka o niebanalnym głosie (kontralt), wychowywała się w Wołominie (do dziś istnieje dom, w którym mieszkała przy ul. Warszawskiej). Debiutowała w kawiarni *Paradise* w Warszawie (*Tango Brazylijskie*, 1 lutego 1934 roku).

Śpiewała piosenki kabaretowe i sentymentalne: *List* (muz. Courts) i *Przeminęło z wiatrem* (muz. Adam Lewandowski, obie sł. Seweryn Mendelsohn Sewer), *Bez śladu* (muz. Jerzy Petersburski, sł. Wacław Stępień), *Gdy gitara gra piosenkę* (w duecie z Albertem Harrisem), *Mein Jidische Mame* (muz. J. Yellen, L. Pollack, sł. Julian Tuwim), *Serce matki* (muz. Zygmunt Karasiński i Szymon Kataszek, sł. Ludwik Szmaragd), *Trzy listy* (muz. Leon Boruński, sł. Jerzy Jurandot), *Gdy odejdziesz, Ulica Niecała. Za rok, dwa, tango Uliczkę znam w Barcelonie* z rep. Hanki Ordonówny, tytułowe tango z filmu *Notturmo* z rep. Poli Negri, muz. H. O. Borgman, sł. polskie Władysław Szlengel, Józef Lipski).

Występowała w teatrze *Wielka Rewia* (*Wiosenna Parada Gwiazd*, 1937), kawiarniach *Bagatela*, *Cafe Vogue*, w filmie *Bezdomni* (rola Bessy, w jęz. jidysz, 1939), w programach satyrycznych, rewiach i szopkach politycznych.

Nagrała około 40 piosenek dla *Odeonu* i *Syreny*.

W czasie wojny śpiewała we Lwowie i Krakowie. Po powrocie do Warszawy występowała w kawiarniach żydowskiego getta (*Bon Appetit*, *Cafe Sztuka*, ul. Leszno 2, *Femina*, *Melody Palace*) z Leonem Boruńskim, Władysławem Goldfederem i Władysławem Szpilmanem. Śpiewała pieśni klasyczne i współczesne, m.in. kompozycje Kuby Kohna z getta. Popisowym numerem był *Jej pierwszy bal* (muz. Władysław Szpilman, na motywach walca *To dawny mój znajomy* Ludomira Różyckiego z opery *Casanova*, sł. Władysław Szlengel).

Po ucieczce (2 sierpnia 1942 roku), ukrywała się w Bubicach pod nazwiskiem *Weronka Gacka*, lub *Wanda Czajkowska*, używała nazwiska męża *Jezierska*.

Po wojnie występowała w kabarecie *Kukulka*, koncertowała z orkiestrą Stefana Rachonia (piosenka *Nasza ulica*, muz. Olgierd Straszyński, sł. Janusz Odrowąż, 1946).

Na podstawie fałszywego donosu została aresztowana (1947) i skazana za rzekomą współpracę z Niemcami.

Wyemigrowała do Izraela, tam oskarżona ponownie, została zmuszona do wyjazdu. Ostatecznie zamieszkała w Paryżu (1950). Współpracowała z Charlesem Aznavourem i teatrem *Alhambra Maurice'a Chevaliera*. Występowała w teatrze polonijnym Mariana Hemara i Feliksa Konarskiego, śpiewała w programach radia *Wolna Europa*, koncertowała w wielu krajach Europy i Ameryki.

Odwiedziła Polskę dwa razy, w 1966 roku (wystąpiła w *Teatrze na Pięterku* i w telewizyjnym programie sylwestrowym, nagrała płytę *V. Gran śpiewa* z zespołem Jerzego Abratowskiego) i 1997 roku.

Swoją piosenkę *Za dzień już nie spotkamy się* (muz. George Scott) przekazała Zbigniewowi Kurtyczowi.

Jest autorką wspomnień *Sztafeta oszczerców. Autobiografia śpiewaczki* (Paryż, 1981).

Rok przed śmiercią, z okazji III Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenki Retro im. Mieczysława Fogga, otrzymała Honorowe Wyróżnienie Złoty Liść Retro oraz dyplom honorowy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2006).

PRZEMINĘŁO Z WIATREM

Muzyka: Adam Lewandowski,
słowa: Seweryn Mendelsohn Sewer
walc angielski z repertuaru Wierzy Gran

Ty mi obiecałaś miłość ofiarować,
Taką, jakiej dotąd nie znał świat.
Dzisiaj zrozumiałem, że to tylko słowa,
Słowa, które rzuca się na wiatr.

Przeminęło z wiatrem, wszystko się skończyło,
Chłód pomiędzy nas się wkradł,
Przeminęło z wiatrem, choćby i wróciło,
Złudzeń nam nie wróci żaden wiatr.

Miłość dała tyle niezatartych chwil,
To jest jej przywilej, że odchodzi, kiedy zechce.
Przeminęła z wiatrem wielka nasza miłość,
A pozostał tylko wielki żal.

Wielki ból mi sprawia myśl, że nigdy razem
Nie będziemy już przez życie iść.
Wiatr nam poprzestawiał serca drogowskazy,
Każde w inną stronę poszło dziś.

Przeminęło z wiatrem...

JEJ PIERWSZY BAL

muz. Władysław Szpilman (na motywach walca Ludomira Różyckiego z opery *Casanova*), słowa: Władysław Szlengel
wykonanie: Wiera Gran (*Cafe Sztuka*, 1942), tekst wg nagrania radiowego z 1949 roku

Wstęp (*parlando*)

Opowiem wam bajkę liliową
Jak przedświt wiosenny, majowy.
Bajkę o pierwszym mym balu
I walcu z *Casanova*.

Pięciu wytwornych danserów
Zbliżyło się cicho, na palcach,
I zgięło się w kornym ukłonie
Na pierwsze akordy walca.

Mam ich nazwiska w karnecie,
A w sercu melodie i słowa,
W oczach ten tłum roztańczony,
W uszach ten walc *Casanova*...

Walc

Ach, to cudny walc,
To walc dla zakochanych,
To był pierwszy bal,
Mój bal niezapomniany.

Barwny tłum drżał walcem
Tym rozkołysany,
Widzę ten wir walca,
Uciekają ściany.

To mój pierwszy walc,
To mój pierwszy bal,
W sercu młodość i ochota,
W sercu wiosna złota!

Jest pięciu panów,
Więc się zastanów,
Podaj swoją dłoń,
Maestro walca gra.

Może ten, może ten,
Walcem zacznie nowy złoty sen.
Może ty, a może ty –
To mój nowy świat, nowe sny.

Płynie walc, płynie czas,
Jedna noc i walc, a pięciu was.
Za kim iść, by prowadził mnie,
Czarował mnie, całował mnie,
Żałował mnie, gdy będę smutną?

Kto z was będzie tym,
Kto z was szczęście da,
Dla kogo walc i ja?

(*parlando*)

Lecą z wiatrem kalendarze,
Tyle marzeń, tyle zdarzeń...
Pięciu panów świat rozrzucił,
Żaden z pięciu nie powrócił.
A w karnecie są tu wszyscy,
Jeszcze drodzy, jeszcze bliscy,

Jakby dawne me nadzieje...
Co się z nimi dzisiaj dzieje?

Spójrzmy śmiało i bez zalu
Na tych pięciu z mego balu,
Pięciu, co kochało skrycie...
Co zrobiło z nimi życie?
Który miłszy? Który szerszy?
Który wierny? Oto pierwszy.

Slow-fox

Ach, to właśnie pan,
Nocny lokal *Bi-ba-bo*,
On zaś jest tu żigolo,
Twarz ta sama, ale szkoda,
Jaka szkoda,
Że to nie dawne oczy,
A w nich złoty błysk...

Ach, jak wiele zmian,
Czarny smoking, blada twarz,
I zmęczone oczy masz,
Za banknotem gonisz zły,
To już nie ty.

Ja przepraszam, idę znów,
Żegnaj, żigolo, bywaj zdrow,
Musisz z inną iść tańczyć znów.
Biedny, biedny mój!

(*parlando*)

Drugi pozostał marynarzem,
W piosence też go wam pokażę.

Rumba

Szczera twarz i zdrowa,
Mocna i brązowa,
Zębów swych nie chowa nigdy.
Usta ma radosne,
Oczy ma radosne,
Młodą ma w nich wiosnę zawsze.

Ach, jak to dobrze na falę się rzucić,
Pojechać, nie wrócić,
Tak jak w bajce:
Dzisiaj w Cyrenajce,
Jutro na Jamajce,
Jak to dobrze żyć!

Piękny jest mój świat!
Nie mam żony ani dzieciak,
Statek to mój światek.
Piękny jest mój świat!

Urwę kwiatek, siup na statek,
Wrócę za sto latek.
Serce dziewczęce ma smak jak port,
Nowy port, nowy sport!
Ach, jak mi dobrze żyć!

Każda gwiazda usta raz da,
Potem wołam: Jazda!
Hallo, SOS!
Nowe rybki, nowe typki,
Co dzień nowe ślipki –
To mój świat! Wiecznie w dal,
W błękit fal!

Serwus, madame,
Wolę być sam, to raj.
Błaga ten świat,
Flaga na wiatr –
O, adieu, adieu!

(parlando)

Znowu kartka z wiatrem leci,
Jesteś z inną, ten mój trzeci!

Tango

Pachną drzewa wiatrem kołysane
I błękitne, niesytne noce.
Usta, oczy bliskie, zakochane,
To wystarczy ci za cały świat.

Zapomniałeś mnie,
Lecz mnie to nie rani,
Wystarczy mi twoja szczęśliwa twarz,
Zakochałeś się w obcej, innej pani.

Wystarczy mi,
Że niebo w oczach masz.
Zawołaj mnie,
Gdy w sercu coś się złamie,
Odszukaj mnie,
Wszystko zostaw i rzuć!
Zawołaj mnie,
Gdy w życiu ktoś cię okłamie
I proszę: wróć, wróć, wróć!

(parlando)

A danser najmłodszy, danser czwarty
Uwielbia wino, śpiew i narty.

Walc tyrolski

Jodlo-hi-hu, jodlo-hi-hu...
Od świtu w górach świat mój drży,
Sarenki za mną chodzą trzy,
Z kozami jestem już per ty,
Wesoła moja brać.

Z kuzynką rankiem w górach hop,
Zające za mną chodzą trop,
I mówią: to wesoły chłop,
Nie trzeba go się bać!

Wo-o-olny ptak,
wo-o-olny ptak,
Zdo-o-olny ptak,
swawo-o-olny ptak!
Ach, jak bardzo bło-o-ogo mi,
Ach, jak bardzo dro-o-ogo mi!

Fio-o-ołek tu, do-o-ołek tam,
Chmu-u-urki tu, gó-ó-órki tam,
Dobrze mi, dobrze mi, bo sam!
Gdy szumi jodeł chór,
Do snu śpiewa las wesoło, wesoło!

Więcej nic, pro-o-oszę was,
Nie chcę prócz gór,
Bo zdradzi żonka mnie.
Musi przyjść ten czas niestety, kobiety,
Góra zaś, pro-o-oszę was –
Wiadomo, gład.

(parlando)

A piąty... piąty danser z balu,
Piąty wytworny z moich panów
Jest dzisiaj smutnym kompozytorem
I nic nie kocha prócz fortepianu.

Mazurek

Klawisze mają chłodną biel,
Klawisze mają dobry chłód.
Klawisze to mój cały cel,
Radość, magii głód.

Świeczników pada srebrny blask
Na rzędy nut i bladeść lic.
Nie trzeba mi od życia łask,
Więcej nic, już nic...

Bicie naszych serc w nokturn się zmieniło.
Będzie dłużej żył niż nasza miłość...
Rytmy, rytmy, łzy ścielą się pod stopy,
Umrze może wielka miłość,
Lecz zostanie Chopin.

(parlando)

Skończona wędrownka, komedia czy dramat?
Nie wiem. Z karnetem zostałam sama.
Skończona bajka moja liliowa
I tak już niemożliwa jak walc *Casanova*.
Od serca do serca droga nieprosta.
Przeminęli z wiatrem - a walc pozostał.

Walc

Ach, to cudny walc,
To walc dla zakochanych,
To był pierwszy bal,
Mój bal niezapomniany.

Barwny tłum drżał walcem
Tym rozkołysany,
Widzę ten wir walca, uciekają ściany.
To był pierwszy walc, to mój pierwszy bal!

W sercu młodość i ochota,
W sercu wiosna złota.
Dziś wiosna nowa,
Walc *Casanova*
Znowu wraca tu!
Walc wraca do nas,
Bajka skończona,
Co dnia w świat, nasz walc.

STRZELEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

28 listopada

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

ALBERT HARRIS

(wł. Aaron Hekelman, inne pseudonimy: *Albert Liff*, *Albert Holm*, ur. 28 listopada 1911 roku, Warszawa, zm. w 1974 roku w Stanach Zjednoczonych), pianista, kompozytor, autor tekstów piosenek i piosenkarz, był bratem Mieczysława, także pianisty i kompozytora.

Debiutował w 1930 roku, współpracował z filmem i teatrem, nagrywał dla radia sentymentalne piosenki.

Najważniejsze piosenki z jego repertuaru:

Gdy radio w pokoiku gra (muz. Tadeusz Górczyński, sł. Józef Lipski, dedykowana Joannie Poraskiej, spikerce Polskiego Radia, laureatce tytułu *Miss mikrofonu*, 1939), *Nie odejdę stąd* (muz. Władysław Szpilman, sł. Henryk Harold), *Bukiecik fiołków*,

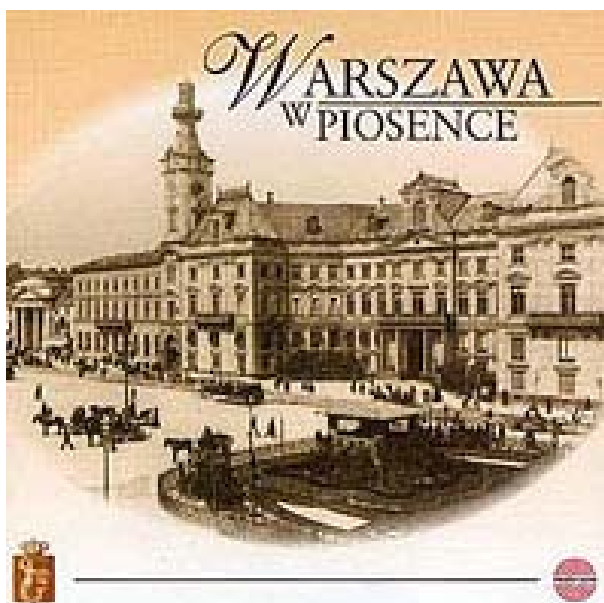
tanga *Portowe światła* (1938), *Czemuś przyszła nieproszona* (muz. Alfred Schutz, sł. Jerry, 1939),

walce angielskie: *Nie raz nie dwa nie trzy* (muz. Adam Lewandowski, sł. Emanuel Schlechter) i *Przychodzi nie wiesz jak*,

fokstroty *Co to może być* (muz. Borg, Lipski, sł. Władysław Szlengel), *Dziś panna Andzia ma wychodne* (1935), *Ja lubię gwizdać* (sł. i muz. J. Holm), *Nos do góry i Zakochany złodziej* (muz. Henryk Wars, sł. Emanuel Schlechter i Ludwik Starski) z filmu *Robert i Bertrand*, *San Francisco* (muz. Bronisław Kaper, sł. Zenon Friedwald Fox).

Komponował piosenki z własnymi tekstami: *słowfoxy Byle tylko był w mundurze* i *Czy wiesz kochanie, Jedną drogą, Kiedy zabrzmi ta melodia*, tango *Tak bym chciał pokochać*. Jest autorem tekstu piosenki *Nie masz cwaniaka nad Warszawiaka* (1946).

Był współzałożycielem *Związku Kompozytorów Polskich* (Lublin, październik 1944 roku).

Pod koniec wojny napisał *Piosenkę o mojej Warszawie* (pierwotruk: *Młodzi idą*, nr 1, Lublin, 1944), którą osobiście przekazał Mieczysławowi Foggowi w rozgłośni PR w Lublinie 16 stycznia 1945 roku. Piosenka już w marcu tego roku została zaprezentowana w wyzwolonej Warszawie w nowo otwartej *Cafe Fogg* (ul. Marszałkowska 119), jest śpiewana przez różnych wykonawców i wielokrotnie nagrywana.

PIOSENKA O MOJEJ WARSZAWIE

Muzyka i słowa: Albert Harris (1944)
piosenka z repertuaru Mieczysława Fogg

1.

Jak uśmiech dziewczyny kochanej,
Jak wiosny budzącej się wiew,
Jak świergot jaskółek nad ranem,
Młodzieńcze uczucia nieznane.

Jak rosa błyszcząca na trawie,
Miłości rodzącej się zew,
Tak serce raduje piosenki tej śpiew,
Piosenki o mojej Warszawie.

2.

Warszawo, kochana Warszawo!
Tyś treścią mych marzeń i snów,
Radosnych przechodniów twych lawą,
Ulicznym rozgwarem i wrzawą.

Ty wołasz mnie, wołasz stęskniona,
Upojnych piosenek i słów,
Jak bardzo dziś pragnę zobaczyć cię znów,
O, moja Warszawo wyśniona.

3.

Jak pragnąłbym krokiem beztroskim
Przemierzyć przestrzeni twojej szmat,
Bez celu się przejść Marszałkowską,
Na Wisłę popatrzeć się z mostu.

Dziewiątką pojechać w Aleje,
Krakowskim się wpleść w Nowy Świat
I ujrzeć jak dawniej, za młodych mych lat,
Jak do mnie Warszawo się śmiejesz.

4.

Ja wiem, że ty dzisiaj nie taka,
Ze krwawe przeżywasz dziś dni,
Ze rozpacz, że ból cię przygniata,
Że muszę nad tobą zapłakać.

Lecz taką jak żyjesz w pamięci,
Przywrócę ofiarą swej krwi
I wierz mi, Warszawo, prócz piosenki i łzy,
Jam gotów ci życie poświęcić.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

6 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

MARIAN HEMAR

(wł. Jan Marian Hescheles, pseudonimy: *Harryman*, *Jan Mariański*, *Marian Hemarinetti*, *Marian Wallenrod*, *Marian Young*, *Miętuś*, *Pociotek*, *dr Ptaszek*, ur. 6 kwietnia 1901 roku, Lwów, zm. 11 lutego 1972 roku, Surrey, Leith Hill koło Dorking pod Londynem), poeta, satyryk, kompozytor, dramaturg, komediopisarz, reżyser i wykonawca własnych tekstów, nazywany *bardem Lwowa* i *trubadurem londyńskiej emigracji*, uważany jest za mistrza polskiego kabaretu i *klasyka rozrywki* (wg Tadeusza Boya-Zeleńskiego).

Ukończył VII Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki we Lwowie (1919), studiował medycynę i filozofię na Uniwersytecie im. Jana Kazimierza, ale porzucił studia dla twórczości literackiej i kariery artystycznej.

Pierwszy wiersz opublikował w *Wieku Nowym* (16 lutego 1919 roku), współpracował z *Gazetą Lwowską*.

Ukończył kurs gry scenicznej pod kierunkiem Wandy Siemaszkowej, debiutował w kabaretach *Ul*, *Mozaika*, *Renesans*. Po premierze szopki *Łątki lwowskie* w Teatrze Miejskim (1924), otrzymał od Jerzego Boczkowskiego, propozycję przeniesienia się do Warszawy do kabaretu *Qui pro quo*, (pierwszy tekst *U Lwowi*, rewia *Kupa śmiechu*, prem. 9 grudnia 1924 roku).

Współpracował z najlepszymi teatrami warszawskimi (*Ali Baba*, *Morskie Oko*, *Teatr Polski* i *Letni*). Po zamknięciu teatru *Qui pro quo* (1931), założył z Fryderykiem Jarosym i Julianem Tuwimem, kabaret *Banda* (1931-1933), a po jego upadku, teatr *Nowa Komedja* (1934-1935), był kierownikiem literackim kabaretów *Cyganeria Warszawska* (1933-1934) i *Cyrulik Warszawski* (1935-1939).

Był z zawodu, jak sam pisał o sobie, *hodowcą piosenek*. Jego teksty i kompozycje (około 3000 utworów) miały w swoim repertuarze największe gwiazdy teatru, rewii i kabaretu:

- Maria Modzelewska (zwana *Hemarysią*, 1901-1997), jego pierwsza żona (*Pensylwania*, muz. R. A. King i *Wspomnij mnie*, muz. Ripp, spektakl *Artyści*, Teatr Polski, 1929, *Chciałabym, a boję się*, muz. Milton Ager, *Qui pro quo*, 1930, *Awans dla panny* z filmu *Śluby ulańskie*, 1934, *Zawołaj mnie*), dla której wyreżyserował operetkę *Piękna Helena* Jakuba Offenbacha (w roli tyt. Maria Modzelewska, warszawski Teatr Letni, styczeń 1935 roku).

- Stefania Górską (*Czy pani Marta jest grzechu warta*, muz. Fred Raymond, 1928, *Sympatyczny*)
- Tola Mankiewiczówna (*Weż serce i spal*, muz. Lao Silesiu),
- Hanka Ordonówna (*Wino*, muz. Ludwig Gruber, rewia *Typki*, 1927, *Kogo nasza miłość obchodzi*, 1931, *Sam mi mówileś*, muz. Jerzy Petersburski, *Santa Madonna*, *poratuj*, muz. Calizzo, *Jakieś male nic*, muz. Leon Boruński, 1934, *Zapomniana piosenka*)
- Zula Pogorzelska (*Mały gigolo*, muz. Leonello Cassuci, rewia *Dookoła Bartel*, 1930, *Panna Mania gra na mandolinie*, muz. K. M. May),
- Zofia Terne (*Tyle jest miast*, muz. Natio Herbert Brown, 1927, *Kiedy znów zakwitną białe bzy*, muz. Franz Doelle, 1928, *Ostatni liść*, muz. Willy Schmidt-Gentner, 1929, *Klementyna*, rewia *Nos do góry*, 1931, *Moje serce zostało we Lwowie*, *Nikt tylko ty*, muz. Arthur Johnstone)
- Mira Zimińska (*Dobre i to* i ballada *Trzej studenci z Salamanki*, muz. Tadeusz Sygietyński, *Co się z tym stało*, *Piosenka Maryli*, *Przyjaciółka*, 1930, *Śnieg*, *Taka mała*, polska wersja piosenki *Si petite* z rep. Lucienne Boyer),
- Andrzej Bogucki (*A ja nic tylko ty*, muz. A. T. Muller, *Czy ty wiesz moja mała*, muz. Walter Jurmann, 1931, *Mnie się żadna tak nie podoba jak ty*, walc *Nie będziesz ty, to będzie inna*, muz. i sł. własne, teatr *Banda*, 1932)
- Tadeusz Faliszewski (*Jak całować to ułana* z filmu *Śluby ulańskie*),

a także Mieczysław Fogg, Kazimierz Krukowski, Ludwik Sempoliński, *Chór Dana* (tango *Jeśli zostać to na zawsze*, muz. Władysław Daniłowski), Stefan Jaracz a później *Chór Juranda* (*Upić się warto*, muz. Marian Hemar & Paweł Jerzy Aslanowicz, teatr *Banda*, 1931).

Pisał polskie teksty do melodii popularnych przebojów światowych (*Kto inny nie umiałby*, muz. Mabel Wayne, 1930, *Niech ci nie będzie żal*, muz. George Gershwin), kołysanki Wolfganga Amadeusza Mozarta, bolera Maurice'a Ravela, piosenek z filmu Walta Disneya *Królowna Śnieżka* (muz. Frank Churchill, wyk. Janina Godlewska, Aleksander Żabczyński i *Chóru Dana*, 1939). Sam Hemar najbardziej cenił sobie słowfox *Może kiedyś innym razem* (muz. Władysław Daniłowski, wyk. Adam Wysocki) z filmu *Dwanaście krzeseł* (reż. Michał Waszyński, 1933).

Zajmował się publicystyką (felietony, recenzje, reportaże), tłumaczył ody Horacego, sonety Szekspira, utwory Yeatsa, literaturę francuską i niemiecką. Wydał tomiki poetyckie: *Koń trojański* (1936), *Dwie Ziemie święte*, *Ściana płaczu* i *Wiersze staroświeckie*. Napisał (z Julianem Tuwimem) *Opowieść o Janie Kiepurze*.

Pisał scenariusze filmowe: *Śluby ulańskie*, *ABC miłości* i *Panienka z poste-restante* (1935), utwory dramatyczne: *Dwaj panowie B* (1928), *Firma* (1933), *Cud biednych ludzi* (premiera planowana na październik 1939 roku nie doszła do skutku), *Dzwony z Czeremszy* (1962), *Pierwiastek z minus jeden albo najpiękniejszy dzień w życiu* (1966), komedie muzyczne i wodewile: *Kariera Alfa Omegi* (1936), *Piękna Lucynda* (parafraza *Natretów* Józefa Bielawskiego, 1967).

W maju 1939 roku, do rewii *Orzeł czy Rzeszka* (teatr *Ali Baba*), napisał tekst piosenki *Ten wąsik, ach ten wąsik* (melodia chaplinowskiej *Titiny*, muz. L. Danideroff), w której Ludwik Sempoliński sparodiował Hitlera. 1 września 1939 roku, wziął udział w ostatniej premierze teatru *Ali Baba (Pakty i fakty)*.

Poszukiwany przez Niemców za żydowskie pochodzenie i parodię Hitlera, uciekł z Warszawy do Lwowa (10 września). Po przymusowym pobycie w Rumunii, znalazł się w Latrun w Palestynie. Przez rok służył jako strzelec w Brygadzie Karpackiej, był współorganizatorem i wykonawcą *Czółówki Teatralnej* w Palestynie i Egipcie, pisał piosenki dla żołnierzy (*Karpacka brygada*, muz. własna, kuplety *Pamiętaj o tym wnuku*, muz. Eldo di Lazzaro),

Od marca 1942 roku przebywał w Londynie. Pracował w Ministerstwie Informacji i Dokumentacji przy polskim rządzie emigracyjnym. Prowadził wieczory literacko-muzyczne w *Ognisku Polskim* i klubie *Orzeł Biały*, a później własny teatr (pierwsza premiera 16 czerwca 1950 roku). Współpracował z Władą Majewską, dla której napisał cykl piosenek lwowskich *Chleb Kulikowski*.

W latach 1953-1969 był autorem cotygodniowego *Kabaretu Hemara* w Radiu *Wolna Europa* (ponad 800 audycji), co spowodowało całkowity zakaz publikacji jego utworów w PRL (do 1981 roku). Twórczość *Hemara* przypominał dopiero warszawski Teatr *Ateneum* w widowisku muzycznym *Hemar* (scenariusz i reżyseria Wojciech Młynarski, premiera lutego 1987 roku).

CZARNE OCZY

Muzyka: Artur Gold, słowa: Marian Hemar
(tango z rewii *MSZ*, teatr *Qui pro Quo*, 1929)

1.

Oczy czarne, oczy twe,
Wciąż nade mną dawną mają moc,
Każdej nocy widzę je,
Lśnią nade mną, w każdą ciemną noc.
Daleki sen kołuje, niby ćma,
Wieki trudna noc bezsenna trwa,
Żal znów mi duszę mroczy,
Dał cała ma twe oczy,
Noc cała oczy twoje ma.

Refren:

Oczy czarne, rozwarte i ogromne,
Oczy czarne, uparte, nieprzytomne,
Oczy czarne, przymglone,
Najłaskawsze, szalone,
Już na zawsze stracone oczy twe!

Nadaremnie się bronię im w rozterce,
Patrzą na mnie i płonie biedne serce
I miłuje i czeka i całuje z daleka
Czarne oczy, najdroższe oczy twe!

2.

Świat przychodzi pełen drzeń,
Znów na chwilę żal w mej duszy ścichł.
Próżno patrzę w śnieżny dzień,
Nie ma już przede mną ciemnych oczu twych
I wiem, że już nie będę mógł
Znaleźć cię na żadnej z moich dróg.
Wiem, że mi już nie wróca,
Snem jeno mnie zasmuca,
Snem mi zakłóca serca stuk.

Refren: Oczy czarne, rozwarte i ogromne...

Już mi was nie miłować całowanych!
Już mi was nie całować ukochanych!
Nim ode mnie uciekły, już na śmierć mnie urzekły
Czarne oczy, najdroższe oczy twe!

UPIĆ SIĘ WARTO

Muzyka: Marian Hemar i Paweł Aslanowicz,
słowa: Marian Hemar, piosenka z rep. *Chóru Dana* (1934)

Taka noc październikowa, niewierna
I w te okna tylko deszczu ciągły plusk
I taka chandra się kładzie cholerna
Na głowę i na serce i na mózg.
Już cały tydzień taki był i cały tydzień
I będzie drugi, będzie trzeci taki sam.
Już nie mogę, już nie wiem, już nie widzę
Co z sobą począć, gdzie się podziać z sobą mam?

Kochać nie warto, lubić nie warto,
Znaleźć nie warto i zgubić nie warto,
Przysiąc nie warto, uwierzyć nie warto,
Chodzić nie warto i leżeć nie warto,
Pieścić nie warto, pobić nie warto,
Stracić nie warto, zarobić nie warto,
Sprzedać nie warto, Kupić nie warto,
Jedno co warto – to upić się warto.

Przypomina mi się, cholera, dziewczyna.
No to co? I znowu bez niej ani rusz.
Ani ona była jedna, jedyna,
Ani drugiej mieć nie będę takiej już.
Podeprzeć głowę rękami obiema,
Na siebie patrzeć chwilę, tak jak obcy widz.
O co chodzi? Że była, że jej nie ma.
I co z tego? A właśnie, że nic!

Upić się warto, upić się warto,
W szynku na rogu wygłupić się warto,
W dobrej kompanii popić, to warto,
Czystą kroplami zakropić, to warto.
Wódkę do łbów ponalewać, to warto,
Siedzieć i płakać i śpiewać, to warto,
Z sercem ściśniętym, z duszą otwartą
Upić się, upić – to jedno, co warto.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

19 marca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JERZY JURANDOT

(prawdziwe nazwisko **Glejgewicht**, ur. 19 marca 1911 roku, Warszawa, zm. 17 sierpnia 1979 roku, Warszawa), literat, komediopisarz i satyryk, scenarzysta i librecista, studiował chemię na Uniwersytecie Warszawskim. Zawodowo zajmował się pisanem piosenek i tekstów satyrycznych (debiut w 1929 roku).

Przed wojną współpracował z prasą satyryczną i teatrami *Banda*, *Cyrulik Warszawski* (kierownik literacki, 1935), *Hollywood*, *Mignon*, *Morskie Oko*, *Małe Qui pro quo*, *Wielka Rewia*, pisał piosenki dla chóru *Dana*, *Adolfa Dymy*, *Tadeusza Olszy*, *Ludwika Sempolińskiego*.

Jest autorem popularnych przedwojennych przebojów:

Ada to nie wypada, *Nie kochać w taką noc to grzech*, *Nikt mnie nie rozumie tak jak ty* (wszystkie muz. **Zygmunt Wiehler**), *A mnie w to graj* z filmu *Bolek i Lolek i Nieporozumienie towarzyskie* (obie wyk. **Adolf Dymy**), *Jak za dawnych lat* z filmu *Manewry miłosne* (muz. **Henryk Wars**), *Szczęście jest blisko* (wyk. **Andrzej Bogucki**), *Trzy listy* (wyk. **Wiera Gran**), *U cioci Pelagi i W ogródku Eldorado* (wyk. **Ludwik Sempoliński**, wszystkie muz. **Leon Boruński**).

Tworzył stylizowane ballady podwórkowe (*Ballada o jednej Wiśniewskiej*, *Nieporozumienie towarzyskie*, *O jednym Ignacym Pliszce*, *O królu Edwardzie i pani Simpson*, *O szoferze Podskrobku*, *Pieśń o Jasiu nieboszczyku*) i kuplety (*Niedobrze panie bobrze*, muz. **Jerzy Boczkowski**, wyk. **Eugeniusz Koszutski**, **Edmund Minowicz** i **Tadeusz Olsza**, *Banda*, 1938).

W czasie wojny przebywał w Warszawie, był kierownikiem literackim teatryku rewiowego w getcie.

Po wojnie był dyrektorem Rozgłośni Polskiego Radia w Lublinie, naczelnikiem departamentu w Ministerstwie Kultury i Sztuki, pełnił funkcję kierownika artystyczno-literackiego Teatru Satyryków *Syrena* w Łodzi (1945-1950, pierwszy program: *Inne czasy*) i w Warszawie (1952-1955), współpracował z tygodnikiem satyrycznym *Szpilki*.

Napisał teksty piosenek: *Każda miłość jest pierwsza* (z musicalu *Miss Polonia*, muz. **Marek Sart**, wyk. **Jadwiga Prolńska** i **Irena Santor**), polskie słowa do przeboju *Wio koniku* (muz. **I. Gara**) z rep. **Marii Koterbskiej**.

Napisał dialogi i teksty piosenek do ponad 30. filmów: *Ada to nie wypada*, *Manewry miłosne*, *Pani minister tańczy*, *Sprawa do załatwienia* (reż. **Jan Rybkowski**, 1953, piosenka *Chciecie to wierzyć*, muz. **Zygmunt Wiehler**), *Jutro premiera* (reż. **Jerzy Passendorfer**, 1961, *I wciąż się na coś czeka*, muz. **Franciszka Leszczyńska**, wyk. **Kalina Jędrusik**), *Mąż swojej żony* (reż. **Stanisław Bareja**).

Tworzył libretta musicali i komedie muzyczne: *Dobrze skrojony frak* i *Pan z milionami* (muz. **Adam Markiewicz**), *Miss Polonia* i *Sekretny przystanek* (muz. **Marek Sart**, 1961), *Niech żyje młodość* (muz. **B. Horowicz**), *Plecy* (muz. **Paweł Jerzy Aslanowicz**), *Prawo pierwszej nocy* (muz. **Leszek Bogdanowicz**), adaptacje (*Pani Prezesowa*) i sztuki satyryczne: *Dziewiąty sprawiedliwy* (1963), *Fotografia rodzinna*, *Mąż Foltasiówny*, *Pamiątkowa fotografia*, *Rachunek nieprawdopodobieństwa* (1971), *Rodzinka*, *Takie czasy* (1953), *Trzeci dzwonek*.

Przed wojną opublikował zbiór tekstów kabaretowych *Niedobrze panie Bobrze* (1937), a po wojnie swoje wspomnienia (*Dzieje śmiechu*, 1959), wiersze (zbiór *Frontem i afromtem*, wyd. *Czytelnik*) i satyry (*Moja tfurczość*, 1966).

Od 1937 roku był mężem **Stefanii Grodzieńskiej** (ur. 2 września 1914 roku, Łódź), tancerki z *Cyrulika Warszawskiego*, autorki biografii **Fryderyka Jarosy'ego** (*Urodził go Niebieski Ptak*, 1986), książek *Wspomnienia chałturzystki*, *Już nic nie muszę* (2002), *Nie ma się z czego śmiać* (2007) oraz licznych tekstów satyrycznych.

Teatr *Syrena* uczcił 60-lecie istnienia widowiskiem muzycznym *Powróćmy jak za dawnych lat – piosenki mistrza Jurandota* (prem. 15 grudnia 2007 roku).

JAK ZA DAWNYCH LAT

muzyka: **Henryk Wars**, słowa: **Jerzy Jurandot**
tango z filmu *Manewry miłosne* (1936)

Świat nasz wyglądał jaśniej,
Kiedyś, za dawnych dni,
Gdy się wierzyło w baśnie,
Gdy się wierzyło w sny.
Jakież rozkoszne dreszcze bajki budziły w nas!
Wróćmy w tę przeszłość jeszcze raz.

Powróćmy jak za dawnych lat
W zaczarowany bajek świat,
Miłością swoją w piękną baśń me życie zmień.
Za siódmym morzem, z dala stąd,
Znajdziemy czarodziejski ląd
I szczęście da nam każda noc i każdy dzień.

I w bajce to nie będzie cud,
Że księcia los z Kopciuszkiem splótl,
Że nagle jakiś dobry duch
Obudził miłość w sercach dwóch.

Powróćmy jak za dawnych lat
W zaczarowany bajek świat,
I w życiu może zdarzyć się cudowna baśń.

NIE KOCHAĆ W TAKĄ NOC TO GRZECH

Muzyka: **Zygmunt Wiehler**, słowa: **Jerzy Jurandot**

Można zamknąć serce przed miłością
I uczynić najsilniejszą z twierdz.
W taką noc ktoś jakby więzy rozciął,
Miłość wchodzi w taka noc do serc.

Nie kochać w taką noc to grzech,
Gdy sercu serca brak.
Bez tego pusty dźwięk ma śmiech
I wino traci smak.

Nie kochać w taką noc to grzech,
Gdy tęsknią serca dwa,
Gdy ktoś miłości wart jak ty,
Ktoś o niej śni, jak ja.

Czy dzień, czy wiek cię znam,
To przecież rzecz obojętna.
Przyjemnie z sobą nam
W tę dziwną pijaną noc.

Nie kochać w taką noc to grzech,
Kochajmy póki czas,
Niech miłość wejdzie w krew i myśl,
Niech porwie dziś i nas!

Świat zatonął w księżycowej ciszy,
Nad głowami mlecznej drogi szlak,
Noc jest blisko, noc miłością dyszy,
Serce w piersi tłucze się jak ptak.

Nie kochać w taką noc...

?

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

?

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ADAM JÓZEF KARASIŃSKI

(ur. w 1868 roku, zm. 20 września 1920 roku, Warszawa), kapelmistrz i kompozytor muzyki tanecznej, zwany był *królem walca* albo *polskim Straussem*.

Do 1915 roku prowadził własną orkiestrę rozrywkową, z którą koncertował w Paryżu, Moskwie, Wiedniu i Budapeszcie, grywał w arystokratycznych domach jako solista i w duecie ze skrzypkiem, udzielał prywatnych lekcji gry na fortepianie.

Komponował głównie walce (najśłynniejszy walc *Francois, Andre, Eliseum, Elly, Hela, Hongroise, Irena, L'amour pour l'amour, Lila, Lucy, Marya, Moc pięknych warszawianek, Nelly, Złote sny*), kadryle, kontredanse (*Splendide*), marsze (*Łyżwiarz*), mazury (*Felek*), polki (*Karolincia, Ma bonne Marie, Maniuta, Vaudeville*) i polonezy.

Walc *Francois*, powstał na przyjęciu towarzyskim (1905), jako utwór dedykowany gospodarzowi, muzykowi **Franciszkowi Brzezińskiemu**. Był pierwszym utworem w historii polskiej muzyki rozrywkowej, który zdobył międzynarodową popularność, wydany w Londynie i Wiedniu.

Po śmierci kompozytora, został na nowo opracowany przez jego syna, **Zygmunta Karasińskiego**, słowa dopisał **Andrzej Włast** dla **Toli Mankiewiczówny**).

Piosenkę włączyło do swego repertuaru wielu wykonawców, m. in. **Mieczysław Fogg** i **Marta Mirska**. Została wykorzystana w filmie *Boża podszewka* (reż. **Izabella Cywińska**, 1997).

FRANÇOIS

Muzyka: **Adam Karasiński (1905)**, słowa: **Andrzej Włast**
walc z rep. **Toli Mankiewiczówny** (*Morskie Oko*, 1934)

1.

W starych nutach babuni
Walc przechował się ten,
Pomnę wieczorek u niej,
Widzę go jak przez sen.
Grajek przy fortepianie,
Goście snują się w krąg,
W białych bufach, tiuniurach są panie,
W kłapach panów chryzantem tkwi pąk.

Refren:

Dawnych wspomnień czar,
Wdzięk stylowych par,
Muślin sukien jak mgła
I najnowszy ten walc *Francois*.
Gdyby jeszcze raz
Wrócił tamten czas,
Gdyby zbudził serca złych ludzi
Czar modnego walca *Francois*.

2.

Uśmiech starych portretów,
Dźwięk przebrzmiałych już nut,
Serca pełne sekretów,
Smutek rozstań i złud.
W zapomnianej piosence
W jedną splotły się myśl
I wracają marzenia dziewczęce,
To, co wczoraj minęło, jest dziś.

Refren: Dawnych wspomnień czar...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

2 maja

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

ZYGMUNT KARASIŃSKI

(ur. 2 maja 1898 roku, Warszawa, zm. 20 czerwca 1973 roku, Kopenhaga), skrzypek, pianista, saksofonista, klawecista, kompozytor i aranżer, był synem Adama Karasińskiego i Cecylii Kipman).

Kształcił się pod kierunkiem ojca i profesora Jerzego Jarzębskiego. Naukę w klasie skrzypiec Konserwatorium warszawskiego przerwał wybuch I wojny światowej.

Pracę muzyka rozpoczął w kinach warszawskich, grając, wspólnie z kolegą, Szymonem Kataszką podczas projekcji filmów niemych. Koncertował z zespołem jazzowym Harry Spielera (Berlin, 1921) i pierwszym polskim zespołem jazzowym na Wybrzeżu w składzie: Szymon Kataszek, Jerzy Petersburski (fortepian), Sam Salwano (perkusja).

Po przeniesieniu się do Warszawy, Jazz – Tango – Orkiestra Karasińskiego i Kataszka stała się jednym z najbardziej popularnych zespołów tanecznych, występowała w rewiach, kinach i operze, odbyła wielkie tournée po Europie i Bliskim Wschodzie (1934-35).

Komponował piosenki do tekstów Andrzeja Własta: *Warszawa śni* (debiut kompozytorski, teatr *Qui pro quo*, 1924), *Cala Warszawa* (słynny finał rewii teatryku *Morskie Oko*), *Jojo* (wyk. Stefan Witas), *Platynowe blondynki* (wyk. Adam Wysocki), *Tango dla ciebie* (wyk. Janusz Popławski), Stanisława Biernackiego (*Pamiętam twoje oczy*) i Eugeniusza Żytomirskiego (*Pozdrowienia z gór*, wyk. Zbigniew Rawicz).

Wspólnie z Szymonem Kataszką komponował muzykę filmową: *Ostatnia eskapada* (reż. Wacław Serafinowicz, 1932), *Każdemu wolno kochać* (reż. Mieczysław Krawicz, tytułowa piosenka śl. Emanuel Schlechter, wyk. L. Brochwicówna, 1933) i piosenki: *Czy pani mieszka sama* (śl. Andrzej Włast, wyk. Eugeniusz Bodo i Zula Pogorzelska, *Perskie Oko*, 1925), *Serce matki* (śl. Ludwik Szmaragd), *Spotkamy się na Nowym Świecie* (śl. Andrzej Włast Willy, wyk. Ludwik Sempoliński), *Czy pamiętasz tę noc w Zakopanem?* (śl. Aleksander Jellin, wyk. Marian Demar Mikuszewski, z okazji *FIS*, luty 1939).

Podczas wojny założył zespół *Białoruski Jazz* (Białystok, 1941), grał w grupie rewiowo-jazzowej we Lwowie.

Po wojnie współpracował z Polskim Radiem jako kompozytor i aranżer, prowadził program rewiowy *Tysiąc taktów muzyki jazzowej* (do 1954 roku).

Jubileusz 25-lecia pracy kompozytorskiej uczcił uroczystym koncertem w sali warszawskiej *Romy* (1945).

Skomponował piosenki: *Błękitny deszcz* (śl. Jerzy Ficowski), *Deszczowy koncert* (śl. Ola Obarska, wyk. Fryderyka Elkana), *Twój uśmiech* (śl. Zbigniew Kaszkur, Zbigniew Zapert).

Od 1968 roku przebywał na emigracji w Danii. Zmarł w biedzie w przytułku dla bezdomnych.

SERCE MATKI

Muzyka: Zygmunt Karasiński, słowa: Ludwik Szmaragd
piosenka z rep. Mieczysława Fogga (1932)

Żyjemy wśród zamętu
I braku sentymentu
Tu sztuczny śmiech, tam znów sztuczne łzy,
Obłuda, fałsz, to są życia gry.
Miłości szczerzej nie ma,
Epoka kłamstw, krzywd i mąk,
Nikt nie jest sobą, czas rządzi tobą,
Okrutna obojętność w krąg.

Jedynie serce matki uczuciem zawsze tchnie,
Jedynie serce matki o wszystkim dobrze wie.
Dać trochę ciepła umie
I każdy ból zrozumie,
A gdy przestaje dla nas bić,
Tak trudno, trudno żyć.

PAMIĘTAM TWOJE OCZY

Muzyka: Zygmunt Karasiński
słowa: Tadeusz Stach (Stanisław Biernacki)
(tango z rewii *Halama u nas*, teatr *Wesoły Wieczór*
wyk. Zizi Halama i Włodzimierz Macherski, 1930)

Twych przenajśłodzych pieśczęt
Nigdy, przenigdy nie zapomnę,
Ani twych ust gorących,
Ni słów miłością tnących.
Pamiętam twoje oczy dzikie,
Z rozkoszy nieprzytomne,
Rozwarte i ogromne,
Tak, jak by to było dziś.

Minęło wiele już lat,
Lecz został wspomnień tych ślad,
A choć przez długie te chwile
Kobiet już tyle do mnie szło,
Dziś nie znam żadnej z nich,
Nie wracam myślą do kochanek mych,
Bo choć miałbym ich sto,
Lecz to wszystko nie to.

Twych przenajśłodzych pieśczęt...

Daruj mi dziś jeszcze raz
Resztki twych wdzięków i kras,
Pozwól mi znowu uwierzyć,
Raz jeszcze przeżyć dawny szal.
Choć byłaś tak jak łąka,
A dziś niestety spadłaś aż do dna,
Choć-żem z łez twych się śmiał,
Choć-żem gwałtem cię brał.

Twych przenajśłodzych pieśczęt...

RAK

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

4 lipca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

SZYMON KATASZEK

(ur. 4 lipca 1898 roku, Warszawa, stracony 22 maja 1943 roku, Warszawa), pianista, aranżer, muzyk jazzowy i kompozytor, kształcił się w Instytucie Muzycznym w Warszawie (1910-1914). Wstąpił do *POW*, służył w Legionach Piłsudskiego i ochotniczo w Wojsku Polskim (1918-1920), walczył we Lwowie, był członkiem orkiestry wojskowej Komendy Warszawskiej.

Współpracował z *Zygmunt Karasińskim*, grając w kinach warszawskich podczas projekcji filmów niemych i w pierwszym polskim zespole jazzowym (*Złoty Jazz*, 1922). Razem prowadzili w Warszawie jedną z najlepszych orkiestr tanecznych *Jazz-Tango-Orkiestra* i objazdową rewię jazzową (1925). Występował w Teatrze *Syrena*, *Morskie Oko*, *Perskie Oko*, *Wesoły Wieczór*. Odbił tournée po Europie i Bliskim Wschodzie (1935).

Skomponował piosenki: *Abram ja ci zagram*, *A ile mi dasz*, *Czemuś o mnie zapomniał* (I nagroda w konkursie teatru *Morskie Oko*), *Danula*, *Mów mi ty*, *Suchard* (sł. *Jah*), *Tango Lopka*, *To tango jest dla mojej matki* (sł. *Zenon Friedwald Fox*, wyk. *Tadeusz Faliszewski*, 1935), *Twe usta klamią* i *Witaj Warszawo* (sł. *Andrzej Włast*, teatr *Qui pro quo*, 1926), *Zula* (sł. *Andrzej Włast*).

Skomponował muzykę do rewii *Wielki marsz* i filmów: *Serce na ulicy* (reż. *Juliusz Gordon*, 1931), *Legion ulicy* (reż. *Aleksander Ford*, 1932).

Wspólnie z *Zygmunt Karasińskim* był twórcą muzyki filmowej: *Ostatnia eskapada* (reż. *Wacław Serafinowicz*, 1932), *Każdemu wolno kochać* (reż. *Mieczysław Krawicz*, tytułowa piosenka sł. *Emanuel Schlechter*, wyk. *L. Brochwiczówna*, 1933) i piosenek: *Czy pani mieszka sama* (sł. *Andrzej Włast*, wyk. *Eugeniusz Bodo* i *Zula Pogorzelska*, *Perskie Oko*, 1925), *Serce matki* (sł. *Ludwik Szmaragd*), *Spotkamy się na Nowym Świecie* (sł. *Andrzej Włast Willy*, wyk. *Ludwik Sempoliński*), *Czy pamiętasz tę noc w Zakopanem?* (sł. *Aleksander Jellin*, wyk. *Marian Demar Mikuszewski*, napisane z okazji *FIS*, luty 1939).

W czasie wojny ukrywał się we Lwowie, po aresztowaniu osadzony w warszawskim getcie. Dyrygował orkiestrą Żydowskiej Służby Porządkowej. Zginął rozstrzelany przez Niemców na Pawiaku.

KAŻDEMU WOLNO KOCHAĆ

Muzyka: *Zygmunt Karasiński*, *Szymon Kataszek*
słowa: *Emanuel Schlechter* (1933)

Jednemu los da złota trzos,
Drugiemu gładość lic.
Lecz nie martw się, choć dziś ci źle,
W słoneczne jutro wierz.
Kiedyś zjawi się ktoś, czule wyzna ci coś
I miłości da znak, nucić tak:

Każdemu wolno kochać,
To miłości słodkie prawo,
Bo kocha się sercem, a każdy je ma.
Każdemu wolno kochać,
A więc za miłości sprawą,
Niech znikają troski, a radość niech trwa.

Byłe serca się dobrały,
Sen miłości wtedy śnić
Może śmiały i nieśmiały,
Snując cudną szczęścia nić.

Każdemu wolno kochać,
To otucha nas napawa,
Miłość jest łaskawa
I warto dla niej żyć.

TO TANGO JEST DLA MOJEJ MATKI

Muzyka: *Szymon Kataszek*, słowa: *Zenon Friedwald Fox*
tango z repertuaru *Tadeusza Faliszewskiego* (1935)

1.

Sto kobiet cię kochało i sto zdradzało cię,
Jedna została wierną – matka.
Ta nigdy cię nie rzuci, czy dobrze ci czy źle,
Bo ona kocha w tobie dziecko swe.

Refren:

To tango jest dla mojej matki i dla niej śpiewam je,
Za piosenki z dawnych dni, które nuciła mi.
To tango jest dla mojej matki, za serce jej i łzy,
Za nocie dawnej pieśczęoty i za zgryzoty dni.

2.

Miłość to rzecz zawiła, dopiero gdy jej brak,
Wiesz czym dla ciebie była – matka.
I choćbyś nie wiem jaki najbrzydszy był i zły,
To dla niej najpiękniejszy będziesz ty.

Refren: To tango jest...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

16 maja

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JAN KIEPURA

(ur. 16 maja 1902 roku, Sosnowiec, zm. 15 sierpnia 1966 roku, Harrison koło Nowego Jorku), jeden z najwybitniejszych śpiewaków operowych (tenor) i aktorów filmowych, był synem piekarza **Franciszka Kiepury** i **Marii Stanisławy Neuman**. Ukończył Szkołę Handlową, był zastępowym harcerskim, członkiem *POW* (1916), służył potajemnie, jako ochotnik, w II Kompanii I Pułku Strzelców Bytomskich, wziął udział w I powstaniu śląskim (1919) i wojnie polsko-bolszewickiej (1920).

Studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim (1921). Jednocześnie uczył się śpiewu u **Wacława Brzezińskiego** (baryton Teatru Wielkiego) i **Tadeusza Kopystyńskiego Leliwy** (tenor mediolańskiej *La Scali*). Już w szkole nosił przydomek *Caruso*.

Początkowo śpiewał w chórze Teatru Wielkiego (1924). Jako solista debiutował w roli tytułowej w *Fauście* **Gounoda** u boku **Adama Didura** jako Mefista (Teatr Wielki, Lwów, 15 stycznia, Teatr Wielki, Warszawa, 11 lutego 1925 roku). Wystąpił w operach: *Rycerskość wieśniacza* **Mascagniego** (partia Turiddu) i *Rigoletto* **Verdiego** (Książę Mantui), rok później (1926) w operach **Stanisława Moniuszki**: *Halka* (jako Jontek) i *Straszny Dwór* (Stefan).

Szybko zrobił oszałamiającą karierę zagraniczną, występował na wszystkich najważniejszych scenach operowych świata (Cavaradossi w *Tosce* **Giacomo Pucciniego** u boku **Marii Jeritz**, wiedeńska *Staatoper*, 1926, Kalaf w *Turandot* **Pucciniego**, mediolańska *La Scala*, 1928, wenecka *La Fenice*, londyńska *Covent Garden*, *Civic Opera House* w Chicago, 1931, paryska *Opera Comique*, 1934).

Jako aktor filmowy, debiutował w filmie *Die singende Stadt* (Neapol, śpiewające miasto, reż. **Carmine Gallone**, 1930).

Wystąpił w 19 filmach niemieckich, austriackich, włoskich, francuskich i amerykańskich, stając się idolem europejskiego kina dźwiękowego. Na planie filmu *Dla ciebie śpiewam* (reż. **Carmine Gallone**, 1934) w Berlinie, poznał swą przyszłą żonę, śpiewaczkę węgierską, **Martę Eggerth** (ur. 17 kwietnia 1912 roku w Budapeszcie), z którą grał później w wielu filmach (*Czar cyganerii*, reż. **Geza von Bolvary**, 1937, *Daj mi tę noc*, *Moje serce cię wzywa*, *Valse brillante*, reż. **Jean Boyer**, 1949). Ślub odbył się 31 października 1936 roku w Katowicach.

Wylansował wiele popularnych przebojów filmowych i specjalnie dla niego napisanych piosenek: *Manuela i Ninon*, *ach uśmiechnij się* (obie muz. **Bronisław Kaper**, sł. **Marcela Halicz**) z filmu *Ein Lied fur Dich* (*Zdobycie cię muszę*, 1933), *Brunetki, blondynki* (*Ob Blond, ob Braun*) i *Musisz w tę noc moją być* (obie muz. **Robert Stolz**).

Napisał własny tekst do *Kujawiaka* **Henryka Wieniawskiego** i śpiewał go w kilku filmach i na wszystkich koncertach. Wykonywał również piosenki ludowe (żelazny bis *Umarł Maciek, umarł*).

Wyjechał z Polski już w 1926 roku, ale często koncertował w kraju.

Występował w nowojorskiej *Metropolitan Opera* (**Rudolf** w *Cyganerii* **Giacomo Pucciniego**, 1938), w końcu zamieszkał w Stanach Zjednoczonych na stałe (1940). Wystawił na Broadwayu operetkę *Wesoła wdówka* **Franciszka Lehara**, odnosząc wielki sukces jako producent i występując w niej razem ze swoją żoną, **Martą Eggerth** (1944-1946).

Był odznaczony francuskim *Krzyżem Legii Honorowej* (1937), szwedzkim orderem *Gwiazdy Polarnej* i *Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski*. Po raz ostatni wystąpił w Polsce w latach 1958, 1959.

Zmarł w Stanach Zjednoczonych, ale został pochowany w Alei Zasłużonych na warszawskich Powązkach. W jego pogrzebie (4 września 1966 roku) wzięło udział około 200 tysięcy osób.

Syn **Jana Kiepury** i **Marty Eggerth**, Jan Tadeusz (ur. w 1944 roku) jest śpiewakiem, syn **Marian Wiktor** (ur. w 1950 roku) – pianistą.

Sejm RP ustanowił rok 2002 rokiem Kiepury.

Biografie śpiewaka opracowali: **Marian Hemar** i **Julian Tuwim** (*Opowieść o Janie Kiepurze*), **Jerzy Waldorff** (*Jan Kiepura*, wyd. PWM, 1988) i **Wacław Panek** (*Jan Kiepura. Życie jak z bajki*).

KOZIOROŻEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

9 stycznia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

FELIKS KONARSKI

(pseudonimy: **Ref-Ren**, **Kafelek**, ur. 9 stycznia 1907 roku, Kijów, zm. 12 września 1991 roku, Chicago), poeta, satyryk, aktor i piosenkarz, ukończył Uniwersytet Warszawski (Wydział Prawa). Współpracował z teatrykami rewiowymi i kabaretami warszawskimi (*Qui pro Quo*, Teatr *Nowości*), założył własny teatr objazdowy (1935).

Pisał wiersze i skecze, był konferansjerem i szefem artystycznym własnych rewii (*Gdy wojsko idzie, banda gra, W murowanej piwnicy*), komponował ballady i piosenki z własnymi tekstami: *Wiosna, wiosna jest nareszcie, Gdzie twój tata, smarkata* (wyk. Zula Pogorzelska), *Pięciu chłopców z Albatrosa* (wyk. chór rewelersów *Eugena*, Lwów, 1936), polka *Strażak (Tu się pali jak cholera...)*, *Zagraj Antoś tango*.

Po wybuchu wojny prowadził we Lwowie kabaret w kinoteatrze *Stylowy*, grał w amatorskiej orkiestrze kolejowej. Wywieziony w głąb Związku Radzieckiego, wstąpił do II Korpusu Armii Polskiej **Władysława Andersa**.

Zorganizował i prowadził zespół rewiowy *Polish Parade* (1941), z którym przemierzył szlak bojowy przez Irak, Syrię, Palestynę i Egipt do Włoch. Napisał tekst pieśni żołnierskiej *Czerwone maki* (muz. Alfred Schütz, 17/18 maja 1944 roku, pierwsze wykonanie: duet **Renata Bogdańska** i **Gwidon Borucki**, 28 maja 1944 roku).

Po wojnie przebywał na emigracji w Londynie, występował w klubie *Orla Bialego* w rewiach **Mariana Hemara**. Pisał wiersze patriotyczne (*Na śmierć gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego*) i nostalgiczne piosenki (*Gdyby, Kataryniarz, Kto nad Wisłą się urodził, Na Wysokim Zamku, Pod namiotem, Powitasz mnie łzą, Ta joj! Ta Lwów!*) dedykowane Polakom przebywającym na emigracji. Od 1965 roku mieszkał i pracował w Chicago, prowadził z żoną **Niną Oleńską**, własny teatr *Ref-Rena* i audycje radiowe *Czerwone maki*.

Spektakl muzyczny *Refreny Ref-Rena* zrealizowali **Izabella Bukowska** i **Wojciech Machnicki** (reż. **Alicja Choińska**, opr. muz. **Zbigniew Rymarz**, Teatr *Polski*, Warszawa, prem. 6 listopada 2005 roku, honorowe wyróżnienie *Złoty Liść Retro* na II OFPR im. Mieczysława Fogga, Kraków, 2005).

CZERWONE MAKI

Muzyka: **Alfred Schütz** *Al Suito*, słowa: **Feliks Konarski**
pieśń napisana 17/18 maja 1944 roku w Campobasso podczas szturm polskich jednostek na *Monte Cassino*.

1.

Czy widzisz te gruzy na szczycie?
Tam wróg twój się ukrył jak szczur.
Musicie, musicie, musicie
Za kark wziąć i strącić go z chmur.
I poszli szaleni, zażarci,
I poszli zabijać i mścić,
I poszli, jak zwykle uparci,
Jak zawsze z honorem się bić.

Refren:

Czerwone maki na Monte Cassino
Zamiast rosy piły polską krew.
Po tych makach szedł żołnierz i ginął
Lecz od śmierci silniejszy był gniew.
Przejdą lata i wieki przemina,
Pozostaną ślady dawnych dni
I tylko maki na Monte Cassino
Czerwieńsze będą, bo z polskiej wzrosły krwi.

2.

Runęli przez ogień straceńcy,
Niejeden z nich dostał i padł,
Jak ci z Samosierry szaleńcy,
Jak ci spod Rokitna sprzed lat.
Runęli impetem szalonym
I doszli. I udał się szturm.
I sztandar swój biało-czerwony
Zatknęli na gruzach wśród chmur.

Refren: Czerwone maki...

3.

Czy widzisz ten rząd białych krzyży?
To Polak z honorem brał ślub.
Im dalej pójdziesz, im wyżej,
Tym więcej ich znajdziesz u stóp.
Ta ziemia do Polski należy,
Choć Polska daleko jest stąd,
Bo wolność krzyżami się mierzy,
Historia niejeden zna błąd.

Refren: Czerwone maki...

Zwrotka dopisana w 25. rocznicę bitwy (1969):

Ćwierć wieku, koledzy, za nami,
Bitewny ulotnił się pył.
I klasztor białymi murami
Na nowo do nieba się wzbił.
Lecz pamięć tych nocy upiornych
I krwi, co przelała się tu
Odzywa się w dzwonach klasztornych,
Grających poległym do snu.

KOZIOROŻEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

24 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

WIKTOR ADAM KRUPIŃSKI

(pseudonim *Moll*, ur. 24 grudnia 1879 roku, Warszawa, zm. 19 lutego 1951 roku Warszawa), kompozytor i dyrygent, ukończył Instytut Muzyczny w Warszawie (klasa fortepianu **Antoniego Sygietyńskiego** i klasa kompozycji **Zygmunta Noskowskiego**, 1900).

Debiutował jako aktor teatrów prowincjonalnych (zespół **Tomasza Smotryckiego**). Był dyrygentem orkiestry symfonicznej i chóru Towarzystwa Muzycznego *Lutnia* w Radomiu.

Po powrocie do Warszawy grał w teatrzykach ogródkowych, był kierownikiem muzycznym teatrzyku *Chochlik* w Dolinie Szwajcarskiej (1909), akompaniatorem i kompozytorem kabaretów *Momus* (pierwszy program *Przegląd piekielny*, 1909-1911), *Miniatury* (*Zwariowane podwórko*, 1913), *Żywa Mucha* (1915), *Czarny Kot*, *Miraż*, *Morskie Oko*, *Wielka Rewia*, *Cyrulik Warszawski* (*Sprzedajemy Warszawę* czyli *Frick-Frack*, 1938).

Komponował muzykę wodewilową i rewiową.

Skomponował piosenki: *Za parawanem* (debiut w kabarecie *Momus*), *Chciałbym zakochać się*, *Daremnie prosisz*, *Kto dziś całował usta twe*, *Miłość się musi wyszumieć*, *Przytul, uściśnij, pocałuj* (wszystkie sł. **Andrzej Włast**), *Całuję rączki* (sł. **Ludwik Starski**), *Domek z kart*, *Grzech*, *Tango węgierskie*, *Tęsknota*, *Wróć do mnie* i *Wspomnienia dzieciństwa* (wszystkie sł. **Tadeusz Kończyc**), *Gdy ciebie nie ma* i *Wysłuchaj moich słów* (obie sł. **Henryk Juskiewicz**), *Gdy miłość serce opromienia* i *Spójrz w moje oczy* (obie sł. **Leon Orsza Orlański**), *Latarnia* (sł. **Bolesław Wąsowicz Żegota**), *Nanette* (sł. **Aleksander Jellin**), *Po kieliszku* (sł. **Ludwik Szmaragd**), *Przy blasku księżycy* (sł. **Jerzy Jurandot**), *To pewno miłość* (sł. **Julian Tuwim**, teatr *Qui pro quo*, 1930), a także piosenki do filmu *Fredek uszczęśliwia świat* (1936).

PRZYTUŁ, UŚCIŚNIJ, POCAŁUJ

Muzyka: **Wiktor Krupiński**
słowa: **Andrzej Włast** (Teatr *Wielka Rewia*, 1934)

1.

Nie płacz, bo szkoda łez twoich,
Jesień u naszych drzwi stoi,
Idę, jutro wrócę, kto wie...
Popatrz serdecznie w me oczy
Chociaż twe serce ból toczy,
Nic nie mów, tylko przez łzy uśmiechnij się.

Refren:

Przytul, uściśnij, pocałuj,
Może ostatni już raz,
Jeśli odejdę, nie żałuj,
Że coś skończyło się w nas.

Zwykle jesienią tak bywa,
Że miłość wędnie jak kwiat,
Jutro znów będziesz szczęśliwa,
Spójrz, jaki piękny jest świat!

2.

Tyle dziś łączy nas wspomnień!
Jutro zapomnisz już o mnie,
Jutro znów pokochasz, kto wie...
Po co ta rozpacz i dramat?
Wkrótce zrozumiesz to sama,
Że wszystko mija, więc nie myśl o mnie źle...

Refren: Przytul, uściśnij, pocałuj...

Piosenkę nagrali przed wojną: **Zygmunt Piotrowski**,
Chór Juranda, **Mieczysław Fogg** i **Tadeusz Faliszewski**

SKORPION

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

15 listopada

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ADAM STANISŁAW LEWANDOWSKI

(ur. 15 listopada 1889 roku, Wieliszewo k/Warszawy, zm. tragicznie 28 marca 1951 roku, Warszawa), pianista, kompozytor, dyrygent i pedagog, kształcił się w Instytucie Muzycznym w Warszawie (1902), ukończył Konserwatorium warszawskie (1909), był uczniem **Zygmunta Noskowskiego**. Prowadził chór i orkiestrę symfoniczną Towarzystwa Muzycznego w Kole (1910-1913), był nauczycielem muzyki (1913-1916).

Po przeniesieniu do Warszawy, pracował jako urzędnik w Gazowni, prowadził chóry amatorskie *Duda* przy Towarzystwie Wioślarskim i *Znicz*. Był kierownikiem działu muzycznego księgarni **M. Arcta** (1916-1939) i **E. Kūthana** (1946-1949).

Tworzył muzykę chóralną, fortepianową (oberek *Zawierucha* z repertuaru **Artura Rubinsteina**) i pieśni.

Skomponował operetkę *Podróż poślubna* (1938).

Najpopularniejsze piosenki: *Bianka*, *Co z oczu to i z serca*, *Jak sen*, *Tęskno mi* (wszystkie sł. **Andrzej Włast**), *Stary Walc* (*Carissima*), swingujący slowfox *Gdybym miał milion* i tango *Trzy gwiazdy* (wszystkie sł. **Zbigniew Drabik** *Argus*, wyk. **Mieczysław Fogg**, pierwsza piosenka nagrana po wojnie w wytwórni *Fogg-Records*), *Dla nas dwojga* (sł. **Tymoteusz Ortym**), *Jak zabawa to zabawa* (sł. **Jerzy Ryba** *Jerry* i **Władysław Szlengel**, 1936), *Nie raz, nie dwa, nie trzy* (sł. **Emanuel Schlechter**, wyk. **Eulalia Wicherska** *Lali*, wł. **Julia Sikorska**), *Przeminęło z wiatrem* (sł. *Sewer*, wyk. **Wiera Gran**), *Szkoda lata* (sł. **Emanuel Schlechter**, wyk. **Andrzej Bogucki**, 1938), *Walc romantyczny* (sł. **Z. Bajkowska**), *Za tyle pięknych dni* (sł. **Konrad Tom**), *Zawsze i wszędzie* (sł. **Z. Krukowski**).

CARISSIMA (STARY WALC)

Muzyka: **Adam Lewandowski**, słowa: **Zbigniew Drabik** (*Ar-gus*), *walc angielski* z repertuaru **Mieczysława Fogg**

1.

Co dzień z jakimś miłym starszym panem
W drzwi wchodzi miła starsza pani,
Co dzień, gdy przeboje milkną znane
Orkiestra gra walca dla nich.
Ten walc złączył kiedyś ich przed laty,
Gdy noc stroiła się w majowe kwiaty
I dwa serca związał stary walc.

Refren:

Pachniała noc, pachniały bzy,
A walc cichutko brzmiał w oddali
I jak z gwiazd srebrne szły
Rozmarzenia i sny.
Pachniała noc i pachniał park,
A na balowej białej sali
Szumiał walc westchnieniem skarg
Dla zakochanych par.

2.

Co dzień, gdy orkiestra grać przestanie,
Gdy milknie walca ton ostatni,
Ten pan dłoń podaje starszej pani
I nikną oboje w szatni.
Ja wiem, jutro przyjdą tu oboje
I znów zamilkną tanga i przeboje,
Znów dwa serca zwiąże stary walc.

Refren:

Pachniała noc, pachniały bzy,
A walc cichutko brzmiał w oddali
I jak z gwiazd srebrne szły
Rozmarzenia i sny.
Szumiały sny, a teraz żal,
Że na balowej białej sali
Skończył się ich pierwszy bal
I został tylko walc.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

11 lutego

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

ZYGMUNT LEWANDOWSKI

(ur. 11 lutego 1908 roku, Nowogródek, zm. 4 kwietnia 1976 roku, Łódź) kompozytor i autor tekstów piosenek, założył pierwszy w Polsce teatrzyk studencki (ze **Zbigniewem Maciejowskim**, 1933), był kierownikiem teatru muzycznego *Hollywood* w Warszawie.

Skomponował piosenki: *Mały biały domek* i *Morowe tango* (sł. **Wacław Gen**), *Malowana lala* (sł. **Jerzy Rościszewski**), *Amelita* i *Marita* (obie z własnym tekstem), *Tamara* (sł. **Zbigniew Maciejowski**).

MAŁY BIAŁY DOMEK

Muzyka: **Zygmunt Lewandowski**, słowa: **Władysław Gen**
piosenka z repertuaru *Chóru Dana* (1936)

1.

W letnią noc siedzę sam,
Wkoło cisza panuje,
Jakiś żal w sercu mam,
Tak mi jakoś źle.
Smutną dziś piosnkę gram
I tęsknota budzi się,
Upiór snów mych prześladowa mnie.

Refren:

Mały biały domek w mej pamięci tkwi,
Mały biały domek wciąż mi się śni.
Okna tego domku dziwnie w słońcu lśnią,
Jakby czyjeś oczy zachodziły łzą.

W domku tym przeżyłem szczęścia tyle
I cudownych dni,
Gdy wspominam te rozkoszne chwile,
Serce moje drży.
Mały biały domek budzi w sercu żal
Za tym, co minęło i odeszło w dal.

2.

Może ktoś dziwi się,
Że ten domek wspominam,
Który tak tkliwi mnie
Nocą i wśród dnia.
Niech więc dziś każdy wie,
Czemu serce moje łka,
Bo w nim mieszka ukochana ma.

Refren: Mały biały domek...

MAŁOWANA LALA

Muzyka: **Zygmunt Lewandowski**
słowa: **Jerzy Rościszewski**
piosenka z repertuaru *Chóru Dana*

1.

Jeśli pragniesz, powiem szczerze,
Lecz ty nie myśl, że to żart:
W trwałość uczuć twych nie wierzę,
Jak nie wierzę w domek z kart.

Wiesz, że kłamstwem tak się brzydzę,
Lecz ty prawdą nie chcesz żyć,
W oczach twoich kłamstwo widzę,
Ty nie możesz tego skryć.

Refren:

Malowana lalo,
Bez serca i bez duszy,
Nic nigdy cię nie wzruszy,
Gdyż w tobie drzemie zło.

Malowana lalo,
O wiem, że dręczyć lubisz
I tym się zawsze chlubisz,
Nazywasz życiem to.

Pustka cię czeka i smutku szara toń,
Kiedyś zapragniesz
Uścisnąć czyjąś bratnią dłoń,
Ale nikt nie poda i lala malowana
Przez wszystkich zapomniana
Zapłacze rzewną łzą.

2.

Ty się nie smuć, przyjacielu,
Chociaż zgłębił ciebie los,
Wiedz, szczęśliwych jest niewiele,
Uwierz w szczerzy prawdy głos.

Rzuć ją lepiej, ona kłamie,
Śmieje się z twych czułych słów,
Całe życie twoje złamie,
Odejdź więc i głośno mów:

Refren: Malowana lalo...

Skomponowane przez **Zygmunta Lewandowskiego** utwory taneczne wykorzystano w filmie *Drewniany różaniec* (1964), piosenkę *Mały biały domek* w filmie *Wojaczek* (1999), a piosenkę *Malowana lala* w filmie *Cisza* (2001).

BLIŹNIĘTA

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

14 czerwca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

ZBIGNIEW MACIEJOWSKI

(pseud. **Robert Aster**, ur. 14 czerwca 1912 roku, Włocławek, zm. 13 kwietnia 1980 roku, Warszawa), kompozytor, aktor i autor tekstów piosenek, studiował ekonomię w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie.

Założył (z **Zygmunt Lewandowski**) pierwszy w Polsce teatrzyk studencki (1933-1937, pierwsze utwory: *Studenci WSH*, *Tamara* (muz. **Zygmunt Lewandowski**)).

Najbardziej znane przeboje (z własnymi tekstami): tanga *Czarny chłopiec*, *Odchodzisz dziś ode mnie*, *Piosenka przypomni ci* (z rep. **Marii Kramerówny** i **Marty Mirskiej**), *Złociste chryzantemy* (wyk. **Janusz Popławski**, 1937), *Tańcz colombino*, walc *Wlaź kotek na płotek*.

Jest autorem tekstu nastrojowych tang: *Ja kocham cię* (muz. **Jerzy Mokwa**), *Kiedy patrzę w twoje oczy* (muz. **J. Marl**), *Tango cygańskie i ty* (muz. **Eugeniusz Miler**), *Uśmiechnij się, choć smutno ci* (muz. **T. Kochański**).

Grał w filmach: *Pani minister tańczy*, *Szpieg w masce*.

W czasie wojny prowadził sklep tekstylny, kierował kawiarnią *Patria*, gdzie organizował występy artystyczne **Marii Kramerówny** i **Karola Hanusza**.

Po wojnie skomponował piosenki *Nie ukryjesz swoich marzeń* (śł. **Janusz Kondratowicz**, I nagroda w *Telewizyjnej Gieldzie Piosenki*, wyk. **Regina Pisarek**, 1968), *Spóźniony żal* (śł. **Adam Mieczysław Sznaper**), *Ulica Mostowa* (śł. **S. Skulska**, wyróżnienie w *Radiowej Gieldzie Piosenki*, 1969) oraz ponad 70 ilustracji muzycznych do programów cyrkowych.

CHRYZANTEMY ZŁOCISTE

Muzyka i słowa: **Zbigniew Maciejowski** (1937)
tango z repertuaru **Janusza Popławskiego**

Chryzantemy cudne, szczerozłote
Na wystawie czekały co dzień,
Wysyłając w przestrzeń swą tęsknotę
Od poranka aż po wieczorny cień.

I przyszedł ktoś, tak smutnie zadumany,
Co w oczach miał kryształ srebrych łez
I w jesienny ranek zapłakany
Wyczekiwał chryzantem nadszedł kres.

Chryzantemy złociste
W kryształowym wazonie
Stoją na fortepianie,
Kojąc smutek i żal.

Poprzez lży srebrno mgliste
Do nich wyciągam dłonie,
Szepcząc wciąż jedno zdanie:
Czemu odeszłaś w dal?

Nic mnie dzisiaj nie cieszy,
Gdy skończyły się sny,
Kto me serce uleczy,
Otrze z oczu lży?

Chryzantemy złociste,
Uśmiechnijcie się do mnie,
Może wśród dawnych wspomnień
Zaginie żal ...

PIOSENKA PRZYPOMNI CI

Muzyka i słowa: **Zbigniew Maciejowski**
tango z repertuaru **Marii Kramerówny**

1.

Spadła cicho kartka z kalendarza,
Znów bez ciebie minął jeden dzień,
Serce me o tobie tylko marzy,
Przyjdź i smutek w radość zmień.

Czemu każesz tęsknić tak ogromnie,
Czyżbyś o mnie zapomniała już?
Jeśli tak, to wśród tęsknoty,
Znajdzie cię piosenki motyw,
Wśród dalekich łądów, rzek i mórz.

Refren:

Piosenka przypomni ci, że ktoś na ciebie czeka,
Że tęskni ktoś z daleka, samotny, jak ty.
Piosenka przypomni ci te chwile, co minęły,
Co w przestrzeń popłynęły, jak zwodnicze sny.
A wtedy serce zabije mocno
I blaski wspomnień znów się rozłożą.
Piosenka przypomni ci, że ktoś o tobie marzy,
Że smutek ma na twarzy, a w oczach ma lży.

2.

Nie ma dnia, godziny i minuty,
Bym do ciebie nie słał myśli swych,
Rozkochanych, lecz niestety smutnych,
Kiedy w świat odeszłaś ty.

Lecz pomimo wszystko wciąż się łudzę,
Że obudzę znowu serce twe,
Może wzruszą cię wspomnienia,
Sny minione i marzenia
I miłosne czułe słowa te.

Refren: Piosenka przypomni ci...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

8 maja

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

TOLA MANKIEWICZÓWNA

(właściwie **Teodora Raabe**, z d. **Oleksa**, ur. 8 maja 1900 roku, Bronowo k/Łomży, zm. 27 października 1985 roku, Warszawa), była jedną z najpopularniejszych aktorek i piosenek dwudziestolecia międzywojennego.

Studiowała grę na fortepianie w warszawskim konserwatorium, uczyła się śpiewu w Warszawie i Mediolanie. Była uczennicą **Julii Mechówny**, **Janiny Korolewicz-Waydowej** i **Zofii Kryńskiej**.

Występowała w operze (debiut w Operze Krakowskiej, 1917, rola **Broni** w **Hrabinie** Stanisława Moniuszki, 1921, Teatr Wielki w Warszawie, rola **Aliny** w **Gopłanie** Władysława Żeleńskiego, **Zuzia** w **Verbum Nobile**, **Micaella** w **Carmen Bizeta**), operetce (**Czar walca**, rola **Franzi**, prem. 30 grudnia 1931 roku, **Boccacio Suppegno**, **Noc w Wenecji**, rola **Cibolette**), teatrzykach rewiowych i kabaretach (**Morskie Oko**, **Reks**, **Wielka Rewia**, **Czarny Kot**, **Cyganeria**, **Stara Banda**, **Hollywood**, **Cyrulik Warszawski**).

Była żoną adwokata **Tadeusza Raabego**.

Największe przeboje: walc **Francois** (muz. **Adam Karasiński**, sł. **Andrzej Włast**), tanga **Jesienne róże** (muz. **Artur Gold**, sł. **Andrzej Włast**), **Albo nikt albo ty** i **Usta spragnione** (muz. **Adam Rapacki**), **W maleńkiej cichej tej kawiarence** (muz. **Fred Raymond**, sł. **Tymoteusz Prokulski Ortym**, 1898-1963), **Święty Antoni** (muz. **Henryk Wars**, sł. **Artur Maria Swinarski**).

Zagrała w kilku w filmach muzycznych: **10% dla mnie** (1933) i **Pani minister tańczy** (1937, oba reż. **Juliusz Gardan**), **Co mój mąż robi w nocy** (tango **Odrobinę szczęścia w miłości**, muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Emanuel Schlechter**, 1934) i **Parada rezerwistów** (oba reż. **Michał Waszyński**), **Śluby ulańskie** (reż. **Mieczysław Krawicz**, 1934), **Manewry miłosne** (reż. **Jan Nowina-Przybylski**, przeboje **Powróćmy jak za dawnych lat**, muz. **Henryk Wars**, sł. **Jerzy Jurandot**, duet z **Aleksandrem Żabczyńskim**, 1935).

W rewii **Listek figowy** (Teatr **Morskie Oko**, 1931) śpiewała słynny przebój **Już taka głupia jestem i z tym dobrze mi**, czyli **Ja jestem tuman** (muz. **R. Henderson**, sł. **Jan Brzechwa Szer-Szeń**).

Odnosiła sukcesy w Berlinie (**Wintergarten**, 1935, 1938) i w Hamburgu (**Hansa Theater**), Austrii i Czechosłowacji, zwyciężyła w plebiscycie gazety polonijnej **Nowy wiek** (1938) na najpopularniejszą parę aktorską (z **Eugeniuszem Bodo**).

Podczas wojny występowała w Teatrze Polskim w Białymstoku (**Zuzanna** w **Weselu Figara**, z **Aleksandrem Węgierką**), na terenie Białorusi (z **Kazimierzem Krukowskim**), w warszawskich kawiarniach **U Aktorek** i **U Znachora**, a po wojnie w pierwszym kabarecie wyzwolonej Warszawy **Kukulka** i Teatrze **Nowym** (**Rosyna** w **Cyruliku Sewilskim**, 1951, subretka w operetce **Swobodny wiatr** **Dunajewskiego**).

www.tolamankiewiczowna.fm.interia.pl

ODROBINĘ SZCZĘŚCIA W MIŁOŚCI

Muzyka: **Jerzy Petersburski**, słowa: **Emanuel Schlechter**
tango z filmu **Co mój mąż robi w nocy?** (1934)

1.

O czym marzy dziewczyna,
Gdy dorastać zaczyna,
Kiedy z pączka zamienia się w kwiat,
Kiedy śpi, gdy się ocknie,
Za czym tęskni najmocniej,
Czego chce, aby dał jej świat?

Refren:

Odrobinę szczęścia w miłości,
Odrobinę serca czyjegoś,
Jedną małą chwilę radości
Przy boku kochanego,
Stanąc z nim na ślubnym kobiercu,
Nawet łzami zalać się,
Potem stanąć sercem przy sercu
I usłyszeć: **kocham cię**.

2.

Każda odda z ochotą
Nawet srebro i złoto
I brylanty i wszystko co ma.
Bez namysłu, najszczerzej,
Niech ktoś wszystko zabierze,
W zamian za to niech tylko da...

Refren: Odrobinę szczęścia...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

16 października

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

LUCYNA MESSAL

(właśc. **Mischal – Sztukowska**, popularna *Messalka*, ur. 16 października 1886 roku, Warszawa, zm. 10 grudnia 1953 roku, Warszawa), znakomita aktorka, śpiewaczka i tancerka, primadonna Operetki Warszawskiej, była córką majstra stolarskiego. Ukończyła warszawską szkołę baletową, pobierała również lekcje śpiewu i gry scenicznej.

Debiutowała w teatrze *Nowości* (14 stycznia 1904 roku) w roli *Emilii (Ach ta wiosna)*, ale dopiero po 5 latach (24 marca 1909 roku) odniosła sukces rolą *Safii (Baron cygański)*, detronizując dotychczasową primadonnę operetki warszawskiej *Wiktorię Kawecką*. Śpiewała partie *Violetty (Piękność z Nowego Jorku)*, *Eurydyki (Orfeusz w piekle)*, *Heleny (Piękna Helena)*.

Nie stroniła od lżejszej muzy i królowała na estradach kabaretów Warszawy i Rosji. Pierwsza spopularyzowała w Polsce tango, wykonując z **Józefem Redo** w operetce *Targ na dziewczęta* (Teatr *Nowości*, 1913) popisowe tango *El Choclo* **A. G. Villoldo**. W 1929 roku założyła własny teatr muzyczny (ul. Marszałkowska 114).

Spopularyzowała piosenki: tango *Pragnę twoją być* (muz. **Artur Gold**, sł. **Andrzej Włast**), blues *Dla ciebie* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Andrzej Włast**), walc *Młodym być* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Emanuel Schlechter** i **Ludwik Starski**) z filmu *Szczęśliwa trzynastka*, w którym grała pianistkę Wandę (1938).

W okresie okupacji, prowadziła popularny *Bar pod Messalką*. Po wojnie występowała w warszawskim Teatrze Nowym (rola pani *Tscholl* w *Domku trzech dziewcząt*, *Dyndalska* w *Damach i huzarach* **Aleksandra Fredry**).

MŁODYM BYĆ

Muzyka: **Jerzy Petersburski**
słowa: **Emanuel Schlechter & Ludwik Starski**
walc z filmu *Szczęśliwa trzynastka* (1937)

1.

Dopókiśmy młodzi i sercem i duszą,
Nie wiemy jak cenić ten skarb.
Dopiero gdy włosy się srebrem przyproszą,
Widzimy, co skarb ten był wart.
Żałujemy tych dni,
A po nocach się śni
Jedna prawda, a prawda ta brzmi:

Refren:

Że srebro i złoto,
To nic, chodzi o to,
By młodym być, więcej nic.
Nie rozgłos, nie sława,
Nie stroje, zabawa,
Lecz młodym być, więcej nic!

A jeszcze do tego
Mieć kogoś bliskiego
I kochać go, więcej nic,
Najbiedniejszym być,
Najskromniejszym być,
Ale mieć przed sobą świat,
Zakochanym być
I kochanym być
I mieć wciąż dwadzieścia lat.

2.

Choć młodość jest często i smutna i trudna,
To nic, nie narzekaj na los!
Po latach zrozumiesz, że młodość jest cudna,
Pomimo swych zmartwień i trosk.
Więc korzystaj z tych lat,
Dzień i noc o tym myśl
I pamiętaj, pamiętaj od dziś:

Refren: Że srebro i złoto...

3.

Właściwie już cała piosenka skończona,
Lecz jeszcze powtórzę ją raz.
Spytacie: *A po co?*, bo chcę, aby ona
Mieszkała i żyła wśród nas,
Żeby każdy ją znał
I powtarzał od dziś
I rozumiał zawartą w niej myśl:

Refren: Że srebro i złoto...

STRZELEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

3 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

TADEUSZ OLSZA

(wł. **Blomberg**, ur. 3 grudnia 1895 roku, Warszawa, zm. 1 czerwca 1975 roku, Londyn), reżyser, aktor, tancerz i piosenkarz, był synem **Andrzeja Blomberga**, fabrykanta i budowniczego organów. Studiował śpiew w Konserwatorium Muzycznym w Warszawie (1915-1917).

Po eksternistycznym egzaminie aktorskim, debiutował w teatryku *Miraż* (1921). Występował w warszawskim Teatrze Polskim i Teatrze Małym oraz kabaretach: *Banda*, *Karuzela*, *Morskie Oko*, *Nietoperz*, *Perskie Oko*, *Qui pro quo* (*Dymek z papierosa*), *Stańczyk*, *Stara Banda*, *Cyrulik Warszawski*. Specjalizował się w repertuarze komediowym. Parodiował premiera **Felicjana Sławoj-Składkowskiego**, tańczył z **Lodą Halamą**.

Występował w filmach (debiut w filmach niemieckich, 1918): *Krzyk w nocy*, *O czym się nie mówi* (1924), *Uwiedziona* (1931), *Antek policmajster* (komisarz policji) i *Jaśnie pan szofer* (1935), *Jego wielka miłość* (1936).

Śpiewał piosenki: *Brawo, bis, Całuj mnie* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Emanuel Schlechter**), *Ja mam ciocię na Ochocie*, *Nie odchodź ode mnie* (muz. **Artur Gold**, sł. **Andrzej Włast**, duet ze **Stanisławą Nowicką**, rewia *Uśmiech Warszawy*, *Morskie Oko*, 1930), *Pod samowarem* (muz. **Fanny Gordon**, sł. **Andrzej Włast**, duet z **Zulą Pogorzelską**), *To się zwykle tak zaczyna* (muz. **Julian Front** i **Stanisław Ferszko**, sł. **Jerzy Ryba** *Jerry* i **Emanuel Schlechter**, *Stara Banda*, 1934), *Ty i moja gitara* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Andrzej Włast**), *Złota pantera* (muz. **Jakub Kagan**, sł. **Andrzej Włast**, duet z **Zizi Halamą**, rewia *Tysiąc pięknych dziewcząt*, *Morskie Oko*, 1929).

Po kampanii wrześniowej, przez Rumunię i Francję przedostał się do Szkocji, gdzie zorganizował Teatr Polowy I Brygady Strzelców (1941-1943).

Po wojnie grał w teatrach polskich na terenie Francji i Anglii (z **Marianem Hemarem**, polski Klub *Orzeł Biały* w Londynie, 1945-1946). Po powrocie do kraju w kabarecie *7 Kotów* w Krakowie, w teatrze *Buffo* i *Syrena* (1948-1971) w Warszawie, w programach *Podwieczorku przy mikrofonie*.

TO SIĘ ZWYKLE TAK ZACZYNA

Muzyka: **Julian Front** i **Stanisław Ferszko**, słowa: **Jerzy Ryba** *Jerry* i **Emanuel Schlechter**
piosenka z repertuaru **Tadeusza Olszy** (*Stara Banda*, 1934)

1.

Tak mi wstyd, strasznie wstyd,
Lecz zakochałem się!
Który raz? Setny raz!
Lecz zakochałem się!
Nie chciałem, mała, szczupła, blond,
Myślałem: przejdzie, ale skąd!
Kręcę się, męcę się,
Sam nie wiem, czego chcę.

Refren:

Bo to się zwykle tak zaczyna,
Sam nawet nie wiesz jak i gdzie.
Po prostu wzięła cię dziewczyna,
A potem jest już z tobą źle.
Z początku rzadko ją widzisz,
A potem chcesz z nią częściej być,
A w końcu trudno, ale czujesz,
Że bez niej już nie możesz żyć!

Za jeden dzień z tą swoją ukochaną
Oddałbyś tysiąc lat!
Za jedną noc zaś, gdyby ci kazano,
Dałbyś chętnie cały świat!
Bo to się zwykle tak zaczyna,
Sam nawet nie wiesz jak i gdzie,
O całym świecie zapominasz
I kochasz, bo tak serce chce!

2.

Tak mi wstyd, strasznie wstyd,
Lecz coś mnie peszy w niej.
Byłem z nią prawie rok.
Dużo! Bo można mniej!
To takie przykre sprawy są,
Bo prawda, coś... kochałem ją!
Kręcę się, męcę się,
Sam nie wiem, czego chcę.

Refren:

A to się zwykle tak zaczyna,
Sam nie wiesz kiedy, jak i gdzie,
Zaczyna nudzić cię dziewczyna,
A to jest znak, że już jest źle.
Zaczynasz chodzić z nią do krewnych,
A potem mówisz: sama idź!
A w końcu trudno, jesteś pewny,
Że z nią nie możesz dłużej żyć!

Za jeden dzień bez twojej ukochanej
Oddałbyś dziesięć lat!
Do domu na noc wracasz jak skazany,
Myśląc, jakby zwać gdzieś w świat!
Bo to się zwykle tak zaczyna,
I trwa przez jeszcze kilka dni,
W końcu ją rzucasz, zapominasz...
I to jest życie! *C'est la vie!*

W latach 60. piosenkę włączył do swego repertuaru **Bohdan Łazuka**.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

25 września

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

HANKA ORDONÓWNA

(prawdziwe nazwisko **Maria Anna Pietruszyńska**, ur. 25 września 1902 roku ?, Warszawa, zm. 8 września 1950 roku, Bejrut), aktorka, tancerka i piosenkarka, najpopularniejsza polska artystka estradowa okresu dwudziestolecia międzywojennego, niezwykła i fascynująca gwiazda kabaretu, była ulubienicą publiczności i ozdobą salonów (**Tadeusz Boy Țeleński** nazywał ją w swoich recenzjach *ośniewającym zjawiskiem*).

Pochodziła z biednej rodziny, ojciec **Władysław** był kolejarzem. W wieku 6 lat (1908) rozpoczęła naukę w warszawskiej szkole baletowej i już w 1915 roku, debiutowała w Teatrze Wielkim, jako tancerka. W sezonie 1916-17 tańczyła w teatrze *Czarny Kot* w Lublinie, rok później w Teatrze Współczesnym w Warszawie.

W 1918 roku została zaangażowana przez **Wacława Julicza** do kabaretu *Sfinks* (tańczyła *Moment musical Schuberta*). Za namową **Karola Hanusza**, przyjęła pseudonim **Anna Ordon** i wystąpiła jako piosenkarka (*Szkoda słów*, muz. **J. Zuck**, sł. **Artur Tur**). Debiut był niezbyt udany z uwagi na jej niezbyt ciekawą aparycję i piskliwy dziecięcy głos (recenzenci pisali: *Dzieci i kotów nie należy pokazywać na scenie*). Z tego powodu, na kilka miesięcy przeniosła się do Lublina (kabaret *Wesoły ul*).

Po powrocie do Warszawy, dzięki pomocy **Karola Hanusza**, podjęła współpracę z kabaretem *Miraż*, wystąpiła z nim w duecie (*Destinee*) i odniosła swój pierwszy sukces.

Występowała w Krakowie, Wilnie i Lwowie oraz warszawskich kabaretach *Stańczyk* i *Qui pro quo* (1923-1931). Swoją karierę, przypominającą baśń o Kopciuszku, zawdzięczała ambicji i pracowitości oraz zakochanemu w niej węgierskiemu aktorowi, reżyserowi i konferansjerowi **Fryderykowi Jarosy'emu**. Był jej opiekunem artystycznym, zmienił jej image, styl i repertuar. Dzięki niemu wyjechała do Paryża, gdzie była uczennicą **Cecil Sorel**, aktorki *Comedie Francaise* i **Yvette Guilbert**, gwiazdy kabaretu paryskiego. Po powrocie z Paryża, całkowicie odmieniona, stała się czołową artystką kabaretu *Qui pro quo* (1922-1931), występowała również na wielu innych scenach w kraju i za granicą.

Odbyła tournée po Europie (Paryż, Wiedeń, Berlin, 1928), przywożąc znakomite recenzje. Po rozstaniu z **Fryderykiem Jarosy'm** (1929), wydała tomik wierszy, zwierzeń i aforyzmów (*Piosenki, których nigdy nie śpiewałam*, wyd. Londyn i Paryż).

26 marca 1931 roku wyszła za mąż za hrabiego **Michała Tyszkiewicza**, wysokiego urzędnika **MSZ**, właściciela wielkiego majątku *Orniany* na Wileńszczyźnie. Odtąd najchętniej występowała sama z własnymi recitalami.

Michał Tyszkiewicz (ur. 1903, zm. 22 marca 1974), pisał dla niej teksty piosenek: walc *Ja chcę tak naprawdę*, *Jesienna piosenka* (muz. **Jakub Kagan**, 1935), polskie teksty hiszpańskiej piosenki *Uliczka w Barcelonie* (muz. **Cosidos**, rewia *Coś wisi w powietrzu*, teatr *Qui pro quo*) i *Sonny Boy* (muz. **Handerson**), tłumaczenia piosenek z operetki *Jaś u raju bram* (muz. **Ralf Benatzky**).

Była aktorką dramatyczną, grała w teatrze w Wilnie (tytułowa rola w sztuce *Małżeństwo Fredeny*), potem z **Juliuszem Osterwą** w Reducie (rola **Violi** w *Wieczorze Trzech Króli Szekspira*) i Teatrze im. **Juliusza Słowackiego** w Krakowie (*Eros i Psyche Țulawskiego*, 1933, *Poskromienie Țłośnicy Szekspira*, 1935, *Ptak Jerzego Szaniawskiego*).

Największe przeboje: *Ja śpiewam piosenki*, *Bluzeczka zamiszowa*, *Córka kata* (sł. **Julian Tuwim**), *Jak dym z papierosa* (*Dans la fumee*) z rep. **Lucienne Boyer**, *Jakieś małe nic* (muz. **Leon Boruński**, sł. **Marian Hemar**, 1934), *Kogo nasza miłość obchodzi* (muz. i sł. **Marian Hemar**, 1931), *Miłość ci wszystko wybaczy* i *Na pierwszy znak* (muz. **Henryk Wars**, sł. **Julian Tuwim**) z filmu *Szpieg w masce*, *Sam mi mówiłeś* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Marian Hemar**), *Szczęście raz się uśmiecha*, *Trudno* (muz. **A. T. Muller**, sł. **Emanuel Schlechter**), a także piosenki z własnymi tekstami: *Błękitny ekspress* (muz. **Leon Boruński**, 1935), *W tę noc upalną* (muz. **Fred Melodysta**). Nagrała wiele płyt.

Wystąpiła w kilku filmach polskich: *Niewolnica miłości* (reż. **J. Kucharski**, 1923), *Orlę* (reż. **Wiktor Biegański**, 1927), *Szpieg w masce* (reż. **Mieczysław Krawicz**, prem. 27 października 1933 roku), *Parada Warszawy* (reż. **Konrad Tom**, prem. 2 września 1937 roku), a także francuskich i austriackich.

Ślub Hanki Ordonówny
z **Michałem hr Tyszkiewiczem**
(26 marca 1931 roku)

We wrześniu 1939 roku śpiewała codziennie na Dworcu Gdańskim (z **Mieczysławem Foggim**) patriotyczne piosenki żołnierzom wyjeżdżającym na front. Nie zgodziła się na występy w teatrze dla Niemców.

Ważną postacią w jej życiu **Igo Sym**, przybyły z Wiednia amant filmowy (partnerował **Marlenie Dietrich** w filmie *Caffe Electric*), z którym śpiewała w teatrach **Banda** i **Hollywood**. Podczas wojny, **Igo Sym** okazał się niemieckim agentem, werbował aktorów do antypolskiego filmu *Heimkehr* i został zastrzelony przez żołnierzy ruchu oporu (7 marca 1941 roku).

Oskarżona o szpiegostwo na rzecz Anglii, została uwięziona na Pawiaku. Zwolniona z braku dowodów, wyjechała do Wilna. Tam grała w Teatrze Polskim na Pohulance, Teatrze Muzycznym *Lutnia* (rola Basi, *Krakowiacy i Górale* **Wojciecha Bogusławskiego**, obok debiutującego w roli Bardosa **Zygmunta Kęstowicza**) i Polskim Teatrze Dramatycznym (*Madame Sans Gene*, *Wieczór Trzech Króli*), występowała na estradzie.

Po aresztowaniu męża i osadzeniu go na Łubiance przez **NKWD**, bezskutecznie próbowała go uwolnić. Za odmowę przyjęcia obywatelstwa radzieckiego, została deportowana do obozu w Uzbekistanie, gdzie ciężko pracowała przy budowie dróg, głodowała i rozchorowała się na gruźlicę.

W Taszkencie zorganizowała sierociniec dla dzieci w Aszhabadzie i transport 500 dzieci do Indii. Zwolniona z obozu na mocy amnestii, wywędrowała z armią generała **Andersa** do Tocka na Bliski Wschód.

Swoje wspomnienia opisała w książce *Tułacze dzieci* (jako **Weronika Horst**, wyd. Instytut Literacki, Bejrut, 1948, wyd. polskie 1990).

Napisała kilka piosenek żołnierskich: *Aż dojdziemy, Nas nie stać dziś na tęsknoty, Pnie się malwa do okienka, Testament żołnierski, Z prochu polskiego, Z ziemi włoskiej, Zaklekotał bociek* (wszystkie muz. **Anna Dolska**).

Pod koniec życia ujawniła również wielki talent malarski, organizując swoje wystawy w Bejrucie (cykl szkiców *Zamki na lodzie*). Po śmierci została pochowana w Bejrucie. Jej prochy, z inicjatywy **Jerzego Waldorffa**, sprowadzono do Polski i pochowano 12 maja 1990 roku w Alei Zasłużonych na Powązkach.

Autorem książki *Pieśniarka Warszawy. Hanka Ordonówna i jej świat* jest **Tadeusz Wittlin** (Polska Fundacja Kulturalna, Londyn, 1985).

W spektaklu *To śpiewała Ordonka* w roli **Hanki Ordonówny** wystąpiła **Ewa Dąkowska** (reż. **Krzysztof Zaleski**, Teatr *Powszechny*, Warszawa, 1991).

Spektakl *Ordonka – Miłość ci wszystko wybaczy* zrealizowała **Maria Meyer** (Teatr *Ma-Scala*, Chorzów, 2002, *Złoty Liść Retro I OFPR*, Kraków, 2004).

PIERWSZY ZNAK

Muzyka: **Henryk Wars**, słowa: **Julian Tuwim**
walc angielski z filmu *Szpieg w masce* (1933)

Trudno serce okłamywać,
Bo mądrzejsze jest niż ty,
Trudno sercu się sprzeciwić,
Gdy wrywa się i drży.

Jeszcze nie wiesz, kto on taki,
Ten twój miły, ten twój ktoś,
A już miłość daje znaki,
Że się w życiu stało coś.

Refren:

Pierwszy znak, gdy serce drgnie,
Ledwo drgnie, a już się wie,
Że to właśnie ten, tylko ten.

Drugi znak, to słodki lek,
Trzeci znak, piosenki dźwięk,
To się wplata w sen, złoty sen.

I tylko oczy zamglone pokaż,
Wtedy na pewno już wiem, że kochasz.

Na pierwszy znak, gdy serce drgnie,
Ledwo drgnie, a już się wie,
Że to właśnie ten, tylko ten.

MIŁOŚĆ CI WSZYSTKO WYBACZY

Muzyka: **Henryk Wars**, słowa: **Julian Tuwim**
walc angielski z filmu *Szpieg w masce* (1933)

Miłość ci wszystko wybaczy,
Smutek zamieni ci w śmiech,
Miłość tak pięknie tłumaczy
Zdradę i kłamstwo i grzech.

Choćbyś ją przeklął w rozpacz,
Że jest okrutna i zła,
Miłość ci wszystko wybaczy,
Bo miłość, mój miły, to ja.

Gdy pokochasz tak mocno, jak ja,
Tak tkliwie, żarliwie, tak wiesz...
Do ostatka, do szafu, do dna,
To zdradzaj mnie wtedy i grzesz.

Miłość ci wszystko wybaczy...

JA ŚPIEWAM PIOSENKI

Muzyka: ?, słowa: **Olden (Julian Tuwim)**
tango z rep. **Hanki Ordonówny**

1.

Mój miły, nie bądź tak srogi,
Bo serce mdleje mi z trwogi.
Czemu się, miły, smucisz?
Ach, ucisz serce swe, ucisz.
Noc patrzy na nas gwiazdami,
Jesteśmy, miły mój, sami.
Pachną bzy coraz słodziej,
Niech nas pogodzi ta noc.

Refren:

Ja śpiewam piosenki,
Brzmią czule dźwięki
Ludziom na pocieszenie.
Słuchają w radości
Możni i prości
W sercach swych czując drzenie.

A jeśli któremu,
Któż to wie czemu
Łza czasem błysnie w oku,
To dla tej czystej łzy jednej,
Przebac mi biednej,
Przebac największy grzech.

2.

Gdy kiedyś u nieba progu,
Skruszona stanę przy Bogu,
Nawet i Stwórca w niebie,
Nie spojrzysz groźniej od ciebie.
Ja Bogu powiem: Mój Boże,
Przychodzę tutaj w pokorze,
Proszę o łaskę wnoszę,
Spójrz tylko, proszę i sądz.

Refren: Śpiewałam piosenki...

ZAGUBIONE SERCE

Muzyka: **Henryk Wars**, słowa: **Artur Maria Swinarski**

Noce takie są upalne
I słowiki spać nie dają,
A przez okno do mej izby
Jakieś strachy zaglądają.

Gwiazdy gdzieś się zapodziały
I utonął księżyc w stawie,
Więc uciekłam ze swej izby,
Po wilgotnej biegłam trawie.

Wtedy się nieszczęście stało,
Och, tej nocy, tej sierpniowej,
Serce gdzieś się zapodziało
Koło między Michałowej.

Święty Antoni, Święty Antoni,
Serce zgubiłam pod miedzą.
Oj, co to będzie, święty Antoni,
Gdy się sąsiedzi dowiedzą.

Święty Antoni, Święty Antoni,
Strach mnie od rana opada,
W uszach mi dzwoni, pała mnie skronie,
Juz cała wieś o tym gada.

Przecież to nie moja wina,
Tak mi serce kołatało,
Ta ciemnością wystraszone,
Że aż z piersi wybiec chciało.

No i jakże się tu dziwić,
Ze zbłądziłam, az zbłądziłam
I pod miedzą Michałową
Biedne serce me zgubiłam.

Straciliśmy je oboje
Wśród rumianków i wśród mięty,
Lecz ty tego nie zrozumiesz,
Bo to sprawy nie dla świętych.

KOZIOROŻEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

28 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ROMAN PALESTER

(ur. 28 grudnia 1907 roku, Śniatyn na Ukrainie, zm. 25 sierpnia 1989 roku, Paryż), kompozytor, dziennikarz i publicysta, rozpoczął naukę gry na fortepianie w wieku 7 lat.

Kształcił się w krakowskim Instytucie Muzycznym (1919-1921) i Konserwatorium Lwowskim pod kierunkiem Marii Soltys (1921-1925), studiował teorię muzyki i kompozycję w Państwowym Konserwatorium Muzycznym w Warszawie (klasa Kazimierza Sikorskiego 1928-1931), studiował historię na Uniwersytecie Warszawskim.

Za swój debiut uważał wykonanie *Muzyki symfonicznej* (Warszawa, Londyn, 1930).

Komponował muzykę poważną (koncerty fortepianowe, klawesynowe i saksofonowe, kwartety smyczkowe, suity symfoniczne, pieśni, uwertury, wariacje), opery i wodewile.

Jest twórcą muzyki filmowej (*August Mocny*, *Młody las*, *Nad Niemnem*, *Ulica graniczna*, *Zabawka*) i teatralnej (*Senat szaleńców* Janusza Korczaka, teatr *Ateneum*, prem. 1 października 1931 roku).

Nagrodzone utwory: *Psalm V* (Poznań, 1932), *Wariacje na orkiestrę kameralną* (I nagroda w konkursie Towarzystwa Wydawniczego Muzyki Polskiej, 1935), balet *Pieśń o ziemi* (złoty medal na Wystawie Światowej, Paryż, 1937, opera *Śmierć Don Juana* (I nagroda, 1962). Otrzymał również nagrodę im. Alfreda Jurzykowskiego (1964).

Był sekretarzem i wiceprezesem *Stowarzyszenia Kompozytorów Polskich* (1936-1939) i wiceprezesem Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej (1937-1939), był współorganizatorem XVII Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej (1939).

Podczas wojny był więziony na Pawiaku (1940).

Po wojnie był wykładowcą kompozycji i prorektorem Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie (1945-1947), opracował muzycznie film *Zakazane piosenki* (1946). Otrzymał nagrodę muzyczną miasta Krakowa,

Po wyjeździe na emigrację, mieszkał i tworzył w Paryżu (1947-1951), był spikerem w radiu francuskim, gdzie prowadził dział kulturalny, później mieszkał w Monachium (1952-1972), prowadził cykl audycji *Muzyka obala granice*, poświęconych sztuce współczesnej w *Radiu Wolna Europa*.

Jest autorem eseju *Konflikt Marsjasza*.

W Polsce przez wiele lat jego twórczość była zakazana. Ponowna prezentacja (*Koncert na altówkę i orkiestrę*) odbyła się dopiero na festiwalu *Warszawska Jesień* (1979).

W 1981 roku otrzymał godność członka honorowego *Związku Kompozytorów Polskich*, *Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej i Towarzystwa Muzycznego im. Karola Szymanowskiego*. Zaproszony do Krakowa (1983) poprowadził *Hymnus pro gratiarum actione*, utwór skomponowany z okazji wyboru papieża Jana Pawła II.

Pełną biografię i analizę twórczości opracowała Zofia Helman w pracy *Roman Palester. Twórca i dzieło* (wyd. *Musica Iagiellonica*).

ACH, TE BABY

Muzyka: Roman Palester, słowa: Jerzy Nel
fokstrot z filmu *Zabawka* (wyk. Eugeniusz Bodo, 1930)

1.

Tylko spojrzeć się w krag,
Tyle pól, tyle łąk,
Na słoneczku się mieni i lśni,
Aż porywa i rwie,
Takie piękne są wsie,
Lecz piękniejsze są bardziej od tych wsi:

Refren:

Kochane baby, ach te baby,
Człek by je łyżkami jadł,
Tęgi chłop, co lekko w rękę łamie sztaby,
Względem baby
Jest tak jak dziecko całkiem słaby.

Baby, ach te baby,
Czym by bez nich był ten świat?
Co tu łąć, co tu kryć,
Spróbuj bez baby żyć,
Gdy ci uda się taka sztuka, toś jest chwat!

2.

Gdy wszystkiego masz dość,
Kiedy bierze cię złość,
A na duszy ci smutno i źle,
Kiedyś chmurny i zły,
Kiedy w oczach masz łzy,
Jedno tylko rozwieje troski twe:

Refren: Kochane baby...

W latach 80. piosenkę wprowadził do swojego repertuaru
Andrzej Zaucha.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

20 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JERZY PETERSBURSKI

(pseudonim **J. Warrens**, za granicą używał imienia **George**, ur. 20 kwietnia 1897 roku, Warszawa, zm. 7 października 1979 roku, Warszawa), kompozytor, dyrygent i pianista, jest legendą polskiej muzyki rozrywkowej. Był synem **Jakuba** i **Pauliny Melodysta**, ciętym bratem kompozytora **Artura Golda**. Gry na fortepianie uczył się już w wieku 4 lat pod opieką matki, która była pianistką. Bracia byli także muzykami: Józef – skrzypkiem, Stanisław – pianistą.

Ukończył Konserwatorium warszawskie w klasie fortepianu pod kierunkiem **Antoniego Sygietyńskiego** i **Aleksandra Michałowskiego** (1916). Debiutował jako akompaniator w teatrzyku **Miraż**. Pierwszą piosenkę (**Wielka Teodora**, sł. **Julian Tuwim**) napisał dla **Marii Strońskiej** z kabaretu **Czarny Kot**. Studiował kompozycję i dyrygenturę w Wiedniu u profesora **Arthura Schnabla**. Tam nieprzeciętny talent młodego kompozytora wysoko ocenił **Emmerich Kalman** (twórca operetek **Księżniczka czardasza** i **Hrabina Marica**), zachęcając go do zajęcia się **łżejszą muzyką**, co przesądziło o jego karierze. W Wiedniu skomponował walc angielskiego **W Grinzingu przy winie**.

W 1920 roku brał udział w wojnie jako żołnierz I Pułku Lotniczego. Po wojnie powrócił do zawodu akompaniatora.

W 1926 roku założył z **Arturem Goldem** jazzowo-taneczną orkiestrę rozrywkową, grał w nocnych klubach i teatrach rewiowych. Współpracował z kabaretami i teatrzykami przedwojennej Warszawy: **Qui pro Quo**, **Perskie Oko**, **Morskie Oko** (słynne **Tango andrusowskie**, sł. **Andrzej Włast**, z finału rewii **Złota defilada**, 1932).

Pisał piosenki dla **Wery Bobrowskiej** (**Już nigdy**, sł. **Andrzej Włast**, 1930), **Stanisławy Nowickiej** (**Tango milonga**, sł. **Andrzej Włast**, 1928), **Hanki Ordonówny** (**Sam mi mówileś**, sł. **Marian Hemar**), **Zuli Pogorzelskiej** (**Ja się boję sama spać**, sł. **Willy**), **Mieczysława Fogga** (**To ostatnia niedziela**, sł. **Zenon Friedwald** – **Fox**), **Tadeusza Olszy** (**Całuj mnie**, sł. **Emanuel Schlechter**), **Ludwika Sempolińskiego** (**Cała przyjemność po mojej stronie**, sł. **Andrzej Włast**).

Piosenka **Tango milonga** (wyk. **Stanisława Nowicka**, **Eugeniusz Bodo**, **Jerzy Roland** i **Ludwik Sempoliński**, rewia **Warszawa w kwiatach**, kabaret **Morskie Oko**, prem. wiosna 1928, pierwsze nagrania płytowe **Stanisława Nowicka**, **Tadeusz Faliszewski**), należy do klasyki gatunku. Melodia stała się międzynarodowym standardem (jako **Oh, Donna Clara** z tekstem wiedeńczyka **Lohnera Bedy**) i zdobyła światową sławę. Śpiewała ją i tańczyła **Pola Negri**, śpiewał ją **Al Jolson** (rewia **Wunderbar** na Broadwayu), nagrał ją brytyjski zespół **New Vaudeville Band** (1967), orkiestra **Mantovaniego**. Wykonywano ją w **Casino de Paris** (francuski tekst **Henri Varna**). Obecnie przeżywa swój renesans, grana w berlińskich lokalach jako modny przebój **salonmuzyk**. Uzyskała nagrodę w Amsterdamie (1954) i tytuł polskiego przeboju XX wieku (1999).

W latach 1930-1932, przebywał w Wiedniu, Davos, Berlinie, Pradze i Paryżu, gdzie powstały utwory: **Anushka**, **Sonia**, **Immer Jung**, **September Romanze**, **Tańczące klawisze**, **Nie ja, nie ty** (z francuskim tekstem **Amour disait follie** śpiewała ją później **Edith Piaf**). Akompaniował **Aleksandrowi Wertyńskiemu**. Występował z orkiestrą **Gold & Petersburski** w warszawskiej **Adrii** (1931-1939), nazywano go **królem tanga**.

Komponował muzykę do filmów: **Uwiedziona** (reż. **Michał Waszyński**, 1931), **Co mój mąż robi w nocy** (reż. **Michał Waszyński**, 1934), **Szczęśliwa trzynastka** (reż. **Marian Czauski**, 1938), **Królowa Przedmieścia** (reż. **Eugeniusz Bodo**, 1938), **Robert i Bertrand** i operetki: **Kochanka z ekranu**, **Kobieta 5212**.

Jako pierwszy polski kompozytor, którego piosenki stały się sławne za granicą, został odznaczony Krzyżem Zasługi przez Prezydenta **Ignacego Mościckiego** (1936).

Po wybuchu wojny znalazł się w Białymstoku (**Teatr Miniatur**), a później w Związku Radzieckim (skomponował m.in. **Niebieską chusteczkę**, sł. **Artur Tur**, spopularyzowaną jako **Sinij płateczek**, sł. rosyjskie **M. Maksimow**), nawiązał kontakt z orkiestrami **Izaaka Dunajewskiego** i **Leonida Utiosowa**.

Jako sierżant I pułku lotniczego, zawędrował z armią generała Andersa do Egiptu. Zilustrował muzycznie film krótkometrażowy **Od Latrum do Gazali** (reż. **Józef Lejtes**, Jerozolima, 1943), prowadził w Kairze cykl audycji radiowych **Polskie Godziny** (1942-1943).

Po wojnie wyjechał do Brazylii (1947), występował w duecie fortepianowym z **Alfredem Schutzem**. 20 lat spędził w Argentynie. Prowadził w Buenos Aires **Teatro El Nacional** (z **Kazimierzem Krukowskim**), pełnił rolę kapelmistrza, wystawił musical **Blue Sky Milonga**, współpracował z **Astorem Piazzollą**. Motyw piosenki **Wszystkie drogi prowadzą do Buenos Aires** (sł. **Mario Batistello**) jest sygnałem radiostacji **El Mundo** (od 1952 roku).

Po śmierci żony, **Marii Minkowskiej** (podczas trzęsienia ziemi, 1967), przeniósł się do Wenezueli (utwór dedykowany żonie **Placzące pianino**). Wrócił do Polski (1968), żeniąc się powtórnie (ze śpiewaczką **Sylwią Klejdysz**). Jego syn, **Jerzy Petersburski (junior)** był prezydentem telewizyjnym.

TANGO MILONGA

Muzyka: **Jerzy Petersburski**, słowa: **Andrzej Włast**
piosenka z repertuaru **Stanisławy Nowickiej**
(rewia *Warszawa w kwiatach*, kabaret *Morskie Oko*, 1928)

1.

Kiedy gitary zadźwięczą
I harmonii śpiew słodko brzmi,
Snuje się nicią pajęczą
Echo wspomnień mych z dawnych dni.

Płynie melodia do ranka,
Serca całując ustami kochanka
I cichną myśli, co dręczą,
Gaśnie w piersi mej płomień krwi.

Refren:

Tango milonga,
Tango mych marzeń i snów,
Niechaj me serce ukołysz!
Tango milonga,
Jak dawniej grajcie mi znów,
Zabijcie tę dręczącą ciszę!

Żegnajcie dawne wspomnienia,
Żegnajcie burze i serc uniesienia,
Czas wszystko odmienia,
Kochanku mój, żegnam cię, bywaj zdrów!
Tango milonga,
Tango mych marzeń i snów,
Niechaj ostatni raz usłyszę.

2.

Tylko w piosence i winie
Prawda życia jest, życia blask,
Szalona noc w Argentynie
Z wolna bierze mnie do swych łask.

Czasem coś w sercu zapłaczę,
Ozwa się dawne obłędne rozpaczę,
Lecz wszystko zgaśnie i minie,
Nim z melodią tą wstanie brzask.

Refren: Tango milonga...

JUŻ NIGDY

Muzyka: **Jerzy Petersburski**, słowa: **Andrzej Włast**
tango z repertuaru **Wery Bobrowskiej**
(1930)

1.

Patrzę na twoją fotografię,
Którą dziś przysłaś mi
I wypowiedzieć nie potrafię
Męki tych ostatnich dni,
Dziś przebolełem już,
Wszystko zapomniałem już,
Wszystko zrozumiałem i wiem.

Już nigdy
Nie usłyszę kochanych twych słów,
Już nigdy
Do mych ust nie przytulę cię znów,
Na zawsze pozostaną dni smutku i mąk,
Nie oplecie pieśczętą mnie w krąg
Biel twoich rąk, już nigdy!

Już nigdy,
Jak okrutnie dwa słowa te brzmią,
Już nigdy
Nie zobaczę twych oczu za mgłą,
Odchodzisz, jakże trudno pogodzić się z tym,
Że nie wrócisz ni nocą, ni dniem,
Myślą i snem, już nigdy!

2.

Czyż można samym żyć wspomnieniem,
Echem zapomnianych burz?
Byłaś mi wszystkim, jesteś cieniem
Tego co umarło już.
Żegnaj, kochana ma
I niezapomniana ma,
Sercem całowana, mój śnie.

Refren: Już nigdy...

?

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

?

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ZULA POGORZELSKA

(właściwie Zofia, ur. w 1898 roku, Eupatoria na Krymie, zm. 10 lutego 1936 roku, Wilno), piosenkarka, tancerka, artystka kabaretowa i aktorka filmowa, była jedną z gwiazd warszawskich kabaretów i teatrzyków rewiowych (obok Hanki Ordonówny, Toli Mankiewiczówny i Miry Zimińskiej).

Kształciła się w gimnazjum w Sewastopolu, brała udział w przedstawieniach amatorskich i śpiewała w chórze kościelnym w Zielonym Gaju (1915-1917).

Po przyjeździe do Warszawy (maj 1919 roku), debiutowała na scenie kabaretu *Qui pro quo* (23 lipca 1919 roku), występowała w teatrze *Bagatela* (1920), w teatrze małych form *Nietoperz*, a następnie w teatrze *Morskie Oko* pod dyrekcją Jerzego Boczkowskiego i Seweryna Majdy.

W teatrze *Qui pro Quo* śpiewała piosenki: *Gdy zobaczysz ciotkę mą* (muz. Rudolf Nelson, 1924), *Panna Mania gra na mandolinie* (muz. K. M. May, sł. polskie Marian Hemar), *O tobie myśleć nie przestanę* (muz. Jerzy Petersburski, sł. Andrzej Włast, rewia *Gwiazdy Warszawy*, 1930), w teatrze *Morskie Oko*: *Czego pan się pcha*, *Niech pan zatańczy ze mną*.

Zdobyła ogromną popularność, dzięki rytmicznym, charakterystycznym i dowcipnym piosenkom, które znała i śpiewała cała Warszawa. Mówiono o niej: *najpiękniejsze nogi Warszawy*. W 1936 roku wprowadziła na warszawskie parkiety *charlestona*.

Po odejściu z teatru *Morskie Oko*, śpiewała w założonym przez siebie konkurencyjnym teatrze *Perskie Oko*: *Czy pani mieszka sama* (muz. Zygmunt Karasiński, sł. Andrzej Włast, duet z Eugeniuszem Bodo, 1925), *Ja się boję sama spać* (muz. Jerzy Petersburski, sł. Andrzej Włast, 1926), *Spotkamy się na Nowym Świecie* (muz. Zygmunt Karasiński i Szymon Kataszek, sł. Andrzej Włast), *Ta mała pila dziś* (muz. Henryk Gold, sł. Andrzej Włast, 1926), *A zresztą, niech pan do mnie zadzwoni* (1926).

Inne popularne przeboje: *Publiczki* (muz. G. Bogomazow, sł. Andrzej Włast), *Ja nie mam co na siebie włożyć* (muz. Jerzy Petersburski & Artur Gold, sł. Andrzej Włast), *Nie namawiaj, bo ulegnę* (muz. Jerzy Petersburski, sł. Andrzej Włast), *Ja się boję utyć*, *Mały Gigolo*.

Występowała w duetach z Eugeniuszem Bodo, Tadeuszem Olszą (*Pod samowarem*, muz. Fanny Gordon, sł. Andrzej Włast) i Ludwikiem Sempolińskim (*Cała przyjemność po mojej stronie*, muz. Jerzy Petersburski, sł. Andrzej Włast). Śpiewała również w operetce (rola *Ganimeda w Pięknej Galatei*).

Występowała w filmach *Niebezpieczny romans* (reż. Michał Waszyński, 1930), *Romeo i Julcia* (z Adolfem Dymszą i Konradem Tomem, 1932), *Sto metrów miłości* (z Adolfem Dymszą), *Ułani, ulani* (z Adolfem Dymszą i Kazimierzem Krukowskim, reż. Konrad Tom i Mieczysław Krawicz), *Dwanaście krzeseł*, *Kocha, lubi, szanuje*.

Była żoną aktora, reżysera i scenarzysty **Konrada Toma Runowieckiego**.

Zmarła nagle, u szczytu swej kariery, w wieku zaledwie 38 lat, na skutek bliżej nieokreślonej choroby kręgosłupa. Zmarła w wileńskim sanatorium dr Rosego.

JA NIE MAM CO NA SIEBIE WŁOŻYĆ

Muzyka: Jerzy Petersburski i Artur Gold
słowa: Willy (Andrzej Włast)

1.

Antolka ma szesnaście latek,
Ale robi damę,
Zamęcza co dzień mamę,
Ze ma na sukni plamę.
Gdy raz na tańczący wieczór
miała iść Antolka,
To do kuzyna Bolka
Mówiła, płacząc tak:

Refren:

Ja nie mam co na siebie włożyć,
Choć mama mnie kokietka zwie,
No, spróbuj mą szafę otworzyć,
To brudne, a tamto się rwie!
Ja nie mam co na siebie włożyć,
Popatrz, to po ciotce suknie dwie.
Ma Zosia przy pantoflach szpic,
Ja nie mam nic! Ja nie mam nic!

2.

Antolka ma dwadzieścia lat
I męża bogatego,
Przy boku Stacha swego,
Rozkosznie dni jej bieżą.
Ma pełne szafy sukien
I koszulek nawał,
Lecz kiedy jest karnawał,
Na męża wpada zła:

Refren:

Ja nie mam co na siebie włożyć,
To skandal! Niesłychany krach!
No, spróbuj mą szafę otworzyć,
Sto sukien, a każda jak łach!
Ja nie mam co na siebie włożyć,
I wyglądam jak na wróble strach!
Kto winien, że wylewam łzy?
Ach, tylko ty! Ach, tylko ty!

JA SIĘ BOJĘ SAMĄ SPAĆ

Muzyka: **Jerzy Petersburski**
słowa: **Willy (Andrzej Włast)**

1.

Mówią o mnie: słodka,
Kokietka i pieszczotka,
Mam w życiu wielkie wzięcie,
Każdy do mnie łąnie.
Lecz mam jedną wadę,
Że kiedy spać się kładę,
Okropnie jakiś strach nawiedza mnie.

Refren:

Ja się boję sama spać, nie wiem dlaczego,
Ja się boję sama spać, no, cóż w tym złego?
Choć mam pokój i łóżeczko własne, w nim poduszek moc,
Gdy jestem sama, to nie zasnę przez calutką noc.

Ja się boję sama spać, bo strasznie ciemno!
Ja się boję sama spać! Któż zaśnie ze mną?
Ach, może pan aniołem będzie stróżem u mych drzwi?
Ja się boję sama spać, dopomóż mi!

2.

Brom co wieczór biorę
I cztery wódki spore,
Przed spaniem piję,
Może sen nadejdzie już...
Czytam Kraszewskiego
I kilka mów Grabskiego,
Próbuje spać, nie mogę ani rusz ...

Refren: Ja się boję sama spać...

3.

Jeśli pan nie chrapie,
Mam miejsce na kanapie,
Chcę małą próbę z tobą
Zrobić kilkakrotnie!
Czy przez sen pan gada?
No, niech pan odpowiada!
Jeżeli śpisz spokojnie, do mnie chodź!

Refren: Ja się boję sama spać...

TA MAŁA PIŁA DZIŚ

Muzyka: **Henryk Gold**, słowa: **Willy (Andrzej Włast)**

1.

Nie wiem jak to było, ale czuję, że
Świat kręci się wokół
I tak mi jest wesoło.
Chcę do domu wrócić, a tu tłum się drze:
To skandal! Ona się na nogach trzyma źle.
Gdzie nocy tej się zjawię,
Wszędzie prawie
Słyszę słowa te:

Refren:

Ta mała piła dziś
I jest wstawiona,
Kto nie chce wierzyć mi,
Niech się przekona!
Rozkoszny szmerek
W pijanej główce ma,
Więc jak cukierek,
Usteczka słodkie wszystkim da.

Ta mała piła dziś i jest wstawiona,
Jest taka senna, ach, rozanielona.
Czy ją rozpałił żar?
Kto jej stał puder z lic?
Ta mała piła dziś i nie wie nic!

2.

Już pamiętam teraz, bo to było tak:
Urządzał Jurek „bibkę”,
Zaprosił mnie na rybkę.
Ja Stasiowi całe wino wprost na frak,
Lecz dalej zapomniałam co i gdzie i jak.
A potem Jaś najśłodszy
Plół trzy po trzy
Na miłości znak.

Refren: Ta mała piła dziś...

3.

Śmieszny jest ogromnie ten nasz cały świat,
Ma człowiek cztery głowy
I piętą do połowy,
A w ogóle człowiek to jest dziwny gad,
Co nagle, tu na ziemię, gdzieś z obłoków spadł.
Wy memu sercu bliscy,
Nućcie wszyscy
Ze mną za pan brat.

Refren: Ta mała piła dziś...

BARAN

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

26 marca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

EMANUEL SCHLECHTER

(*Eman*, ur. 26 marca 1906 roku, Lwów, zginął w czasie likwidacji lwowskiego getta w 1943 roku), był autorem scenariuszy filmowych: *Antek policmajster* i *Parada rezerwistów* (1934), *Będzie lepiej* i *Jadzia* (1936), *Piętro wyżej* i *Trójka hultajska* (1937), *Królowa przedmieścia*, *Strachy* i *Szczęśliwa trzynastka* (1938), *Ja tu rządzę* i *Włóczęgi* (1939).

Zasłynął jako autor tekstów piosenek filmowych: tytułowa z filmu *Każdemu wolno kochać* (muz. Zygmunt Karasiński i Szymon Kataszek, 1933), *Ja już nie mogę, ja muszę spać*, *Cztery nogi*, *Odrobinę szczęścia w miłości*, (wyk. Tola Mankiewiczówna) i *Spójrz signora* (*Co mój mąż robi w nocy*), *O'key* (*Czy Lucyna to dziewczyna*), *Cóż bez miłości wart jest świat* i *Oj diridi* (wyk. Adolf Dymśa *Dodek*, *Antek policmajster*), *A u mnie siup* (*Dodek na froncie*), *Mój świat zaczął się dziś*, *Takie coś* i *To nie ty* (wyk. Tadeusz Olsza, *Jaśnie pan szofer*), *Umówiłem się z nią na dziewiątą* i *Sex appeal* (wyk. Eugeniusz Bodo, *Piętro wyżej*), *Czy tutaj mieszka panna Agnieszka* i walczyk pijacki *Najlepiej w głowie mieć szum* (*Trójka hultajska*), walc *Młodym być i więcej nic* (wyk. Lucyna Messal, *Szczęśliwa trzynastka*), fokstrot *Zakochany złodziej* (*Robert i Bertrand*), piosenki z filmu *Królowa Przedmieścia* (1938), *Coś zrobiła z sercem mym* (*Włóczęgi*).

Napisał dialogi do filmów: *Co mój mąż robi w nocy* (1934), *Kochaj tylko mnie* (1935), *Amerykańska awantura* (1936), *Robert i Bertrand* i *Serce matki* (1938).

Inne znane teksty piosenek: *Kocha, lubi, szanuje*, (muz. Henryk Wars), *Ja mam czas, ja poczekam* (muz. Mieczysław Mierzejewski, 1935), walc angielski *Nie raz nie dwa nie trzy* (wyk. Albert Harris), tango *Szkoda lata* (wyk. Andrzej Bogucki, 1937, obie muz. Adam Lewandowski), piosenki *Stefci Górskiej* (*Bez przesady*, muz. Zygmunt Wiehler) i *Zofii Terne* (*Taka mała*, muz. Henryk Wars), a także libretto komedii muzycznej *Kot w worku*

Piosenkami bijącymi wszelkie rekordy popularności były piosenki lwowskie: *Ta co pan buja* (muz. Juliusz Gabel), *Moja gitara* (*Rozśpiewany Lwów*, muz. Wiktor Tychowski i Eugeniusz Landowski, 1939) oraz filmowe piosenki pary lwowskich batiarów, *Szczepcia* (wyk. Kazimierz Wajda, 1905-1955) i *Tońcia* (Henryk Vogelfanger, ur. 4 października 1902 roku, zm. 6 października 1990 roku) z *Wesołej Lwowskiej Fali* (popularnej audycji Radia Lwów, nadawanej od 16 lipca 1933 roku do 1939 roku): *My dwaj – obacwaj* (z filmu *Będzie lepiej*, reż. Michał Waszyński, 1936), *Dobranoc, oczka zmrzuż* i *Tylko we Lwowie* (z filmu *Włóczęgi*, 1939, muz. Henryk Wars).

Film *Serce batiara*, do którego Emanuel Schlechter napisał tytułową piosenkę (muz. Henryk Wars, 1939) nie zdążył wejść na ekrany i w czasie wojny zaginął.

TYLKO WE LWOWIE

Muzyka: Henryk Wars, słowa: Emanuel Schlechter
piosenka *Szczepcia* i *Tońcia* z filmu *Włóczęgi* (1939)

Niech inni sy jadą, dzie mogą dzie chcą,
Do Widnia, Paryża, Londynu,
A ja si zy Lwowa ni ruszym za próg!
Ta mamciu, ta skarż mnie Bóg!

Bo gdzie jeszcze ludziom tak dobrze, jak tu?
Tylko we Lwowie!
Gdzie pieśnią cię budzą i tulą do snu?
Tylko we Lwowie!
Czy bogacz, czy dziad jest tam za pan brat
I każdy ma uśmiech na twarzy!
A panny to ma słodziudkie ten gród,
Jak sok, czekolada i miód!

Więc gdybym miał kiedyś urodzić się znów,
Tylko we Lwowie!
Bo ni ma gadania i co chcesz, to mów,
Ni ma jak Lwów!

Możliwe, że więcej ładniejszych jest miast,
Lecz Lwów jest jedyny na świecie!
I z niego wyjechać, ta gdzież ja bym mógł!
Ta mamciu, ta skarż mnie Bóg!

Bo gdzie jeszcze ludziom....

DOBRANOC, OCZKA ZMRUŻ

Muzyka: Henryk Wars, słowa: Emanuel Schlechter
kołysanka *Tońcia* z filmu *Włóczęgi* (1939)

Brama już zamknięta, lilu lilu la,
Kwiatki śpio i ptaszki śpio i koty śpio i psy,
Zamknij wienc oczenta, lilu lilu la,
Wszystki śpio, wienc usnij takży ty!

Jak zarobim dwieści złotych,
To zbudujm dom wśród wzgórz.
Bedziesz spała jak królowna
Na łóžeczku z białych róż,
Dubranoc oczka zmrzuż.
Kołu domu bedzi ogród,
W nim słowików cały rój;
I bydziemy ci śpiwali
Aż du rana, aż du zórz,
Dubranoc oczka zmrzuż.

Potym pójdym du sklipiku,
Kupim masłu syr i mniód,
Kulikoski chlib i mliku,
Zebyś miała, jak obudzisz si,
Jidzenia, picia w bród.
Jak zarobim dwieści złotych,
To zruybimy wielki bał;
Bedzi muzyka i tańcy i zabawa bedzi...Już!
Dubranoc oczka zmrzuż!!

MY DWAJ – OBACWAJ

Muzyka: **Henryk Wars**, słowa : **Emanuel Schlechter**
piosenka Szczepcia i Tońcia z filmu *Będzie lepiej* (1936)

- Popamiętaj ty sy, Tońku!
- Powiedz, Szczepciu, powiedz co ?
- To si Tobie przyda
Bo pamiętaj ży ni bida
Ali piniundz to niszczeńsi! O!

Kto ma forsy temu zdaji si,
Temu zdaje si, że on król...
Żyji, piji i przedstawia sy,
Że kuźdyn przed nim: nul!
A gdy nagli forsa skończy si,
Zara kończy si cały bal!
Stęka, kwęka i zostaje mu
Po tyj forsi – żal ...

A my dwa – obacwaj
Ni mamy nic i mamy raj!
Nam nic ni robi zło,
Bo trać, jak ni masz co?

Jak jest zima to martwimy si,
A cieszymy si, jak jest maj
I bez świat hulamy sobi tak,
Razym obacwaj!

- Popamiętaj ty sy, Tońku!
- Powiedz, Szczepciu, powiedz co ?
- Że kulega, braci,
najwięcy w życiu znaczy,
Nawyt wiency niż milionów sto!

Kto ma forsy, ten kolegi ma,
Przyjacieli ma, wszystko ma!
Jest kuchany, żyju, piju z nim,
Dzie się tylko da!
A gdy nagli forsa skończy si,
Wtedy wisza si na nim psy!
Nikt gu nie zna, nikt nie kocha go...
To nie to, co my !

A my dwa – obacwaj
Ni mamy nic i mamy raj!
My dwa, o ho – ho!
To tak jak innych sto!

Jak jest zima to martwimy si,
A cieszymy si jak jest maj...
Ali zawsze, wszendzi, ty i ja
Razym obacwaj!

SERCE BATIARA

Muzyka: **Henryk Wars**
słowa: **Emanuel Schlechter**
piosenka z filmu *Serce Batiara* (1939)

Za rogatkami chodzą batiary
Ni mają na miszkani, na wikt...
Ali śpiwają,
Ni narzekają,
Bo mają serca jak nikt!

Za rogatkami chodzą dziewczęta:
Suknie w perkalu, usta jak mak...
Nie chcą paniczów,
Na nic nie liczą
Ino śpiwają se tak:

Mówcie, co chcecie,
Nie ma na świecie
Joj! Jak serce batiara!
Proste otwarte,
Najwięcej warte
Joj! Jest serce batiara!

Zrobisz mu krzywdę,
To wtedy się strzeż!
A zrobisz mu dobrze
To on tobie też!
Sto razy więcej jak ty!

Mówcie, co chcecie,
Nie ma na świecie
Joj! Jak serce batiara!
Batiar - jak trza
To życie swe da,
Bo takie serce on ma!

MOJA GITARA (ROZŚPIEWANY LWÓW)

Muzyka: **Wiktor Tychowski i Eugeniusz Landowski**, słowa: **Emanuel Schlechter** (1939)

Mam gitarę kupioną we Lwowie,
Mam ją chyba z dwadzieścia parę lat,
Urodziła się na Łyczakowie
U stolarza, który przy niej
Lubił śpiewać swej dziewczynie.

Z tą gitarą wędruję po świecie,
Po dancinach co nocy na niej gram,
Ale gdy jesteśmy sami,
Wtedy najcudowniej brzmi,
Gdy o Lwowie rzecnym głosem śpiewa mi:

Przyjacielu, co chcesz to mów,
Nie ma jak rozśpiewany Lwów!
Tam, gdy batiar sztajerka gra,
To nawet stare domy tańczą,
Oj di-ra-di-ra.

Szkoda gadać i szkoda słów,
Nie ma nie ma, jak miasto Lwów!
Nie ma jak to: *ta joj, ta idź!*
Ta chcesz szczęśliwym być:
To jedź do Lwowa!

Ta gitara, choć tylko jest z drzewa,
Ale serce i duszę ludzką ma,
Kiedy tuli się do mnie, śpiewa,
To aż z oczu łzy wyciska,
Taka mi jest wtedy bliska.

I lecimy myślami do Lwowa,
Przebiegamy ulice wzdłuż i wszerz
I stajemy aż na Rynku,
Gdzie kamienny stoi lew
Zasłuchany w mój i mej gitary śpiew:
Przyjacielu, co chcesz to mów...

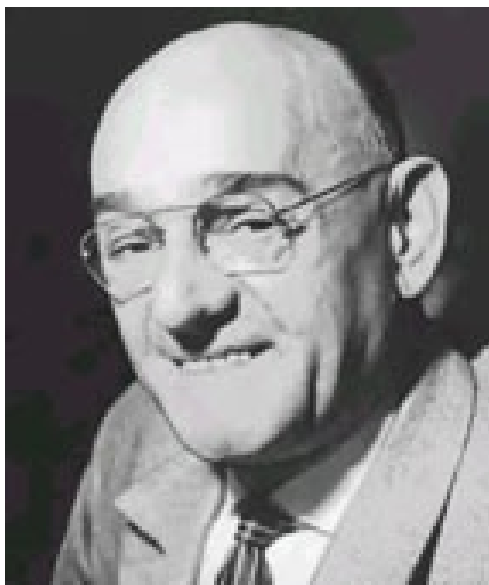

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

18 sierpnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

LUDWIK SEMPOLIŃSKI

(pseudonim **Bohdan Kierski**, ur. 18 sierpnia 1899 roku, Warszawa, zm. 17 kwietnia 1981 roku, Warszawa) był jednym z najwybitniejszych aktorów rewiewych i kabaretowych, mistrzem piosenki i monologu (*wodzirej podkaszanej muzy* - jak sam mówił o sobie).

Studiował w Wyższej Szkole Handlowej, ale jej nie ukończył, wybierając karierę estradową. Debiutował w kabarecie *Sfinks* (polska wersja *Światlików Linckego*, 7 lipca 1918 roku), występował w warszawskich kabaretach rewiewych *Ali Baba*, *Cyrulik Warszawski*, *Morskie Oko*, *Wielka rewia*. Po mistrzowsku odtwarzał zabawne postaci typów i typków z epoki *fin-de-siecle* (Casanova, cyklista, wodzirej).

Zdał egzamin reżyserski (1923), był kierownikiem artystycznym kinoteatru *Hollywood* w Warszawie (1932-1933) i dyrektorem kabaretu *Nowy Momus* (1934).

Wylansował piosenki: *Tomasz, skąd ty to masz?* (muz. Zygmunt Wiehler, sł. Aleksander Orlan, rewia *Idzie wiosna*, teatr *Wesoły wieczór*, 1931), *Spotkamy się na Nowym Świecie* (muz. Zygmunt Karasiński, Szymon Kataszek, sł. Andrzej Włast), *Tango andrusowskie* (muz. Jerzy Petersburski, sł. Andrzej Włast, duet z Janiną Sokolowską, rewia *Złota defilada* (teatr *Morskie Oko*, 1932), *U cioci Pelagi* (muz. Leon Boruński, sł. Jerzy Jurandot, kabaret *Femina*, 1934), *Słomiany wdowiec* (polska wersja austriackiego marsza *Wien bleibt Wien*, muz. J. Schrammel), fokstroty *Alibaba* i *Filipina*, *Blondyneczki*, *Cała Warszawa*, *Chłopiec czy dziewczynka*, *Dzidzia*, *Ostatni posłaniec*, *Warszawa 1900*, *Zmiana warty*.

Był w Polsce pierwszym wykonawcą i popularyzatorem *charlestona*.

Występował w filmach: *Jasnie pan szofer* (reż. Michał Waszyński, 1935), *Piętro wyżej* (reż. Leon Trystan, 1937), *Sportowiec mimo woli* i *Ja tu rządę* (reż. Mieczysław Krawicz, 1939), *Skarb* (reż. Leon Buczkowski, 1949), *Irena do domu* (reż. Jan Fethke, 1953), radiu i telewizji.

W maju 1939 roku, w rewii *Orzeł czy Rzeszka* w teatrze *Ali Baba*, sparodiował Hitlera w piosence *Ten wąsik, ach ten wąsik* (sł. Marian Hemar na melodię chaplinowskiej *Titiny*).

Po wojnie założył w Wilnie *Teatr Letni*, grał w teatrach muzycznych Łodzi (rola Teofila w *Glupim Jakubie Tadeusza Rittnera*, Teatr Kameralny Domu Żołnierza, 1946), Krakowa (teatrzyk *Siedem kotów*), Warszawy i Gdańska (słynna rola Mazurkiewicza w wodewilu *Żołnierz Królowej Madagaskaru*, muz. Tadeusz Sygietyński, libretto Julian Tuwim, wg farsy Stanisława Dobrzańskiego, teatr *Wybrzeże*, 1949 i rola Fikalskiego w *Domu Otwartym* Michała Baluckiego).

W 1948 roku założył teatr *Duby Smalone* (z Mirą Zimińską i Tadeuszem Sygietyńskim). Za namową rektora Aleksandra Zelwerowicza, został profesorem Wydziału Estrady Wyższej Szkoły Teatralnej w Warszawie (od 1953 roku), gdzie wykładał interpretację piosenki.

Był nauczycielem Adrianny Godlewskiej, Barbary Rylskiej, Mariana Jonkajtysa, Bogdana Łazuki i Jerzego Polomskiego.

Pod koniec życia występował w warszawskim Teatrze *Syrena* (ostatnia premiera *Warto być wpadł Grońskiego* i *Marianowicza*, 1980).

Jest autorem książek: *Wielcy artyści małych scen* (1968) i *Druga połowa życia* (wyd. 1985).

Ludwik Perski zrealizował film dokumentalny o Ludwiku Sempolińskim *Pan Profesor* (1959).

TOMASZ, SKĄD TY TO MASZ?

Muzyka: Zygmunt Wiehler, sł. Aleksander Orlan, popisowy numer Ludwika Sempolińskiego (rewia *Idzie wiosna*, 1931)

1.

Tak stoję tu przed wami
I o ścianę walę czołem,
Bo nie wiem sam
I nie wie nikt
Skąd się w ogóle wzięłem.
W Warszawie, w Warszawie,
Gdzie tylko się pojawiaę,
Od razu,
Z rozkazu
Wołają wszyscy tak:

Refren:

Tomasz, ach, Tomasz,
Ach, powiedz, skąd ty to masz?
I skąd u ciebie taki wdzięk?
Apollo by z zazdrości pękł!
Tomasz, ach, Tomasz,
Kochanek pewnie sto masz,
Od kogo masz ten słodki głos,
Te oczy oraz nos?

Tomasz, ach, Tomasz,
Ty wszystko *comme il faut* masz,
Choć mężczyzn mamy tutaj huk,
Ty jeden jesteś *biały kruk*!
Tomasz, ach, Tomasz,
Ach powiedz, skąd ty to masz?
Tomasz, to co masz,
Ma tylko młody bóg!

2.

W miłości jestem, że tak powiem,
Jak turecki basza.
Mężatki, panny, słaba pleć,
To wszystko dobra nasza.
Kobiety, kobiety,
To słabość ma, niestety,
Blondynki,
Szatynki,
Kochają wszystkie mnie.

Refren: Tomasz, ach, Tomasz...

3.

W Londynie, w Konstancinie,
W Ciechocinie i Berlinie,
W Messynie, Karolinie,
Kartaginie
Tomasz słynie.
I w Rzymie i w Limie
To jedno tylko imię,
Murzyni i inni
Śpiewają wszędzie to:

Refren: Tomasz, ach, Tomasz...

4.

Nie jestem egoistą,
Więc zeszłego roku w lecie,
Uległem i i oddałem się
W małżeńskim *tet-a-tecie*.
Gdy żona ujrzała
Poemat mego ciała,
Jak stała,
Zemdląła,
Ze śmiechu krztusząc się.

Refren:

Tomasz, ach, Tomasz,
Ach, powiedz, gdzie ty to masz?
Gdzie podział się twój cały wdzięk?
Apollo by ze śmiechu pękł.
Tomasz, ach Tomasz,
Jak nazwać mam to co masz.
Powiedz mi, w kogoś wrodził się,
Bo w ojca chyba nie.

Tomasz, ach, Tomasz,
Ty wszystko *comme il faut* masz.
Choć mężczyzn znałam cały huk,
Myślałam, żeś ty *biały kruk*!
Tomasz, ach Tomasz,
Ach, powiedz, gdzie ty to masz?
Tomasz, to co masz,
Powinien mieć twój wróg.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

1 marca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

LUDWIK STARSKI

(wł. Kaluszyner, ur. 1 marca 1903 roku, Warszawa, zm. 29 lutego 1984 roku, Warszawa), pisarz, satyryk i scenarzysta filmowy, był autorem tekstów wielu popularnych piosenek.

Przed wojną był autorem scenariuszy do filmów: *Pieśniarz Warszawy* (1934), *Jadzia i Będzie lepiej* (1936), *Piętro wyżej* (1937), *Paweł i Gawel*, *Szczęśliwa trzynastka* i *Zapomniana melodia* (1938), *Ja tu rządzę, O czym się nie mówi* (1939).

Najbardziej znane piosenki okresu międzywojennego: *Ach, jak przyjemnie* z filmu *Zapomniana melodia*, *Moja królewna*, *Tylko z tobą i dla ciebie*, *Zimny drań* z filmu *Pieśniarz Warszawy* (współautor Jerzy Nel, wyk. Eugeniusz Bodo, wszystkie muz. Henryk Wars), *Młodym być* z filmu *Szczęśliwa trzynastka*, (muz. Jerzy Petersburski, współautor Emanuel Schlechter, wyk. Lucyna Messal), *Odpukaj pan*, *Zakochany złodziej* z filmu *Robert i Bertrand* (muz. Henryk Wars, wyk. Adam Aston), *W małym kinie* (muz. Władysław Szpilman) z rep. Mieczysława Fogga.

Po wojnie napisał scenariusze do filmów: *W chłopskie ręce* (1946), *Zakazane piosenki* (reż. Leonard Buczkowski, opr. muz. Roman Palester, prem. 8 stycznia 1947 roku), *Skarb*, *Ulica graniczna* (1948), *Pierwszy start* (1950, honorowe wyróżnienie, festiwal filmowy Karlove Vary, 1951), *Przygoda na Mariensztacie*, reż. Leonard Buczkowski, prem. 25 stycznia 1954 roku), *Nikodem Dyżma* (wg Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, piosenka *Rumba nocą*, muz. Jerzy Harald, 1956), *Klub kawalerów* (1962), *Mocne uderzenie* (1967), *Halo, Szpicbródka, czyli ostatni występ kasiarza* (1978).

Był kierownikiem zespołu filmowego *Iluzjon*.

Do najpopularniejszych piosenek okresu powojennego należą: *Cyraneczka*, *Jak przygoda to tylko w Warszawie* i *To idzie młodość* (z filmu *Przygoda na Mariensztacie*, wszystkie muz. Tadeusz Sygietyński, 1953), *Czy tak, czy nie* (muz. Władysław Szpilman, wyk. Marta Mirska), *Jak tu spać w majową noc* (muz. Marek Sart), *Karuzela* z filmu *Irena do domu* (muz. Witold Krzemiński, wyk. Maria Koterbska), *Straciłam swe serce* (muz. Władysław Szpilman, wyk. Irena Santor), tytułowa piosenka z filmu *Halo, Szpicbródka* (muz. Adam Skorupka), *Walczyk na cztery ręce* (muz. H. Kaszczyc, III nagroda na I MFP, Sopot, 1961), *Warszawa ja i ty* (muz. Jerzy Harald).

Synem Ludwika Starskiego jest scenograf Alan Starski (ur. w 1943 roku, *Oskar* za scenografię do filmu *Lista Schindlera*, 1993, reż. Steven Spielberg, film *Pianista*, reż. Roman Polański, 2002).

ACH, JAK PRZYJEMNIE

Muzyka: Henryk Wars, słowa: Ludwik Starski
piosenka z filmu *Zapomniana melodia*
(wyk. Helena Grossówna i Aleksander Żabczyński, 1938)

Jak można się nudzić,
Jak można marudzić,
Że świat jest smutny, że jest źle,
Nie rozumiem, nie.

Jak można? Faktycznie
Na świecie jest ślicznie,
Niech ten co gdera, przyjdzie tu,
A ja powiem mu tak:

Ach, jak przyjemnie kołysać się wśród fal,
Gdy szumi, szumi woda i płynie sobie w dal.
Ach, jak przyjemnie radosny płynie śpiew,
Że szumi, szumi woda i młoda szumi krew.

I tak uroczko, tak ochoczo serca biją w takt,
Gdy jest pogoda, szumi woda,
Tak nam mało brak do szczęścia...

Ach, jak przyjemnie...

ACH, ŚPIJ, KOCHANIE

Muzyka: Henryk Wars, słowa: Ludwik Starski
piosenka z filmu *Paweł i Gawel* (1938)

W górze tyle gwiazd,
W dole tyle miast,
Gwiazdy miastom dają znać,
Że dzieci muszą spać.

Ach, śpij, kochanie,
Jeśli gwiazdki z nieba chcesz, dostaniesz.
Czego pragniesz, daj mi znać,
Ja ci wszystko mogę dać,
Więc dlaczego nie chcesz spać?

Ach, śpij, bo nocą,
Kiedy gwiazdy się na niebie złocą,
Wszystkie dzieci, nawet złe,
Pogrążone są we śnie,
A ty jedna tylko nie.

A – a – a, a – a – a, były sobie kotki dwa,
A – a – a, kotki dwa, szarobure, szarobure obydwaj.

Ach, śpij, bo właśnie
Księżyc ziewa i za chwilę zaśnie,
A gdy rano przyjdzie świt,
Księżycowi będzie wstyd,
Że on zasnął a nie ty.

STRZELEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

6 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JERZY LAWINA ŚWIĘTOCHOWSKI

(ur. 6 grudnia 1906 roku, Warszawa, zm. 20 sierpnia 1946 roku, Bydgoszcz) autor tekstów, kompozytor i piosenkarz, ukończył Państwowe Konserwatorium Muzyczne w Warszawie. Podczas wojny studiował również u **Artura Malawskiego**.

Debiutował operetką *Rajski ptak* (premiera Teatr Lutnia, Wilno, później Teatr im. Słowackiego w Krakowie, reż. **Juliusz Osterwa**), współpracował z *Rewią Wileńską* (programy *Złote Wilno*, *Czego pan chce*, 1929-1931).

Skomponował operetki: *Na fali eteru* (wg komedii **Paula Leone'a**, 1938) i *Panna wodna* (libretto: **Walery Jastrzębiec-Rudnicki** i **Józef Słotwiński** na podstawie scenariusza **Juliana Krzewińskiego** i **Karola Bendy** wg pomysłu **Juliana Ginsberta**, prapremiera 2 sierpnia 1939 roku, teatr *8.15*, Warszawa) i operetkę o tematyce morskiej *Hel*.

Z operetki *Panna Wodna* pochodzą: serenada **Andrzeja** (sł. **Ola Obarska**) i tango *Morze*, znany duet **Mary i Andrzeja** z I aktu.

Podczas wojny utworzył *Duet Cyni-ków* (z aktorem **Zygmunt Rębkowski**) występujący w kawiarniach *Cyganeria* i *Cafe Bodo* w Warszawie.

Był porucznikiem, ochotniczo służył w I Armii Wojska Polskiego (1944). Został odznaczony krzyżem *Virtuti Militari*.

Skomponował piosenkę *Rozdaję zwycięzcom kwiaty* (sł. **Aleksander Antoniewicz**), wykonaną przez **Ołę Obarską** na *Koncertach Zwycięstwa* (9 maja 1945 roku).

Po wojnie krótko współpracował z teatrami w Lublinie i Bydgoszczy (ostatnia ilustracja muzyczna do *Klubu kawalerów* **Michała Bałuckiego**).

MORZE

Muzyka i słowa: **Jerzy Lawina Świętochowski**, duet **Mary i Andrzeja** z I aktu operetki *Panna wodna* (1939)

1.

Czasami w życiu coś się wydarzy,
Dłoń rozpalona drży,
Serce wyrusza w krainę marzeń,
Cudowne roi sny.

Najlepiej w takich chwilach
Nad brzegiem morza iść,
Niechaj z falami biegnie zmęczona myśl.

Refren:

Morze -
Szumiące, kołyszące szumem fal,
Cudne jak bajka, w blasku wieczornej zorzy.

Morze -
Ty budzisz w sercu jakiś dziwny żal,
Gdy mgły na falach się położą,
Gdy wiatr obudzi cię zuchwały,
Tyś jest w swym gniewie rozszalałe, wspaniałe.

Morze -
Ojczyzną twoją niezmierzona dal,
A twoją pieśnią cicha melodia fal.

2.

Czy wielki smutek, czy wielkie szczęście,
Ono zrozumie mnie.
Wszystko zapomnę w jego objęciach
Niby w cudownym śnie.

I czy to ból rozstania,
Czy też miłości cud,
Wszystko nieważne nad brzegiem wielkich wód.

Refren: Morze...

Po wojnie tę piosenkę wprowadzili do swego repertuaru i nagrali na płyty: **Zbigniew Rawicz** (1948), **Barbara Muszyńska**, **Irena Santor**, **Zbigniew Macias**.

WŁADYSŁAW SZLENGEL

(ur. w 1911 roku, Łódź, zginął w getcie warszawskim w kwietniu 1943 roku), poeta, dziennikarz i aktor kabaretowy, studiował na Uniwersytecie Warszawskim. Pisał wiersze satyryczno-rozrywkowe i teksty okazjonalne. Swoje utwory publikował w *Szpilkach*.

Jest autorem tekstów piosenek: *Chodź na piwko*, *Dziewczyna z Podwala* (z Morycem Gebajem), *Jadziem panie Zielonka* (z Józefem Lipskim), *Panna Andzia ma wychodne*, *Wojskowy z wąsikami* (wszystkie muz. Bolesław Mucman), *Augusta* (muz. Wiktor Krupiński), *Jak zabawa to zabawa* (współautor Jerzy Ryba Jerry, muz. Adam Lewandowski), *Kołysanka japońska* (muz. Jan Markowski, wyk. Chór Juranda), tango *Zaplakane oczy* (muz. J. Wilner). Pisał polskie teksty foxtrotów rosyjskich: *Śmiej się Griszka*, *Tańcz Maszka* (obie muz. O. Strock), tanga *Noc argentyńska* (muz. G. Manno) i piosenek filmowych: *Wróć do mnie moja mała* z filmu *Vievere* (muz. Bixio), tytułowe tango z filmu *Notturmo* (współautor Józef Lipski, muz. H. O. Borgman).

Brał udział w kampanii wrześniowej. Ostatnie lata życia spędził w warszawskim getcie, gdzie stał się najpopularniejszym poetą polsko-języcznym. Występował w *Cafe Sztuka* na Lesznie, gdzie współtworzył *Żywy dziennik*. Pisał wiersze opisujące tragiczne życie i bunt społeczności żydowskiej podczas okupacji (*Klucz u stróża*).

Był, jak sam to określał, *kronikarzem tonących*, rejestratorem zagłady miasta i narodu, pisał o wywózkach, śmierci Janusza Korczaka.

Najważniejsze utwory z tego okresu: *Co czytałem umarłym*, poemat *Kontratak* (styczeń 1943 roku) i *Obrachunek z Bogiem* (odnaleziony w Izraelu dopiero w 1984 roku). Dla Wiery Gran napisał tekst *Jej pierwszy bal*, zainspirowany filmem *Un carnet de bal* Juliana Duriviera (muz. Władysław Szpilman na motywach walcu *To dawny mój znajomy* z opery *Casanova* Ludomira Różyckiego). Utwór udało się odtworzyć i nagrać w 1948 roku.

PANNA ANDZIA MA WYCHODNE

Muzyka: Bolesław Mucman
słowa: Władysław Szlengel (1936)

1.

Proszę państwa, raz na tydzień święto bywa,
Panna Andzia jest szczęśliwa,
Już od rana się pudruje i się krząta,
Już nie sprząta dziś!

Ma na kapeluszu piórko,
Całe o tym wie podwórko,
Przez łufciki wyglądają,
Śpiewają z nią wraz:

Refren:

Dziś panna Andzia ma wychodne,
Dziś jest sama wielka dama,
Dziś ma jak pani piórko modne,
Dziś na Chłodnej będzie bal!

I przyszedł Józio i przyniósł pączki,
Całuje rączki, całuje rączki.
Wiadomo damy bywają głodne,
Chcesz zdobyć serce, z pączkiem wal!

Więc dziś rozrywki różne godne,
No i czysta, oczywista.
Dziś panna Andzia ma wychodne,
Dziś na Chłodnej wielki bal!

2.

Proszę państwa, Feluś to nie żaden pętaś,
Hipek Wariat przy nim – miętaś!
Często w żółtych butach bywa i w smokingu
Na dancingu z nią.

Andzi pani aż zemdląła,
Kiedy w *Adrii* ją spotkała,
Zezowała na nią wściekła,
Ta rzekła: *pardon!*

Refren: Dziś panna Andzia ma wychodne...

STRZELEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

5 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

WŁADYSŁAW SZPILMAN

(pseudonim **Al. Legro**, ur. 5 grudnia 1911 roku, Sosnowiec, zm. 6 lipca 2000 roku, Warszawa), pianista i kompozytor, pochodził z rodziny muzyków (ojciec Samuel był skrzypkiem, matka Edwarda pianistką). Kształcił się w Wyższej Szkole Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie u profesora **Aleksandra Michałowskiego** (1851-1938), uznawanego za jednego z najwybitniejszych pedagogów i wirtuozów fortepianu (obok **Ignacego Paderewskiego**) i **Józefa Śmidowicza**, uczniów **Franciszka Liszta**. Odbił studia muzyczne w Wiedniu (*Akademie für Music*) pod kierunkiem **Leonida Kreuzera** i **Artura Schnabla**, ukończył Akademię Muzyczną w Berlinie (u **Franza Schreckera**).

Komponował muzykę poważną (*Koncert na skrzypce*, suita na fortepian *Życie maszyn*, liczne utwory na fortepian i orkiestrę), teatralną i filmową, dużo koncertował.

Nazywano go *człowiekiem, w którym mieszka muzyka*.

Skomponował piosenki: *Jeśli kochasz się w dziewczynie*, *Nie ma szczęścia bez miłości* z filmu *Wrzos* (słowa pod pseudonimem **Henryk Herold** napisał brat kompozytora, 1937, wyk. **Hanka Brzezińska**), *Nocą* z filmu *Doktor Murek*, *W małym kinie* (sł. **Ludwik Starski**) z rep. **Mieczysława Fogga**.

Pracował w Polskim Radiu (od 1935 roku). Jego recital chopinowski był ostatnim programem nadanym na żywo 23 września 1939 roku w bombardowanej Warszawie. Tym samym utworem w jego wykonaniu, 19 lutego 1945 roku, Polskie Radio wznowiło swoją działalność w rozgłośni warszawskiej przy ul. Targowej 62 (inauguracja cyklu *Jeden koncert na żywo dziennie*).

Podczas wojny koncertował w getcie warszawskim. Cała jego rodzina została wywieziona i zamordowana. On sam cudem się uratował, cofnięty w ostatniej chwili z Umschlagplatzu przez policjanta, który rozpoznał w nim muzyka. Przez długi czas się ukrywał. Przetrwał, dzięki ludziom dobrej woli, także Niemca, który wybawił go w ruinach od śmierci głodowej.

Swoje niezwykle, wstrząsające pamiętniki z lat 1939-1945 opublikował (w mocno ocenzonej postaci) w 1946 roku, w książce *Śmierć miasta* (opracowanie **Jerzego Waldorffa**). W całości, książka, pod zmienionym tytułem *Pianista* (opracowanie syna **Andrzeja Szpilmana**) ukazała się dopiero w 1999 roku, w Niemczech, stając się bestsellerem (tytuł książki roku przyznany przez dziennik *Los Angeles Times*). Została przetłumaczona na wiele języków (polskie wydanie **Znak** 2000). Na jej podstawie, reżyser **Roman Polański** zrealizował film *Pianista* (*Złota Palma* na 55 Festiwalu w Cannes, światowa premiera 5 września 2002 roku, Filharmonia Narodowa w Warszawie).

Po wojnie był dyrektorem muzycznym Polskiego Radia. Skomponował sygnał muzyczny *Polskiej Kroniki Filmowej*.

Największe przeboje powojenne: *Czerwony autobus* (sł. **Kazimierz Winkler**) i *Trzej przyjaciele z boiska* (sł. **Artur Międzyrzecki**) z rep. *Chóru Czejanda*, *Deszcz* (do wiersza **K. I. Galczyńskiego**), *Do widzenia, Teddy* (sł. **Jan Galkowski** i **Bogusław Choiński**) z rep. **Ludmiły Jakubczak**, *Mademoiselle* (sł. **Jan Galkowski**) z filmu *Zadzwońcie do mojej żony*, *Moje serce pik, pik, pik* z rep. **Nataszy Zylskiej** i *Nie wierzę piosence* (sł. **Bronisław Brok**), *Pójdę na Stare Miasto* (sł. **Edward Fiszer**) i *Tych lat nie odda nikt* (sł. **Kazimierz Winkler**) z rep. **Ireny Santor**, *Przyjdzie na to czas* (sł. **Kazimierz Winkler**) z rep. **Violetty Villas**, *Przygoda marienştacka* (sł. **Tadeusz Kubiak** i **Artur Międzyrzecki**), *Tak mało cię znam* (sł. **Jerzy Jurandot**), *To przypadek* (sł. **Kazimierz Winkler**). Ogółem skomponował ponad 500 piosenek.

W latach 1963-1985 prowadził *Kwintet Warszawski*, w którym grał jako pianista (obok niego występowali w nim: **Stefan Kamasa**, **Tadeusz Wroński**, **Bronisław Gimpel** i **Aleksander Ciechański**, później **Andrzej Orkisz**).

Interesujące współczesne interpretacje piosenek **Władysława Szpilmana** nagrała wokalistka jazzowa **Dorota Miśkiewicz** z towarzyszeniem wybitnych muzyków jazzowych (**Henryk** i **Michał Miśkiewiczowie**, **Paweł Perliński** i **Andrzej Łukasik**).

www.szpilman.net

NIE MA SZCZĘŚCIA BEZ MIŁOŚCI

Muzyka: **Władysław Szpilman**, słowa: **Henryk Harold**
wyk. **Hanka Brzezińska**, piosenka z filmu *Wrzós* (1938)

1.

Możesz złota mieć wór
I królewski mieć dwór,
Podróżować po wszystkich stronach świata,
Ale to wszystko nic,
Gdy szczęśliwym chcesz być,
Musisz jeszcze zakochać się.

Refren:

Nie ma szczęścia bez miłości
I bez kogoś drogiego,
Twoje serce dlatego
Tęsknotą drży.

A gdy przyjdzie wytęskniona,
Droższa ponad miliony,
Śmiesz się aż do łez
I radujesz się, że już tu jest.

Jedna chwila, jedno słowo
I na serce jakby urok padł,
Jakbyś inne miał oczy
I na nowo ujrzał świat.

Nie ma szczęścia bez miłości
I bez kogoś drogiego,
Musisz kochać choć raz,
Gdy chcesz poznać szczęścia moc i blask.

2.

Błyśnie jedna z twych zórz,
Serce szepnie, że już,
Ze to miłość już bierze cię w ramiona.
Jaśniej słońce już łśni,
Radość tętni we krwi,
Bo dopiero zaczynasz żyć.

Refren: Nie ma szczęścia bez miłości...

W MAŁYM KINIE

Muzyka: **Władysław Szpilman**, słowa: **Ludwik Starski**
tango z repertuaru **Mieczysława Fogga**

1.

Mieliśmy pójść do kina,
Wybacz, nie pójdę dziś,
W mroku zasiądę do pianina,
W przeszłość pobiegnie myśl.

Refren:

Małe kino,
Czy pamiętasz małe nieme kino?
Na ekranie **Rudolf Valentino**,
A w zacisznej łozy ty i ja.

Na ekranie
On ją kocha i umiera dla niej,
My wierzymy, bośmy zakochani,
Dla nas to jest prawda, a nie gra.

To jakby o nas był film,
Więc my wpatrzni,
Ach, jak wzruszeni
Miłością swą.

W małym kinie
Nikt już nie gra dzisiaj na pianinie,
Nie ma już seansów w małym kinie,
W małym niemym kinie *Petit Triano*.

2.

Nic tak nie przypomina
Dawnych odległych dni,
Jak muzyczka z niemego kina,
Rzewna jak stary film.

Refren: Małe kino...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

3 lutego

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ZOFIA TERNE

(wł. **Chajter**, ur. 3 lutego 1909 roku, Równe na Wołyniu, zm. 15/16 sierpnia 1987 roku, Londyn), aktorka, pianistka, kompozytorka i piosenkarka kabaretowa, ukończyła Konserwatorium Lwowskie (klasa fortepianu i śpiewu).

Debiutowała piosenką *Tyle jest miast* (muz. **Natio Herbert Brown**, sł. polskie **Marian Hemar**, 1927). Była gwiazdą kabaretów *Qui pro quo* i *Cyrulika Warszawskiego*, nazywano ją *małym słowikiem Warszawy*, a jej interpretacje piosenek określano *małym teatrem*. Współpracowała z **Marianem Hemarem**. Wystąpiła w filmie *Parada Warszawy* (reż. **Konrad Tom**).

W czasie wojny przemierzyła cały szlak bojowy z zespołem wojskowym II Korpusu Armii Polskiej *Polish Parade*. Po wojnie przebywała na emigracji w Londynie, śpiewała w zespołach polonijnych, współpracowała z Rozgłośnią Polską Radia **BBC** i Radiem *Wolna Europa*.

Ważniejsze piosenki: *Czy pani Marta jest grzechu warta* (F. Raymond, sł. **Marian Hemar**), *Już jestem taka głupia* (muz. **R. Stolz**, sł. **Emanuel Schlechter**), *słowfox Kiedy będziesz zakochany* (muz. **Bronisław Horowicz**), *Kiedy znów zakwitną białe bzy* (muz. **Franz Doelle**, sł. **Marian Hemar**, 1928), ballada *Klementyna* (sł. **Marian Hemar**, rewia *Nos do góry*, 1931), *Mała kobietka* (muz. **Ralph Benatzky**, sł. **Andrzej Włast**), *Nikt tylko ty* (muz. **Arthur Johnstone**, sł. **Marian Hemar**), *Ostatni liść* (muz. **Willy Schmidt-Gentner**, 1929), *Panienska z prowincji* (muz. **Henryk Wars**, sł. **Marian Hemar**, komedia muzyczna *Podwójna buchalteria*, *Panna Marysia telefonistka* (1934), *Rebeka* (muz. **Zygmunt Białostocki**, sł. **Andrzej Włast**, 1932), *Przechodzień*.

Wzruszająco wykonywała emigracyjne piosenki: *Moje serce zostało we Lwowie* (sł. i muz. **Marian Hemar**), tanga *Kochaj* (sł. **Marian Hemar**), *To ta pierwsza miłość*, *Warszawski kataryniarz* (muz. **Feliks Konarski Ref-Ren**).

KIEDY BĘDZIESZ ZAKOCHANY

Muzyka i słowa: **Bronisław Horowicz**, *słowfox* z repertuaru **Zofii Terne**

1.

Tak często pytają: Dlaczego
Bez końca w piosenkach się śpiewa
O maju, o raju, o bzach i o łzach,
O księżycu, tęsknocie i drzewach?

I dziwią się rymom, że cliwe,
Że ciągle się ktoś tam w nich smuci,
Przyznasz rację piosenkom,
Że są jednak prawdziwe,
Gdy ta jedna, ta jedyna cię porzuci.

Kiedy przyjdzie taka chwila,
Że zatęsknisz za dziewczyną
I zrozumiesz, że ją jednak bardzo kochasz,
Gdy ci wtedy, przyjacielu,
Same z oczu łzy popłyną,
Mimo woli, rym, choć przykry, będzie: *szłochasz*.

Dawnych jasnych chwil wspomnienia,
Tak jak wiosna wrócą znów
I wyłączną będą treścią
Twych, tęsknoty pełnych, snów.

I gdy wtedy ujrzysz w parku
Z pierwszej wiosny znane bzy,
Taki smutny ci się złoży rym do *bzy*.

2.

Nie zawsze tematem piosenki
Są łzy, wielki żal i tęsknota,
A często w piosence jest radość i śmiech,
Nutka szczęścia rozdzwania się złota.

Znów powiesz, że wszystko nieprawda,
Ten park i ten ptak rozśpiewany,
Powiesz: rymy są głupie,
Przyznaj się, przyjacielu,
Pewnie-ś nigdy jeszcze nie był zakochany.

Kiedy będziesz zakochany,
Tak prawdziwie kiedyś wiosną,
To uwierzysz, że naprawdę słowik śpiewa.
Że świat w słońcu jest skąpny,
Że piękniejsze kwiaty rosną,
Że inaczej, że radośniej szumią drzewa.

A jak jeszcze tak się zdarzy,
Że akurat będzie maj,
I że będą bzy pachniały,
Sam do rymu dodasz: *raj*.

Gdy ci szepnie ukochana,
Jedno małe słówko: *ty*,
To zobaczysz, że to świetny rym do *bzy*.

BARAN

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

9 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

KONRAD TOM

(wł. **Runowiecki**, ur. 9 kwietnia 1887 roku, Warszawa, zm. 9 sierpnia 1957 roku, Los Angeles), aktor rewiowy, reżyser, scenarzysta, piosenkarz, był absolwentem Szkoły Handlowej Zgromadzenia Kupców, studiował w Szkole Aplikacyjnej w Warszawie.

Jako autor tekstów debiutował w 1903 roku. Współpracował z kabaretem *Momus* (1909-10), prowadził własny kabaret *Bi-Ba-Bo* w Łodzi (1911).

Po powrocie do Warszawy (1914), współpracował z Teatrem *Komedia*, teatrzykami rewiowymi: *Miraż*, *Czarny Kot*, *Stara Banda*, *Rex*, *Cyrulik War-szawski*, *Wielka Rewia*, *Hollywood* i kabaretami: *Chochół*, *Qui Pro Quo*. Był kierownikiem artystycznym kabaretu *Stańczyk* i teatru *Perskie Oko*.

Pisał teksty piosenek: *Madame Loulou* (muz. H. Waldau), *Otomana* (muz. Dawid Glik), *Piosenka o Dżidzi* i ballady podwórkowe: *O Otylii* (inny tytuł: *Ślusarz*) i *Na Czerniakowskiej* (muz. Jerzy Boczkowski).

Pisał scenariusze i reżyserował filmy: *Manewry miłosne* (1935), *Ada to nie wypada* (1936), *Książątka i Ulan księcia Józefa* (1937), *Mateczka* (1938).

Reżyserował filmy: *Rozporek i ska* (1918), *Konsul Pomeranc* (1920), *Kiedy kobieta zdradza męża* (1924), *Mały marynarz* (1936), *Parada Warszawy* (1937), *Zapomniana melodia* (1938).

Napisał scenariusze do filmów: *Rywale* (1925), *Sto metrów miłości* (1932), *Jego ekscelencja subiekt* (1933), *Czy Lucyna to dziewczyna* (1934), *Antek policmajster*, *Jaśnie pan szofer* i *Rapsodia Bałtyku* (1935), *Ada to nie wypada* (1936), *Dyplomatyczna żona* (1937), *Włóczęgi* (1939), także w języku jidisz.

Wystąpił w filmach: *Zabawka* (dyrektor kabaretu, 1933), *Kocha, lubi, szanuje* (reżyser, 1934), *Co mój mąż robi w nocy* (detektyw, 1934), *ABC miłości* (lowelas, 1935), *Wacusz* (dyrektor szkoły kosmetycznej, 1935), *Pani minister tańczy* (dyrektor dancingu, 1937).

Jest autorem tekstów piosenek z filmów: *Jego ekscelencja subiekt* (*Tyle miłości* i *Złociste włoski*, muz. Henryk Wars), *Czy Lucyna to dziewczyna* (*Okey*), *Sto metrów miłości* (*Sardinienfisch*, muz. Władysław Dan), *Antek policmajster* (*U-di-radi-radi-rida*, wspólnie z Emanuelem Szlechterem, muz. Henryk Wars), *Czarna perła*, *Dwie Joasie*, *Nie miała baba kłopotu*, *Janko muzykant*, *Niebezpieczny romans*, *Romeo i Julcia*.

Pisał monologi satyryczne i szmoncesy (*Sęk*, przypomniany po latach w kabarecie *Dudek* przez Edwarda Dziwońskiego i Wiesława Michnikowskiego).

Jest autorem powiedzenia *Jak się nie ma, co się lubi, to się lubi, co się ma*.

Był mężem aktorki **Zuli Pogorzelskiej**.

Podczas wojny założył we Lwowie *Teatr Miniatur* (1939-41), a po przystąpieniu do Armii Polskiej gen. Władysława Andersa, *Czołówkę Filmową* (z reżyserem Michałem Waszyńskim), z którą dotarł na Bliski Wschód.

Zdemobilizowany we Włoszech, przebywał w Londynie (1946-1952), pracował jako pakowacz, pisał felietony w *Dzienniku Polskim*, ostatecznie wyjechał do Los Angeles, pracował jako magazynier w bibliotece publicznej.

TYLE MIŁOŚCI

Muzyka: **Artur Gold**, słowa: **Konrad Tom**
tango z filmu *Jego ekscelencja subiekt*
z rep. **Eugeniusza Bodo** (1933)

Rozumiem uśmiech twój, królowo,
Nie wierzysz mi, że kocham cię,
Wiem, myślisz na pewno:
To słowa! O nie!

I gdybym mógł ci należycie
Wyrazić to, co w piersi wre,
Wiesz, oddałbym życie,
Bo zrozum-że mnie.

Tyle miłości
Znajdziesz w sercu mem,
Znajdziesz w sercu mem, dziewczyno.
Skarby uczucia
Cicho drzemią w niej
I niestety, wiem, że giną.

Chciałbym ci oddać
Łez mych perły i rubiny krwi,
Dla ciebie są i wraz z życiem
Ofiaruje ci, nim zginą.

Tyle miłości
W duszy zebrało się mej,
Tylko uwierzyć mi chciej, dziewczyno!

Spektakl *Tyle miłości*, prezentujący polskie szlagiery filmowe i kabaretowe lat 20. i 30. zrealizował warszawski teatr **Buffo** (scenariusz, reżyseria i choreografia: Janusz Józefowicz, *Złoty Liść Retro* na I Ogólnopolskim Festiwalu Piosenki Retro im. Mieczysława Fogga, 2004).

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

7 kwietnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ARTUR TUR

(wł. nazwisko **Cwibak**, ur. 7 kwietnia 1894 roku, Warszawa, zm. 5 listopada 1968 roku, Warszawa) był popularnym przed wojną autorem tekstów piosenek. Ukończył szkołę handlową w Warszawie i Akademię Handlową w Brukseli.

Był kierownikiem literackim kabaretu literackiego *Sfinks* (1918-1921) i *Eldorado* (1926-1927), pisał skecze, monologi i piosenki (z muzyką **Stanisława Nawrota**), współpracował z teatrami muzycznymi i kabaretami *Argus*, *Czarny Kot*, *Mignon* (1929-1930), *Miraż*, *Morskie Oko*, *Qui pro quo*.

Drukował teksty satyryczne w *Trubadurze Polskim* (monolog *Świnia*, 1920, *Kłapa*, 1929), prowadził czasopismo satyryczne *Karuzela*.

Pisał piosenki dla **Eugeniusza Bodo** (*Lawina*, *Raz, dwa, trzy, cztery*), **Mieczysława Fogga** (*Niebieska chusteczka*, muz. **Jerzy Petersburski**), **Hanki Ordonówny** (*Szkoda słów*, muz. **A. Zuck**), **Zuli Pogorzelskiej**, **Ludwika Sempolińskiego**, **Michała Znicza**. Jest współautorem tekstu piosenki *Żegnaj* (z *Andrzejem Włosem*, muz. **Jerzy Petersburski**).

Tłumaczył libretta popularnych operetek (*Kwiat Hawaii*, muz. **Paul Abraham**, współautorzy: **Walery Jastrzębiec Rudnicki** i **Tadeusz Żeromski Wrzos**), jest autorem tekstów piosenek pierwszej w Polsce rewii *Na księżycu* (muz. **Wacław Julicz**, kabaret *Sfinks*).

Był jednym z inicjatorów (ze **Stanisławem Ossoryą-Brochockim**) utworzenia *Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych (ZAiKS)*, organizacji chroniącej prawa autorskie (otrzymał legitymację nr 1, styczeń 1918 roku).

Po wyzwoleniu założył (wspólnie z **Bronisławem Brokiem**, **Michałem Ochrowiczem** i **Romanem Wojciechem Kołodziejczykiem**), pierwszy kabaret literacki *Wróblek* (przy ul. Zygmuntowskiej na Pradze, 1945), kierował *Teatrem Rewii*, współorganizował *Zjednoczone Przedsiębiorstwa Rozrywkowe* i *Artos*.

W latach 60. napisał teksty popularnych piosenek: *Zapytaj się skowronka* (muz. **Cezary Grudziński**, wyk. **Dana Lerska**), *Walczyk parysko-warszawski* (muz. **J. Ciejkowa**) oraz (wspólnie z **Agnieszką Feill**): *Biedroneczki są w kropeczki* (muz. **Adam Markiewicz**, wyk. **Danuta Rinn** i **Bogdan Czyżewski**, **Katarzyna Sobczyk**, 1965), *Cały Paryż szaleje* (muz. **Jerzy Petersburski**), *Czarodziejska samba* (muz. **A. Horbowski**), *Glupi Johnny* (z rep. zespołu *Old Timers*), *Marguerita* (muz. **Henryk Klejne**), *Miły brzdąc* (muz. **J. Vidal**), *Mini mini* (muz. **Adam Markiewicz**), *Nasze mile dziewczęta* (muz. **Romuald Żyliński**, wyk. **Jan Lewandowski**), *Tajemnice przyjaciółek* (muz. **W. Dymek**).

NIEBIESKA CHUSTECZKA

Muzyka: **Jerzy Petersburski** (1940),
słowa: **Artur Tur** (1967)
piosenka z repertuaru **Mieczysława Fogga**

1.

Mała niebieska chusteczka,
Którą pamiętam sprzed lat,
Moja dziewczeczka i ta chusteczka
Mgłą przesłoniły mi świat.

Refren:

Czy tu, czy tam,
Po świecie błąkam się sam,
Tylko chusteczkę, twoją chusteczkę
Jako pamiątkę dziś mam.

2.

Mała niebieska chusteczka,
Mokra już była od łez,
Kiedym na wojnę z twego miasteczka
Odjeżdżał na świata kres.

Refren: Czy tu, czy tam...

3.

Nie trzeba wracać do wspomnień,
Ból serca ukoji czas,
Naszej gorącej miłości płomień
Dawno na zawsze już zgasł.

Refren: Czy tu, czy tam...

Piosenka została skomponowana do tekstu rosyjskiego poety **Jakuba Galickiego** (wł. **Makowicza-Goldenberga**) *Sinij płateczek*. Pierwszym wykonawcą był **Stanisław Laudan**. Była śpiewana na froncie rosyjskim przez **Klaudję Szulżenko**, nagrana na płytę ze zmienionym tekstem **Michała Maksimowa** (1943). Po wojnie powstały teksty: francuski (*Le chapeau bleu* **Louisa Poterata**), angielski (*Blue Shawl*, **Stanleya Laudana**, 1958), hiszpański (*El pannelo azul* **Maria Battisellego**).

Polski tekst **Artura Tura** powstał w 1967 roku dla **Sylwii Klejdysz** (**Artur Tur** był świadkiem na ślubie **Sylwii Klejdysz** z **Jerzym Petersburskim**, 30 stycznia 1968 roku).

Piosenkę włączył do swego repertuaru **Jerzy Połomski**.

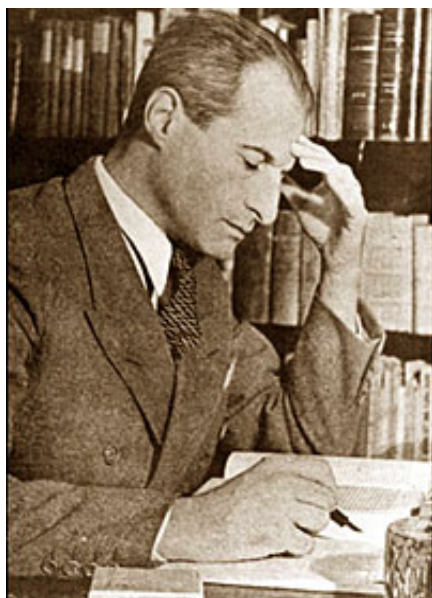

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

13 września

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

JULIAN TUWIM

(ur. 13 września 1894 roku, Łódź, zm. 27 grudnia 1953 roku, Zakopane), był jednym z czołowych poetów polskich XX wieku. Nazwisko wywodzi się z hebrajskiego *towim* (dobry), rodzice byli spolszczonymi Żydami, dziadek Julian wydawał w Łodzi pierwszą gazetę polskojęzyczną.

Poezją zainteresował się pod wpływem twórczości Leopolda Staffa. Debiutował na łamach *Kuriera Warszawskiego* (wiersz *Prośba*, 1913), publikował wiersze w akademickim piśmie *Pro Arte et Studio* (wiersz *Wiosna* stał się towarzyską i obyczajową sensacją, 1918).

Był jednym z założycieli kabaretu literackiego (kawiarnia *Pod Pikadorem*, 1918) i grupy poetyckiej *Skamander* (obok Jarosława Iwaszkiewicza, Jana Lechonia, Antoniego Słonimskiego i Kazimierza Wierzyńskiego, 1920).

Wydał tomiki poetyckie: *Czyhanie na Boga* (1918), *Sokrates tańczący* (1920), *Siódma jesień* (1922), *Wierszy tom czwarty* (1923), *Słowa we krwi* (1926), *Rzecz czarnolesska* (1929), *Biblia cygańska* (1933), *Treść gorejąca* (1936). Jest autorem poematów: *Bal w operze* (1936), *Kwiaty polskie* (1949).

Był autorem wielu opracowań i antologii (*Czary i czarty polskie*, *Cztery wieki fraszki polskiej*, *Księga wierszy polskich XIX wieku*), tłumaczem literatury starożytnej (Horacy), rosyjskiej (*Lutnia Puszkina*, *Rewizor Gogola*, *Słowo o wyprawie Igora*) i francuskiej (Rimbaud), satyrykiem (szopki polityczne, *Jarmark rymów*, 1934, *Polski słownik pijacki*, 1935).

Pisał wiersze dla dzieci (*Lokomotywa*, 1938, *Murzynek Bambo*, *O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci*, *Ptasie radio*, *Rzepka*, *Słoń Trąbalski*).

Współpracował z redakcjami pism: *Wiadomości Literackie* (od 1924 roku), *Cyrulik Warszawski* (1926-1933), *Szpilki*, był wydawcą Tygodniowego Magazynu Lustrowanego *Toto*.

Był kierownikiem literackim kabaretów warszawskich: *Qui pro quo* (1919-1932) i *Cyrulik Warszawski* (1935-1939). Używał ponad 40 pseudonimów literackich (*Brzost*, *Old Ack*, *Oldlen*, *dr Pietraszek*, *Roch Pekński*, *Schyzio Frenik*, *Śláz*, *Twardzioch*, *J. Wim*).

Napisał teksty wielu popularnych piosenek: *Co nam zostało z tych lat* (muz. Władysław Daniłowski, 1930) dla chóru *Dana*, *Pokoik na Hożej* (1931) i *Tata da raka* (muz. Andy Kitchman) dla Miry Zimińskiej *Miłość ci wszystko wybaczy* i *Pierwszy znak* (muz. Henryk Wars) z filmu *Szpieg w masce* (1933) oraz *Ja śpiewam piosenki* dla Hanki Ordonówny, *Nasza jest noc* (z rewii *Maj za pasem*, *Qui pro quo*, 1930) i *Rozstanie* (muz. Stefania Górską), *Małgorzatka*, *Mam chłopczyka na Kopernika*, *Ostatnia dziewczica*, *Stary Cygan*.

Napisał polski tekst piosenki *Mein Jidische Mame* (muz. J. Yellen, L. Pollack, wyk. Wiera Gran) i polskie wersje piosenek austriackich: *Ach, Ludwiko* (z operetki *Rozkoszna dziewczyna*, muz. Ralph Benatzky), *Szwależerowie* (muz. Stransky) i marsza *Wien bleibt Wien* (*Słomiany wdowiec*, muz. J. Schrammel) dla Ludwika Sempolińskiego.

Był autorem libretta wodewilu i scenariusza filmu *Żołnierz królowej Madagaskaru* na podstawie farsy Stanisława Dobrzańskiego.

W latach 1936-1946 przebywał poza Polską, lata okupacji spędził we Francji, Brazylii i w Nowym Jorku (od 1942 roku).

W 1951 roku otrzymał nagrodę państwową I stopnia.

W latach 60., piosenki do jego tekstów (*Grand Valse Brillante*, *Tomaszów*), skomponował dla Ewy Demarczyk, Zygmunt Konieczny.

KOZIOROŻEC

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

29 grudnia

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

HENRYK WARS

(wł. **Warszawski**, pseudonimy: *Henry Vars*, *Fraska*, ur. 29 grudnia 1902 roku, Warszawa, zm. 1 września 1977 roku, Los Angeles), pianista i aranżer, zaliczany jest do grona klasyków muzyki rozrywkowej. Był prekursorem nowych nurtów i prądów muzycznych, dokonał wielu oryginalnych zmian w sposobie instrumentacji, jako jeden z pierwszych kompozytorów polskich wprowadził elementy jazzu.

Ukończył Państwowe Konserwatorium Muzyczne w Warszawie (wydział kompozycji i dyrygentury, był uczniem **Romana Statkowskiego**, 1925), studiował u **Karola Szymanowskiego**.

Komponował utwory muzyki poważnej (poematy symfoniczne, concertino na fortepian z orkiestrą), muzykę baletową. Był dyrektorem artystycznym wytwórni płyt *Syrena Record* (1928-1935), akompaniátorem w teatrze *Morskie Oko*, prowadził zespół rewelersów *Weseli chłopcy*,

Jest twórcą wielu przebojów: *Czy pani tańczy rumbę* i *Zapomnisz o mnie* (sł. Andrzej Włast), *Jak trudno jest zapomnieć*, *Kochaj mnie, a będę twoją*, *Zgubione serce* (sł. A. Swinarski).

Napisał muzykę do 95 filmów: *Na Sybir* (1930), *Czarna perła* (*Dla ciebie chcę być białą*, sł. Emanuel Schlechter, 1934, wyk. Eugeniusz Bodo), *Dodek na froncie*, *Jaśnie Pan Szofer*, *Jego ekscelencja subiekt*, *Manewry miłosne* (*Powróćmy jak za dawnych lat*, sł. Jerzy Jurandot), *Pani minister tańczy*, *Paweł i Gawel* (*Ach, śpij kochanie*, sł. Ludwik Starski), *Pieśniarz Warszawy* (*Zimny drań*, sł. Emanuel Schlechter, wyk. Eugeniusz Bodo, 1934), *Piętro wyżej* (*Sex appeal* i *Umówiłem się z nią na dziewiątą*, sł. Emanuel Schlechter), *Rewia Hollywoodu*, *Robert i Bertrand* (*Zakochany złodziej*, sł. Emanuel Schlechter i Ludwik Starski, wyk. Adam Aston), *Sportowiec mimo woli*, *Szpieg w masce* (*Miłość ci wszystko wybaczy* i *Na pierwszy znak*, sł. Julian Tuwim, wyk. Hanka Ordonówna), *Trójka hultajska* (*Czy tutaj mieszka panna Agnieszka*, sł. Emanuel Schlechter, 1938), *Włóczęgi* (*Dobranoc, oczka zmrzu* i *Tylko we Lwowie*, sł. Emanuel Schlechter, 1939), *Zapomniana melodia* (*Ach, jak przyjemnie* i *Już nie zapomnisz mnie*, obie sł. Ludwik Starski, wyk. Helena Grossówna i Aleksander Żabczyński), *Znachor* i ostatni przedwojenny melodramat *Klamstwo Krystyny* (reż. Henryk Szaro, 1939).

Walczył w kampanii wrześniowej, dostał się do niewoli niemieckiej. Po ucieczce z obozu jeńców wojennych, założył polski *big band* we Lwowie. Wcielony do Armii generała Andersa, występował na Bliskim Wschodzie, w Iranie i we Włoszech.

Po wojennej tułaczce i demobilizacji osiadł na emigracji w Los Angeles (1947). Podjął współpracę z producentami filmowymi w Hollywood (1954), komponując muzykę filmową: *The Man in the Vault* (1956), *Big Heat*, *Fliper* (*Mój przyjaciel delfin*, 1963). Komponował muzykę dla Binga Crosby'ego, Breddy Lee i Johna Wayne'a. Piosenka *Over And Over* była w latach 60. amerykańskim przebojem. Film biograficzny *Bo wszystko w nim grało* zrealizował Ryszard Wolański (1993).

UMÓWIŁEM SIĘ Z NIĄ NA DZIEWIĄTĄ

Muzyka: **Henryk Wars**, słowa: **Emanuel Schlechter**
piosenka z filmu *Piętro wyżej*
z repertuaru **Eugeniusza Bodo** (1937)

1.

Siódma cztery: jakaś płyta,
Ósma dziewięć: ktoś coś czyta.
To nieważne, najważniejsza dziś jest ona!
Pierwsza, siódma, trzecia, piąta,
Ktoś mi wszystko dziś poplątał,
Ale jedno, jedno wiem:

Refren:

Umówiłem się z nią na dziewiątą,
Tak mi do niej tęskno już.
Zaraz wezmę od szefa *a conto*,
Kupię jej bukietik róż.

Potem kino, kawiarnia i spacer,
W księżycową jasną noc
I będziemy szczęśliwi, weseli,
Aż przyjdzie północ i nas rozdzieli
I umówię się znów na dziewiątą,
Na dziewiątą tak jak dziś.

2.

Jak ten czas powoli leci:
Pierwsza, druga, pół do trzeciej,
Do dziewiątej jeszcze tyle, tyle godzin!
Gdyby można zrobić czary,
Ponapędzać te zegary,
By dziewiąta była już.

Refren: Umówiłem się z nią na dziewiątą...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

10 lutego

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

ZYGMUNT WIEHLER

(ur. 10 lutego 1890 roku, Kraków, zm. 26 grudnia 1977 roku, Warszawa), kompozytor i dyrygent, nazywany **królem walca**, ukończył krakowskie liceum klasyczne, studiował w Konserwatorium Towarzystwa Muzycznego w Krakowie (fortepian, kompozycję i dyrygenturę), był uczniem **Feliksa Nowowiejskiego**, **Bolesława Wallek-Wallewskiego** i **Władysława Żeleńskiego**.

Debiutował, jako kompozytor pieśni chóralnych (chór akademicki i chór **Lutnia**, 1907), był muzykiem teatrów krakowskich (1909), współpracował z teatrami we Lwowie, Poznaniu i Sosnowcu. W latach 1916-1920 przebywał w Rosji (teatry w Kijowie i Moskwie), związał się z teatrami muzycznymi i rewiowymi w Warszawie (**Qui pro quo**, **Perskie Oko**, **Wesoły Wieczór**, **Hollywood**, **Morskie Oko**, **Wielka Rewia**), współpracował niemal z wszystkimi polskimi teatrami muzycznymi i rewiowymi, był kierownikiem muzycznym baletu **Feliksa Parnella** (1935-1939).

Komponował muzykę chóralną i symfoniczną (poemat symfoniczny **Pogoda i burza**, suita na motywach ludowych **Od Karpat do Bałtyku**). Na Olimpiadzie w Berlinie (1936) zdobył brązowy medal w konkursie sztuki za muzykę baletową (**Dożynki**, **Lajkonik**, **Umarł Maciek**, **umarł i Wesele łowickie**).

Pisał muzykę filmową (**Ada to nie wypada**, **Ksiąźtko**, **Moralność pani Dulskiej**, **Profesor Wilczur**, **Trzy serca**, **Złota maska**), operetki (**Amerykanka**, **Cnotliwy guwerner**, **Dziewczyna z Marymontu**, **Gwiazda Kaukazu**, **Kaprysy Marianny**), komedie muzyczne (**Cyruk ze Starówki**, **Ulan księcia Józefa**, libret-ta: **Zbigniew Kuthan**), wodewile (**Ja tu rządzę, czyli romans pani majstrowej**, libretto: **Wincenty Rapacki**, teksty piosenek **Walery Jastrzębiec-Rudnicki**, prapremiera 2 września 1961 roku) i balety (**Janko Muzykant**, **Tańczyły dwa Michały**).

Skomponował kilkaset piosenek: **Biały boston** i **Dulcynea** (sł. **Andrzej Włast**), **Naucz mnie kochać** i **Walca tańczy cały świat** (sł. **Ludwik Starski**), **Niebieski walc** (sł. **Wiktor Krystian**, wyk. **Hanka Ordonówna**, **Mira Zimińska**, **Zula Pogorzelska**, rewia **Halo**, **ciotka**, **Qui pro quo**, 1925), **Nie kochać w taką noc to grzech** i **Nikt mnie nie rozumie tak jak ty** (sł. **Jerzy Jurandot**, wyk. **Aleksander Żabczyński**), **Pada śnieg**, **Tomasz, skąd ty to masz** (sł. **Aleksander Orlan**, wyk. **Ludwik Sempoliński**).

Po wojnie: **Chcecie to wierzyć** z rep. Chóru Czejanda (**Walc MDM**, sł. **Jerzy Jurandot**, motyw przewodni filmu **Sprawa do załatwienia**, reż. **Jan Rybkowski** i **Jan Fethke**, 1953), **List zza oceanu** (sł. **Julian Tuwim**), **Ma-leńki znak** (sł. **Krystyna Wolińska**, wyk. **Irena Santor**, 1961).

ADA TO NIE WYPADA

Muzyka: **Zygmunt Wiehler**, słowa: **Jerzy Jurandot**

1.

Wciąż się martwi biedny tatek,
Co ma począć, nie wie sam.
Taki jak ja gagatek
Nie lada to kram.
I po każdej nowej psocie,
Gdy go dręczy wyczyn mój,
Płaczą z nim wszystkie ciotce
I babcia i wuj.

Ada, to nie wypada!
Tak być nie może, trudna rada!
Na widok wszystkich twoich
Fantastycznych psot,
Aż oblewa zimny pot.
Ada, to nie wypada!
Co rusz to wybryk, maskarada,
Te eskapady dzikie i te figle psie,
Co ty robisz? Zmiłuj się!

Pannie z twojej sfery
W tym wieku za mąż czas.
Ty zaś masz maniery,
Jak sztabak z młodszych klas.
Ada, to nie wypada!
Gdzie wychowanie, gdzie ogląda?
Ten kto by cię małżeństwem
Uszczęśliwić chciał,
Po tygodniu wpadnie w szal!

2.

Wiem, ma rację biedny papa,
Lecz gdy mnie ogarnia bzik,
Trudno, przypadło, kłapa,
Nie wstrzyma mnie nikt!
Nie ma rady! Co ja zrobię?
To wewnętrzny jakiś mus,
Próżno wymyślam sobie
Od trzpiotów, od kóz.

Refren: Ada, to nie wypada...

BLIŹNIĘTA

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

21 czerwca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

STEFAN WITAS

(ur. 21 czerwca 1908 roku, Warszawa, zm. 18 sierpnia 2006 roku, Warszawa), tenor, aktor operetkowy, rewiowy i piosenkarz był niezrównanym wykonawcą *belcanta*.

Uczył się śpiewu pod kierunkiem **Umberto Macneza** z mediolańskiej *La Scali*. Pierwszy raz wystąpił publicznie na popisie szkolnym w warszawskim Konserwatorium Muzycznym (1927).

Debiutował na scenie Warszawskiej Opery Kameralnej *Buffo*, śpiewał w lokalach rozrywkowych *Alhambra*, *Gastronomia*, *IPS*, *Swann* i kinie *Colosseum* (1933), występował gościnnie we Lwowie (operetka *Sisi F. Kreislera*, 1938) i na innych scenach teatralnych Polski (przed wojną wystąpił w 25 operetkach).

Był laureatem *Konkursu Młodego Śpiewaka* pod patronatem **Jana Kiepury** (maj 1932 roku) i konkursu tenorów, zorganizowanego przez Polskie Radio (obok **Tadeusza Faliszewskiego**, **Mieczysława Fogga** i **Janusza Popławskiego**). Zdobył nagrodę w konkursie na najbardziej lubianego piosenkarza (październik 1937 roku).

W czasie wojny przebywał we Lwowie, śpiewał w kawiarniach Warszawy, Krakowa i Lublina (1939-1942), występował w teatrach *Kometa*, *Figaro* i *Bohema* (1942-1944).

Po wojnie grał w teatrze *Syrena* i Operetce Warszawskiej (ponad 500 spektakli *Życia paryskiego Jakuba Offenbacha*), był filarem repertuaru komediowego. Występował w filmach *Irena do domu*, *Cafe pod Minogą*, *Pan Anatol szuka miliona*, *Poradnik matrymonialny*, *Sprawa do załatwienia*, *Nikodem Dyżma* (kierownik sklepu, 1956), a także jednym z odcinków serialu telewizyjnego *Wojna domowa* (śpiewający człowiek w kapeluszu).

Przez cały czas współpracował z Polskim Radiem (od 1928 roku), zrealizował przed wojną około 300 audycji muzycznych, śpiewał m.in. w *Podwieczorku przy mikrofonie*, po wojnie był jednym z wykonawców Radiowego Teatryku *Eterek*, z **Jeremim Przyborą**, **Andrzejem Boguckim** i **Jerzym Bielenią**.

Śpiewał piosenki: *Adieu* (muz. **Bronisław Kaper**, sł. **W. Jurman**), *Do szczęścia brak mi ciebie maleńka* (muz. **Jerzy Boczkowski**, sł. **Jerzy Jurandot**), *Gdy słyszę twój śpiew* (muz. **Schmidseder**, sł. **Jerzy Jurandot**), *Gdybyś stracił serce swe* (muz. **Strański**, sł. **Jerzy Ryba Jerry**), *Jak za dawnych lat* (tango z filmu *Manewry miłosne*, muz. **Henryk Wars**, sł. **Jerzy Jurandot**), *Jojo* (muz. **Zygmunt Karasiński**, sł. **Andrzej Włast**, *Morskie Oko*), *Mala kobietko, czy wiesz* (muz. **Ralph Benatzky**, sł. **Andrzej Włast**), *Miłość pali jak słońce* (muz. **Alfred Schütz**), *Nie mów mi* (muz. **Stanisław Ferszko**, sł. **A. Poloński**), *Nikt inny tylko ty* (muz. **Holefreger**, **Antoni Buzuk**, sł. **Andrzej Włast**), *Odrobinę szczęścia w miłości* (muz. **Jerzy Petersburski**, sł. **Emanuel Schlechter**), *Pieśń o matce* (muz. **Zygmunt Białostocki**, sł. **Tadeusz Żeromski** *Jerzy Wrzos*, *Morskie Oko*, 1933), *Pieśń tęsknoty* (walc angielski z filmu *Wierna rzeka*, muz. **Tadeusz Górczyński**, sł. **Eugeniusz Żytomirski**), *Płyną dźwięki mej gitary* i *Podaruj mi pąsowe róże* (obie muz. **Artur Gold**, sł. **D. Winiarski**), *Daremnie prosisz*, *Dlaczego serce tak bije i drży*, *Hiszpanka*, *Jaśminy*, *Na miłość nie ma rady*, *Słodki grzech* (serenada korsykańska), arie operetkowe: *Tangolita* (z op. *Bal w Savoyu*), *Maleńka* (z op. *Polowanie na lamparta*), *Niebieskie róże* (muz. **Mieczysław Mierzejewski**, sł. **Kora Jaroszowa**, z op. *Taniec szczęścia*).

Nagrał ponad 200 utworów na płytach gramofonowych wytwórni *Columbia* (pierwsza płyta z nagraniami pieśni *La Paloma* i *Miguella*), *Odeon* (1935-1938) i *Syrena Record* (1938-1939).

Po 50 latach pracy artystycznej przeszedł na emeryturę (1979). Przedwojenne nagrania artysty utrwalono na płycie Polskich Nagrań *Stefan Witas – w kręgu wspomnień* (1991).

Za wybitne zasługi został odznaczony *Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski* (2001) i uhonorowany przez *ZASP* statuetką *Ariona*.

Z okazji *II Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenki Retro im. Mieczysława Fogga* (2005) otrzymał Honorowe Wyróżnienie *Złoty Liść Retro* i dyplom honorowy Ministra Kultury za całokształt działalności artystycznej.

Ostatnie zdjęcie Stefana Witas z **Michałem Foggim**, wnukiem **Mieczysława** (2005).

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

17 marca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

ANDRZEJ WŁAST

(właściwe nazwisko **Gustaw Baumritter**, pseudonim artystyczny **Willy**, ur. 17 marca 1895 roku, Łódź, zm. po 1 czerwca 1943 roku w nieznanych okolicznościach), dziennikarz, satyryk, reżyser kabaretowy i krytyk filmowy, był autorem tekstów około 2000 piosenek.

Debiutował tomikiem wierszy *Serce tatuowane*, będąc żołnierzem Legionów. Współpracował z teatrykami *Miraż* (1914), *Czarny Kot* (1917), *Sfinks* (1918), *Stańczyk*, *Qui pro quo*, *Perskie Oko*, później założył własny teatr rewiowy *Morskie Oko* (1928), wzorowany na rewiach francuskich.

Był autorem tekstów najpopularniejszych piosenek okresu dwudziestolecia: *Bez twojej miłości*, *Cała przyjemność po mojej stronie*, *Cztery nogi*, *Dla ciebie*, *Ja się boję sama spać*, *Już nigdy*, *Rafalek*, *jeszcze kawalek*, *Tango andrusowskie* i *Tango Milonga* (wszystkie muz. Jerzy Petersburski), *Francois* (muz. Adam Karasiński), *Cała Warszawa* (słynny finał rewiowy teatryku *Morskie Oko*), *Jojo* i *Platynowe blondynki* (muz. Zygmunt Karasiński, wyk. Adam Wysocki), *Gdy w ogrodzie botanicznym*, *Jesienne róże*, *Przy kominku*, *Szkoda twoich łez* i *Ta mała pila dziś* (wszystkie muz. Artur Gold), tango *Rebeka* (muz. Zygmunt Białostocki, wyk. Dora Kalinówna, kabaret *Morskie Oko*, rewia *Yo-Yo*, 1933), *U cioci na imieninach* (muz. Bolesław Mucman), *Całuję twoją dłoń*, *Madame*, *Czy pani mieszka sama?* (z rep. *Chóru Juranda*), *Czy pani tańczy rumbę* (muz. Henryk Wars), *Kochaj mnie, a będę twoją*, *Pod modrym niebem Argentyny*.

Pisał teksty do zagranicznych przebojów, śpiewanych w teatrze *Morskie Oko*: *Publiczki* (muz. G. Bogomazow, pierwotny tekst Roman Jaxa-Kwiatkowski, wyk. Zula Pogorzelska), *Ramona* (muz. Mable Wayne, wyk. Mary Gabrielli, obie z rewii *Klejnoty Warszawy*, teatr *Morskie Oko*, 1928), *Titina* (muz. Leo Daniderff, film Charlie Chaplina *Dzisiejsze czasy*).

Z jego inicjatywy (1930) odbył się konkurs na polski odpowiednik słowa *szlagier*, które zastąpiono słowem *przebój*.

W okresie okupacji działał w kawiarniach artystycznych warszawskiego getta.

TANGO ANDRUSOWSKIE

Muzyka: Jerzy Petersburski, słowa: Andrzej Włast
(finał rewii *Złota defilada*, *Morskie Oko*, 1932).

1.

Chodź panna na Kamienne schodki,
Dzisiaj jest wielki bal u ciotki,
Jest trochę czystej, trochę słodkiej
I zagrycha prima sort.

Wszyscy tam tańczą wrzące tango,
Takie, że chociaż bierz pod kran go,
A Antek zaś najstarszy rangą
Woła jak prawdziwy lord:

Refren:

Lu, Maniusiu, tańczmy na dwa pas
Nasze tango andrusowskie!
Lu, Maniusiu, nie bądź na mnie zła,
Słuchaj jak harmonia rzewnie gra.

Szabasówka, piękna polka,
Lepsza od niej monopolka,
Lecz przy tangu, niech ją kolka!
Lu, Maniusiu, tańczmy cicho, sza,
Tango andrusowskie na dwa pas.

2.

Tam pod szemrania mandoliny
Tańczą chłopaki i dziewczyny,
Że nawet Hiszpan z Argentyny
Lepiej nie potrafi też.

Już księżyc lewym okiem mruga,
Mruga latarnia jedna, druga,
A nocny stróż wariata struga,
Dryga w koło, chcesz to wierz!

Refren: Lu, Maniusiu...

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

22 lutego

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniapiosenka.org

MIRA ZIMIŃSKA-SYGIETYŃSKA

(z d. **Maria Burzyńska**, ur. 22 lutego 1901 roku, Płock, zm. 26 stycznia 1997 roku), aktorka i piosenkarka, była gwiazdą kabaretów warszawskich. Mając 16 lat, wyszła za mąż za nauczyciela muzyki, **Jana Zimińskiego**. Debiutowała w teatrze w Radomiu (tytułowa rola w *Aszantce Władysława Perzyńskiego*). Ta rola zapewniła jej angaż do kabaretu *Qui pro quo*, gdzie występowała obok **Hanki Ordonówny** i **Zuli Pogorzelskiej**.

Śpiewała piosenki z tekstami **Mariana Hemara** (*Co się z tym stało* i *Piosenka Maryli*, muz. **Hemara**, *Dobre i to* i ballada *Trzej studenci z Salamanki*, muz. **Tadeusz Sygietyński**, *Bezsenna noc*, muz. **G. Cioffi**, *Drzewo migdałowe*, muz. **F. Tesky**, *Nie ma mowy*, muz. **F. Arroso**, *Przyjaciółka*, 1930, *Śnieg*, *Taka mała*, muz. **G. Claret**), **Antoniego Słonimskiego** (*Kolumna Zygmunta*, muz. **Tadeusz Sygietyński**) i **Juliana Tuwima** (*Pokoik na Hożej*, muz. **Władysław Dan Daniłowski**, 1931, *Tata da raka*, muz. **Andy Kitchmann**), polską wersję piosenki *Si petite* (*Taka mała*) **Lucienne Boyer**.

W latach trzydziestych występowała w Teatrze Aktora przy ul. Mokotowskiej i w Teatrze *Ateneum* w Warszawie (*Lekkomyślna siostra Władysława Perzyńskiego*, *Panna Maliczewska* i **Juliasiewiczowa** w *Moralności Pani Dulskiej Gabrieli Zapolskiej*, **Maria** w *Małym domku Rittnera*, tytułowa *Dama od Maxima*, tytułowa rola w *Madame Sans Gene Sardou*, u boku **Stefana Jaracza**, grającego **Napoleona**, **Kamilla** w *Żołnierzu królowej Madagaskaru*, u boku **Michała Znicza** w roli **Mazurkiewicza**).

Wielką popularność ugruntowała rolami filmowymi (*Ada to nie wypada*, *Każdemu wolno kochać*, *Manewry miłosne*, *Papa się żeni*). Pisała felietony, była redaktorem dodatku satyrycznego *Kuriera Porannego - Duby smalone*.

Po rozwodzie z **Janem Zimińskim**, wyszła za mąż za **Tadeusza Sygietyńskiego**, utalentowanego kompozytora, który pisał muzykę do jej piosenek.

W kwietniu 1939 roku otworzyła (z **Kazimierzem Krukowskim** i **Andrzejem Włastem**) teatrzyk *Ali Baba*, wystawiając rewię *Orzeł czy Rzeszka* ze słynną piosenką *Ten wąsik, ach ten wąsik* (sł. **Marian Hemar**, na melodię **Chaplinowskiej** *Titiny*), w której **Ludwik Sempoliński** parodiował **Hitlera**.

Podczas okupacji występowała w kawiarniach warszawskich, przeznaczając część honorarium na pomoc ofiarom wojny. Napisała tekst piosenki *Za spalone domy* (na melodię *Pierwszej kadrowej*) i utwór kabaretowy *A nasz pan Kopernik*. Za kontakty z Żydami, **Marianem Hemarem**, **Arnoldem Szyfmanem** i **Julianem Tuwimem**, została aresztowana i uwięziona na Pawiaku (1940).

Była członkiem *Armii Krajowej*. Podczas Powstania Warszawskiego pracowała jako pielęgniarka i koncertowała dla walczących powstańców.

Po wojnie śpiewała uaktualnioną wersję piosenki *A tu jest Warszawa* (muz. **Tadeusz Sygietyński**), do oryginalnego tekstu **Artura Bartelsa** (1818-1885), napisanego po upadku powstania styczniowego.

W latach 1945-1947 występowała w teatrach Lublina i Łodzi. Ponownie zagrała **Kamillę** (ostatnia rola teatralna) w *Żołnierzu królowej Madagaskaru* (1947). Potem z mężem, **Tadeuszem Sygietyńskim**, zajęła się organizacją zespołu folklorystycznego *Mazowsze*, a po jego śmierci kierowała zespołem (zwaną *Panią na Mazowszu*) przez 40 lat (1957-1997). W tym czasie zespół dał blisko 3 tysiące koncertów, rozślawiając Polskę na całym świecie.

Jest autorką książek autobiograficznych: *Nie żyłam samotnie* (1985) i *Druga miłość mojego życia* (1990).

POKOIK NA HOŻEJ

Muzyka: **Władysław Dan Daniłowski**, sł. **Julian Tuwim**
piosenka z repertuaru **Miry Zimińskiej**

Brylantowe i mroźne błyszczą gwiazdy w przestworzach,
Z wieczną gwiazdą chorągwią noc sprawuje swą straż,
A ty, biedna dziewczyno, w pokoiku na Hożej
Siedzisz sama przy oknie i łkasz.
A przyczyna wiadoma: jakiś chłopak bezecny
Najpierw miał, potem rzucił, przedtem kochał, dziś nie,
A ty dalej go kochasz, no przypuścimy, powiedzmy
I codziennie go widzisz we śnie.

Potem ziemia jest, lądy i morza,
A na ziemi wśród krajów i miast
Skrawek drobny: Warszawa i Hoża,
Co to znaczy wśród światów i miast?
Ty codziennie na Hożej, a ja często na Polnej,
Siedzę sama, samotna i wpatruję się w noc,
I podobno jest trzecia, która mieszka na Solnej,
Czwarta, piąta, tysiączna, ach, moc!

W każdym mieście: w Paryżu, w Kopenhadze, Londynie,
Nawet w Tokio, w Kaliszu, Jokohamie, czy wiesz?
Pęka serce z miłości jakiejś biednej dziewczynie,
Wiec na Hożej tak musi być też.
Lecz ty jeden zrozumiesz, o Boże,
W majestacie gwiazdzistym twych szat,
Że ważniejsze jest serce na Hożej
Niż te gwiazdy, mgławice i świat.

GWIAZDOZBIÓR POLSKIEJ PIOSENKI

24 lipca

Opracowanie: Wojciech Dąbrowski www.spotkaniazpiosenka.org

ALEKSANDER ŻABCZYŃSKI

(ur. 24 lipca 1900 roku, Warszawa, zm. 31 maja 1958 roku, Warszawa), aktor teatralny, filmowy i kabaretowy, ukończył Szkołę Podchorążych w Poznaniu i do 1921 roku służył w armii polskiej jako oficer.

Studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim. Należał do koła dramatycznego, kształcił się w prywatnej *Szkole Gry Sceniczo-Filmowej Niny Niovilli*. Tam odkryty przez **Edmunda Wiercińskiego**, debiutował w *Reducie* (24 grudnia 1922 roku).

Występował w teatrach warszawskich (*Polski, Narodowy*), na scenach Lwowa, Poznania i Łodzi, później także w warszawskich kabaretach i teatrzykach rewiowych: *Perskie Oko*, *Morskie Oko* (1931), *Kameleon* (1932), *Rex* (1933), *Cyrulik Warszawski* (1936).

Zdobył popularność dzięki rolom amantów i piosenkom w filmach i komediach muzycznych.

Jako aktor filmowy, debiutował w niemym filmie *Czerwony błazen* (reż. **Henryk Szaro**, 1926). Wystąpił w 25 filmach dźwiękowych (*Ada to nie wypada*, *Jadzia*, *Manewry miłosne*, *Pani minister tańczy*, *Sportowiec mimo woli*, *Zapomniana melodia*).

Śpiewał piosenki: *Całuję twoją dłoń madame* (muz. **R. Ervin**, sł. **Andrzej Włost**), *Jak drogie są wspomnienia*, *Już nie zapomnisz mnie* (muz. **Henryk Wars**, sł. **Ludwik Starski**), *Nikt mnie nie rozumie tak jak ty* (muz. **Zygmunt Wiehler**, sł. **Jerzy Jurandot**), *Powróćmy jak za dawnych lat* (muz. **Henryk Wars**, sł. **Jerzy Jurandot**).

Podczas wojny brał udział w kampanii wrześniowej jako porucznik (1 pułk artylerii), po klęsce wrześniowej przedostał się do Rumunii. Internowany w obozie na Węgrzech, zbiegł do Francji. Był oficerem Polskich Sił Zbrojnych we Francji i w Anglii, wysłany na Bliski Wschód (1942) dotarł przez Irak i Palestynę do Egiptu. Walczył w armii generała **Andersa** jako kapitan pod Monte Cassino (był ranny). Został odznaczony Krzyżem Walecznych.

Po wojnie pracował *Polskim Czerwonym Krzyżu* w Salzburgu (1946). Rok później powrócił do kraju. Występował w teatrach warszawskich (*Mały, Klasyczny, Polski*), radiu i telewizji.

JUŻ NIE ZAPOMNISZ MNIE

Muzyka: **Henryk Wars**, słowa: **Ludwik Starski**
piosenka z filmu *Zapomniana melodia* (1938)

Nocami w gwiazdy spoglądam
I myślę z lękiem,
Że jutro może odejdiesz,
Zapomnisz mnie,
Lecz wiem co zrobię,
Zaśpiewam tobie piosenkę
I już mam spokój
I już nie lękam się.

Bo nie zapomnisz mnie,
Gdy moją piosenkę spamiętasz,
W piosence jest siła zaklęta
I czar i moc.

A choć zapomnisz mnie,
Piosenkę usłyszysz tę rzewną
I tęsknić już będziesz na pewno,
Co dzień, co noc.

Piosenka zapachnie jak bzy,
Piosenka wycisnie ci łyż,
Wspomnienia, wspomnienia,
Silniejsze będą niż ty.

Już nie zapomnisz mnie,
Piosenka ci nie da zapomnieć
I tęsknić już będziesz ogromnie,
Co dzień, co noc,
Co dzień, co noc, co dzień.

